

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ**

ΣΧΟΛΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ

ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΛΕΞΙΟΣ ΑΜ:0837

**ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ
ΚΡΕΜΜΥΔΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ**

ΝΑΥΠΙΑΚΤΟΣ 2013

Σελίδα 1 από 103

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	9
ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ ΤΗΣ Ε.Ε.	12
1.1 Γιατί η Διεύρυνση.....	12
1.2 Γιατί τα κράτη επιθυμούν να προσχωρήσουν.....	13
1.3 Ευρώπη των 6	13
1.4 Η Πρώτη διεύρυνση (Η Ευρώπη των εννέα).....	13
1.5 Η Δεύτερη – Τρίτη διεύρυνση (Η Ευρώπη των δώδεκα)	14
1.6 Η Τέταρτη διεύρυνση (Η Ευρώπη των δεκαπέντε)	14
1.7 Η Πέμπτη διεύρυνση (Η Ευρώπη των 27)	15
1.8 Η Τέταρτη διεύρυνση (Η Ευρώπη των δεκαπέντε)	15
1.9 Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	16
1.10 ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΗΛΘΑΝ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ	18
2.1 ΟΡΟΙ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ ΣΤΗ Ε.Ε.....	18
2.2 Βασικά στοιχεία κάθε διαπραγματευτικού σχεδίου.....	19
2.3 Μηχανισμός προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ)	20
2.4 Πως γίνεται μια χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ	22
3.1 Αναγνωρισμένες υποψήφιες χώρες για ένταξη	22
3.1.1 Κροατία	22
3.1.2 Ισλανδία	29
3.1.3 Σκόπια	34
3.1.4 Τουρκία	39
3.1.5 Μαυροβούνιο	44
3.2 Χώρες που δεν έχουν αναγνωριστεί ως επίσημες υποψήφιες	49
3.2.1 Αλβανία.....	50
3.2.2 Σερβία.....	55

3.3 Οι πιθανοί υποψήφιοι που δεν έχουν ακόμη υποβάλλει αίτηση προς ένταξη στην ΕΕ.....	59
3.3.1 Βοσνία-Ερζεγοβίνη	59
3.3.2 Κοσσυφοπέδιο.....	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	65
4.1 Τα οφέλη της διεύρυνσης για τους πολίτες της Ε.Ε	65
4.2 Οφέλη που αποκόμισαν τα κράτη-μέλη της ΕΕ	65
4.3 Οι επιπτώσεις από τις μέχρι σήμερα διευρύνσεις.....	67
4.4 Πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά αποτελέσματα.....	68
4.5 Ο αντίλογος για την διεύρυνση. Οι επιφυλάξεις	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ.....	73
5.1 Ποιος είναι ο οικονομικός αντίκτυπος της διεύρυνσης	73
5.2 Οικονομία Αγορά εργασίας και δημοσιονομικά.....	73
5.3 Οικονομικά οφέλη της Διεύρυνσης	86
5.4 Το Βασικό Πρόβλημα της Διεύρυνσης.....	87
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ	90
6.1 Αποτελέσματα- Συμπεράσματα.....	91
6.2 Συνοπτικά Συμπεράσματα	101
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ	103

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η **Ευρωπαϊκή Ένωση** (Ε.Ε.) είναι η οικονομική και πολιτική ένωση 28 Ευρωπαϊκών κρατών. Ιδρύθηκε την 1η Νοεμβρίου 1993 με τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (υπογραφή 7.2.1992), γνωστότερης ως Συνθήκης του Μάαστριχτ, βασιζόμενης στις τότε Ευρωπαϊκές Κοινότητες (Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα, Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας). Από τότε νέες διευρύνσεις έχουν αυξήσει τον αριθμό των κρατών μελών της και μεταγενέστερες τροποποιητικές συνθήκες έχουν επεκτείνει τις αρμοδιότητές της. Θεωρείται ως η ισχυρότερη ένωση κρατών μέχρι σήμερα στην παγκόσμια ιστορία, με επιδιώξεις οικονομικού, πολιτικού, κοινωνικού και πολιτιστικού περιεχομένου. Η Ε.Ε. αποτελεί το τρέχον στάδιο μιας ανοιχτής διαδικασίας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Με τη θέση σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 2009 της Συνθήκης της Λισαβόνας (υπογραφή 13.12.2007), η Ευρωπαϊκή Ένωση αντικατέστησε την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (πρώην ΕΟΚ) διαδεχόμενη αυτήν. Είναι μια από τις μεγαλύτερες οικονομικές και πολιτικές οντότητες στον κόσμο, με περισσότερους από 500 εκατομμύρια κατοίκους[1] ή 7,3% του παγκόσμιου πληθυσμού[2] και συνδυασμένο ονομαστικό ΑΕΠ 12,2 τρισεκατομμύρια ευρώ το 2010. Έχει δημιουργήσει μια εσωτερική αγορά με ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων, διαθέτει κοινή αγροτική και αλιευτική πολιτική και κοινή εμπορική πολιτική προς τις τρίτες χώρες, όπως επίσης και περιφερειακή πολιτική για την υποστήριξη των φτωχότερων περιφερειών της. Επιδιώκει να αποτελέσει ένα *Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης*, για τον οποίο τα κράτη μέλη της συνεργάζονται στενά επί πολιτικών σχετικά με ελέγχους στα σύνορα (εσωτερικά και εξωτερικά), το άσυλο, τη μετανάστευση, τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις και την αστυνομική συνεργασία. Στο πλαίσιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης εισήγαγε ενιαίο νόμισμα, το ευρώ, που έχει υιοθετηθεί από δεκαεπτά κράτη μέλη μέχρι σήμερα. Επίσης προωθεί μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, προς το παρόν σε διακυβερνητικό επίπεδο.

Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ περιλαμβάνουν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο.

Οι πολίτες των κρατών μελών της ΕΕ είναι παράλληλα και πολίτες της Ένωσης: μπορούν, μεταξύ άλλων, να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών και να εκλέγουν και να εκλέγονται μια φορά κάθε πέντε έτη στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, όπως και στις δημοτικές εκλογές του τόπου κατοικίας τους. Παράλληλα ο έλεγχος διαβατηρίων στα περισσότερα εσωτερικά σύνορα καταργήθηκαν με τη Συμφωνία του Σένγκεν (Schengen). Η Ε.Ε. τιμήθηκε με Νόμπελ Ειρήνης το 2012.

Η Ε.Ε. για την σωστή λειτουργία της απαρτίζεται από βασικά όργανα και οργανισμούς οι οποίοι αναλύονται παρακάτω:

- **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο:** Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προβλέπεται ως όργανο αποκλειστικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνεργόμενο τουλάχιστον δυο φορές τον χρόνο, υπό την προεδρία του Αρχηγού κράτους ή κυβερνήσεως του κράτους μέλους που ασκεί την προεδρία του Συμβουλίου ρύθμιση αυτή δημιουργεί το ερώτημα ως προς το κατά πόσο το όργανο αυτό μπορεί να χαρακτηριστεί και όργανο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η απάντηση πρέπει να είναι θετική στο βαθμό που το όργανο αυτό μνημονεύεται ρητά σε επιμέρους διατάξεις της ΕΕ. Μετά την διεύρυνση με 27 κράτη μέλη το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και με βάση μια Δήλωση που επισυνάφθηκε στη Συνθήκη της Νίκαιας, συνεδριάζει αποκλειστικά στις

Βρυξέλλες.

- **Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Ένωσης:** Συμβούλιο αυτοχαρακτηρίστηκε με δική του πρωτοβουλία ως «Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης» και «απαρτίζεται από έναν αντιπρόσωπο κάθε κράτους μέλους σε υπουργικό επίπεδο, ο οποίος είναι εξουσιοδοτημένος να δεσμεύει την κυβέρνηση του κράτους μέλους που αντιπροσωπεύει». Κατά κανόνα δυο είναι τα βασικά χαρακτηριστικά του εθνικού αντιπροσώπου : πρώτον πρέπει να είναι σε επίπεδο υπουργού και δεύτερον πρέπει να είναι εξουσιοδοτημένος να δεσμεύει την κυβέρνηση του κράτους μέλους που αντιπροσωπεύει Συμβούλιο αποτελεί όργανο διακυβερνητικού χαρακτήρα και εμφανίζει έναν προφανή διφυή χαρακτήρα. Από τη μια είναι κοινοτικό όργανο ,υποκείμενο έτσι σε συγκεκριμένες κοινοτικές διαδικασίες (πρωτοβουλία της Επιτροπής , πλειοψηφία , συμμετοχή Κοινοβουλίου) και από την άλλη , εκπρόσωπος των εθνικών κυβερνήσεων και κατ' επέκταση των εθνικών συμφερόντων. Εκφράζοντας τη νομική ισοτιμία μεταξύ των κρατών μελών ,αποτελείται από τόσα μέλη όσα είναι τα κράτη μέλη, δηλαδή 27.Οι εθνικοί υπουργοί δεν είναι αναγκαίο να αποτελούν μέλη της κεντρικής κυβέρνησης. Επιτρέπεται και η αντιπροσώπευση από Υπουργό περιφέρειας , αν τέτοιο σχήμα είναι γνωστό στα κράτη μέλη.
- **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:** Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτελεί το εκλεγμένο κοινοβουλευτικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εκλέγεται κάθε πέντε χρόνια με άμεσες, γενικές εκλογές που διεξάγονται την ίδια περίοδο στα κράτη μέλη. Τον Ιούλιο του 2009 εξελέγη νέος Πρόεδρος του Κοινοβουλίου ο Πολωνός Γιέρζι Μπούζεκ. Εκπρόσωπος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι ο Jaume Duch Guillot. Το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο έχει αρκετές ευκαιρίες να επηρεάσει την νομοθεσία της Ε.Ε. Πρώτον ορισμένες φορές συμμετέχει στις συζητήσεις για πολιτικές με την Επιτροπή στο νομοθετικό στάδιο προ της υποβολής προτάσεων. Για παράδειγμα η επιτροπή είναι δυνατό να διοχετεύσει μια ιδέα πολιτικής σε επιτροπή του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου ή τα ίδια τα μέλη μιας επιτροπής ενδέχεται να προτείνουν πρωτοβουλίες πολιτικής στην επιτροπή. Δεύτερον το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να υιοθέτει δικές του ιδέες προτεινομένης νομοθεσίας. Αυτό μπορεί να γίνει με δυο κυρίως τρόπους. Ένας τρόπος είναι να υιοθέτει δίκες του εκθέσεις πρωτοβουλίας-εκθέσεις που εκπονούνται με πρωτοβουλία του ίδιου του Κοινοβουλίου. Ένας άλλος τρόπος έγκρισης ιδεών είναι ότι το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο μπορεί με την πλειοψηφία των μελών του να ζητάει από την Επιτροπή να καταβάλλει κατάλληλες προτάσεις για θέματα για τα οποία χρειάζεται κατά τη γνώμη του να εκπονηθούν κοινοτικές πράξεις προκειμένου να υλοποιηθεί η παρούσα συνθήκη. Ακόμη ο ρόλος του κοινοβουλίου περιλαμβάνει την κατάρτιση και έγκριση του κοινοτικού προϋπολογισμού και την άσκηση του δημοκρατικού ελέγχου πάνω στη δράση των κοινοτικών οργάνων, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Ολομέλεια του κοινοβουλίου συνέρχεται για μία εβδομάδα κάθε μήνα στο Στρασβούργο, ενώ οι συνεδριάσεις των κοινοβουλευτικών επιτροπών και έκτακτες σύνοδοι, πραγματοποιούνται στις Βρυξέλλες. Έδρα της Γενικής Γραμματείας του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου είναι το Λουξεμβούργο.
- **Ευρωπαϊκή Επιτροπή:** Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Κομισιόν) είναι θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με απώτερο σκοπό την προστασία των κοινοτικών συμφερόντων των κρατών μελών της Ένωσης. Ιδρύθηκε το 1951και έχει ως έδρα τις Βρυξέλλες, διατηρώντας επίσης γραφεία στο Λουξεμβούργο και αντιπροσωπείες σε όλες τις χώρες της Ένωσης. Η Επιτροπή προτείνει νέες ευρωπαϊκές νομοθετικές πράξεις, τις οποίες υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποτελεί συγχρόνως εκτελεστικό όργανο της Ένωσης, αρμόδιο για την εφαρμογή των κοινών πολιτικών και την εξασφάλιση της εφαρμογής της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, ενώ παράλληλα

διαχειρίζεται τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και τον οικονομικό προϋπολογισμό της. Τα μέλη της ονομάζονται επισήμως *επίτροποι* και συχνά με τον όρο *Ευρωπαϊκή Επιτροπή* αναφερόμαστε στο σώμα των επιτρόπων που ασκούν τη διοίκηση του οργάνου. Από το 2005, μετά τις αλλαγές της συνθήκης της Νίκαιας, κάθε κράτος μέλος εκπροσωπείται από έναν επίτροπο. Σε αντίθεση με το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάθε μέλος της Επιτροπής έχει ευρωπαϊκό ρόλο, διαχειρίζεται ένα χαρτοφυλάκιο που του ανατίθεται από τον πρόεδρο της στην αρχή της θητείας του και το χειρίζεται με ενιαίο Ευρωπαϊκό χαρακτήρα και προσανατολισμό, χωρίς υποδείξεις από εθνικές κυβερνήσεις ή άλλους οργανισμούς.

- **Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης:** Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρώην *Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* (γνωστό και ως Ευρωπαϊκό Δικαστήριο) είναι το ανώτατο δικαιοδοτικό όργανο (όργανο της δικαστικής εξουσίας) στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εδρεύει στο Λουξεμβούργο. Μετά την υπογραφή της Συνθήκης της Λισσαβόνας στις 13 Δεκεμβρίου του 2007 και που τέθηκε σε ισχύ στις 1 Δεκεμβρίου του 2009, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί το σύνολο του δικαιοδοτικού συστήματος της Ε.Ε. Τούτο αποτελείται από τρία δικαιοδοτικά όργανα: το καθεαυτό Δικαστήριο, το Γενικό Δικαστήριο και το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης. Η αρμοδιότητά του είναι να ελέγχει την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Δικαίου από τα όργανα της Ένωσης και από τα κράτη-μέλη. Έτσι:
 1. Κρίνει τη νομιμότητα πράξεων των ευρωπαϊκών οργάνων (του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης) μετά από προσφυγή κράτους-μέλους ή άλλου οργάνου της Ε.Ε.
 2. Κρίνει τη συμμόρφωση κράτους-μέλους με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο μετά από προσφυγή της Επιτροπής ή άλλου κράτους-μέλους.
 3. Ερμηνεύει κανόνες του Ευρωπαϊκού Δικαίου μετά από προδικαστικό ερώτημα εθνικού δικαστηρίου.
 4. Εκδικάζει αναιρέσεις κατά αποφάσεων του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- **Ελεγκτικό Συνέδριο:** Το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει τη νομιμότητα των εσόδων και των εξόδων της ΕΕ και των οργάνων της. Ο έλεγχος που διενεργεί το Ελεγκτικό Συνέδριο πραγματοποιείται με διπλό στόχο αφενός, τη βελτίωση των αποτελεσμάτων της δημοσιονομικής διαχείρισης και αφετέρου, την απόδοση λογαριασμού στον ευρωπαϊό πολίτη σχετικά με τη χρησιμοποίηση του δημοσίου χρήματος
- **Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα:** Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα είναι η κεντρική τράπεζα για το ενιαίο νόμισμα της Ευρώπης, το ευρώ. Το βασικό καθήκον της ΕΚΤ είναι η διατήρηση της αγοραστικής δύναμης του ευρώ και, επομένως, η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών στη ζώνη του ευρώ. Η ζώνη του ευρώ αποτελείται από τις 17 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν υιοθετήσει το ευρώ από το 1999 και ύστερα.
- **Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής:** Ο Διαμεσολαβητής εξετάζει καταγγελίες πολιτών, επιχειρήσεων και οργανισμών της ΕΕ, προκειμένου να εντοπίσει κρούσματα κακοδιοίκησης, δηλαδή περιπτώσεων όπου τα όργανα, οι υπηρεσίες ή οι οργανισμοί της ΕΕ παραβαίνουν τη νομοθεσία, δεν σέβονται τις αρχές της χρηστής διοίκησης ή τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το Κοινοβούλιο εκλέγει τον Διαμεσολαβητή για πενταετή θητεία η οποία μπορεί να ανανεωθεί. Ο Νικηφόρος Διαμαντούρος, πρώην εθνικός διαμεσολαβητής της Ελλάδας, επανεξελέγη τον Ιανουάριο του 2010 για πέντε χρόνια.

- **Ευρωπαϊός Επόπτης:** Η θέση του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων (ΕΕΠΔ) δημιουργήθηκε το 2001. Έργο του ΕΕΠΔ είναι να εξασφαλίζει ότι τα όργανα και οι οργανισμοί της Ένωσης σέβονται το δικαίωμα ιδιωτικής ζωής των πολιτών όταν επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.
- **Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων:** Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων συστήθηκε το 1994 για την παροχή βοήθειας στις μικρές επιχειρήσεις. Πλειοψηφικός μέτοχος του Ταμείου είναι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, με την οποία αποτελούν τον «όμιλο ΕΤΕπ». Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων παρέχει επιχειρηματικό κεφάλαιο στις μικρές εταιρίες (ΜΜΕ), ιδίως στις νέες εταιρίες και στις επιχειρήσεις τεχνολογικού προσανατολισμού. Παρέχει εγγυήσεις σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (όπως τράπεζες) για την κάλυψη των δανείων τους προς τις ΜΜΕ. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων δεν είναι πιστωτικό ίδρυμα: δεν χορηγεί δάνεια και επιδοτήσεις σε επιχειρήσεις, ούτε επενδύει άμεσα σε εταιρίες. Αντίθετα λειτουργεί μέσω τραπεζών και άλλων χρηματοπιστωτικών ενδιάμεσων. Χρησιμοποιεί είτε δικούς του πόρους είτε τους πόρους που του έχουν εμπιστευθεί η ΕΤΕΠ ή η Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Ταμείο δραστηριοποιείται στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και στην Κροατία, την Τουρκία και σε τρεις χώρες της ΕΖΕΣ (Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Νορβηγία).
- **Η Επιτροπή των Περιφερειών:** Η Επιτροπή των Περιφερειών είναι ένα συμβουλευτικό σώμα που εκπροσωπεί τις τοπικές και περιφερειακές αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποστολή της Επιτροπής των Περιφερειών (ΕτΠ) είναι να προβάλλει την τοπική και την περιφερειακή άποψη σχετικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία μέσω της έκδοσης γνωμοδοτήσεων για προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο οφείλουν να ζητούν τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών πριν από τη λήψη αποφάσεων της ΕΕ για ζητήματα που αφορούν άμεσα τις αρχές τοπικής ή περιφερειακής αυτοδιοίκησης (π.χ. πολιτική απασχόλησης, περιβάλλον, εκπαίδευση ή δημόσια υγεία).

Επιπλέον η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελείται και από κάποιες διοργανικές υπηρεσίες :

- **Η Υπηρεσία Εκδόσεων**

Η πλήρης ονομασία του εν λόγω οργανισμού είναι Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ασκεί καθήκοντα εκδοτικού οίκου για τα όργανα της Ένωσης παράγοντας και διανέμοντας όλες τις επίσημες δημοσιεύσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε χαρτί και σε ψηφιακή μορφή.

- **Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Επιλογής Προσωπικού**

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Επιλογής Προσωπικού (ΕΥΕΠ) άρχισε να λειτουργεί τον Ιανουάριο του 2003. Έργο της είναι να διοργανώνει εξετάσεις για την πρόσληψη προσωπικού που θα εργαστεί σε όλα τα όργανα της Ένωσης. Αυτή η διαδικασία είναι αποτελεσματικότερη από τη διοργάνωση διαγωνισμών πρόσληψης από κάθε όργανο χωριστά. Ο ετήσιος προϋπολογισμός της ΕΥΕΠ ύψους περίπου 21 εκατομμυρίων ευρώ είναι κατά 11% χαμηλότερος από τα ποσά που τα όργανα της Ένωσης δαπανούσαν παλαιότερα για την πρόσληψη υπαλλήλων.

- **Ευρωπαϊκή Σχολή Δημόσιας Διοίκησης**

Η Ευρωπαϊκή Σχολή Δημόσιας Διοίκησης (EAS) άρχισε να λειτουργεί στις 10 Φεβρουαρίου 2005. Αποστολή της είναι η παροχή κατάρτισης σε μέλη του προσωπικού της ΕΕ επί μιας σειράς εξειδικευμένων θεμάτων. Κύριο γνώρισμά της είναι ότι στα μαθήματα που δίδονται σε αυτήν μπορεί να συμμετέχει το προσωπικό όλων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, πράγμα που συντελεί στη διάδοση κοινών αξιών, στην προώθηση της καλύτερης κατανόησης μεταξύ των υπαλλήλων των οργάνων και στην επίτευξη οικονομίων κλίμακας. Η Σχολή συνεργάζεται στενά με τις υπηρεσίες κατάρτισης όλων των θεσμικών οργάνων, προκειμένου να αποφεύγεται οποιαδήποτε αλληλοεπικάλυψη κατά την εκπλήρωση της αποστολής τους.

- **Ομάδα αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών στην πληροφορική (CERT)**

Αποστολή της CERT είναι να συμβάλλει στη διαχείριση των απειλών κατά των συστημάτων πληροφορικής των οργάνων της ΕΕ, συνεργαζόμενη, αφενός, με τις ομάδες ασφάλειας ΤΠ κάθε οργάνου της ΕΕ και, αφετέρου, με αντίστοιχους δημόσιους φορείς στις χώρες της ΕΕ.

Η CERT συστήθηκε την 1η Ιουνίου 2011 και θα λειτουργεί πειραματικά για τον πρώτο χρόνο. Από τα αποτελέσματα της πειραματικής της λειτουργίας θα κριθεί αν θα τεθεί σε πλήρη λειτουργία το 2012.

Η ΕΕ είναι μια από τις μεγαλύτερες οικονομικές και πολιτικές οντότητες στον κόσμο, με 493 εκατομμύρια κατοίκους και συνδυσασμένο ονομαστικό ΑΕΠ 11,5 τρισεκατομμύρια ευρώ το 2006. Η Ένωση είναι μια ενιαία αγορά με κοινή εμπορική πολιτική, κοινή αγροτική και αλιευτική πολιτική και περιφερειακή πολιτική για να βοηθήσει τις φτωχότερες περιφέρειες. Εισήγαγε ενιαίο νόμισμα, το Ευρώ, που υιοθετήθηκε από 15 κράτη μέλη. Η ΕΕ άρχισε μια περιορισμένη κοινή πολιτική εξωτερικών και ασφαλείας και μια περιορισμένη αστυνομική και δικαστική συνεργασία πάνω σε ποινικά θέματα. Οι υποστηρικτές της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποστηρίζουν ότι η ανάπτυξη της εξασφαλίζει την ειρήνη, τη δημοκρατία και την ευημερία για τα κράτη μέλη της.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

1945-1958

Μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο το πολιτικό κλίμα ήταν πιο ώριμο από ποτέ για μια ενδεχόμενη ενοποίηση της Ευρώπης. Η ενότητα θεωρήθηκε από πολλούς ως η μοναδική διαφυγή από ακραίες μορφές εθνικισμού, που είχαν καταστρέψει την ήπειρο. Το έναυσμα έδωσε ο Ουίνστον Τσόρτσιλ με το λόγο που εκφώνησε στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης το 1946, στον οποίο προτείνει να αναπτυχθεί η ευρωπαϊκή οικογένεια ειρηνικά, με ασφάλεια και ελευθερία.*[εκκρεμεί παραπομπή]* Στις 9 Μαΐου 1950 ο Γάλλος υπουργός Εξωτερικών Ρομπέρ Σουμάν (Robert Schuman) υπέβαλε μια πρόταση για κοινή διαχείριση από τη Γαλλία και τη Δυτική Γερμανία των βιομηχανιών του άνθρακα και του χάλυβα. Η πρόταση, γνωστή ως "Διακήρυξη Σουμάν", περιέγραφε το σχέδιο ως "το πρώτο συγκεκριμένο βήμα προς μια Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία". Η πρόταση οδήγησε στο σχηματισμό της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) από τη Δυτική Γερμανία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και τις Κάτω Χώρες. Στους δημιουργούς και υποστηρικτές συγκαταλέγονται οι Ζαν Μοννέ (Jean Monnet), Ρομπέρ Σουμάν, Πάουλ Χένρι Σπάακ (Paul Henri Spaak) και Αλτσίντε ντε Γκάσπερι (Alcide De Gasperi). Η Κοινότητα ιδρύθηκε με τη Συνθήκη των Παρισίων (υπογραφή 18.4.1951) στις 23 Ιουλίου 1952 και θεωρείται η αρχή της δημιουργίας της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1958-1973

Την 1η Ιανουαρίου 1958 με τις Συνθήκες της Ρώμης (υπογραφή 25.3.1957) δημιουργήθηκαν δύο νέες Κοινότητες: η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), που καθιέρωσε για πρώτη φορά πλήρη τελωνειακή ένωση, και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ) για συνεργασία σε θέματα χρήσης πυρηνικής ενέργειας. Με μία ιδιαίτερη Σύμβαση, που υπογράφηκε και τέθηκε σε ισχύ μαζί με τις άλλες δύο Συνθήκες, οι τρεις Κοινότητες αποκτούσαν για πρώτη φορά τρία κοινά όργανα: τη Συνέλευση (μετέπειτα Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο), το Δικαστήριο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Σε κάθε περίπτωση και οι τρεις διατηρούσαν την αυτονομία τους από νομικής απόψεως ως διακριτοί διεθνείς οργανισμοί. Οι νέες Κοινότητες σχημάτισαν δύο διαφορετικές Επιτροπές, σε αντίθεση με την παλαιότερη "Ανωτάτη Αρχή" της ΕΚΑΧ. Η Επιτροπή της ΕΟΚ είχε επικεφαλής το Walter Hallstein και η Επιτροπή της ΕΚΑΕ το Louis Armand και στη συνέχεια τον Etienne Hirsch.

Την 1η Ιουλίου 1967 με τη Συνθήκη Συγχώνευσης (υπογραφή 8.4.1965) οι τρεις Κοινότητες απέκτησαν μία ενιαία θεσμική δομή ολοκληρωμένη, συγχωνεύοντας τα Συμβούλια Υπουργών τους και τις Επιτροπές και Ανωτάτη Αρχή τους σε ένα ενιαίο Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και μία ενιαία Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αντίστοιχα. Παρόλα αυτά παρέμειναν νομικά ανεξάρτητες, αν και στο εξής έγιναν γνωστές ως Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

1973-1993

Την 1η Ιανουαρίου 1973 οι Κοινότητες διευρύνθηκαν για να συμπεριλάβουν τη Δανία, την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Το 1979 πραγματοποιήθηκαν οι πρώτες άμεσες εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Τη δεκαετία του '80 προσώρησαν η Ελλάδα (1.1.1981), η Ισπανία και η Πορτογαλία (1.1.1986). Το 1985 συνήφθη μεταξύ πέντε ευρωπαϊκών κρατών (Βέλγιο, Γερμανία, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες) η Συμφωνία του Σένγκεν, που επέτρεψε τη σταδιακή κατάργηση των συστηματικών συνοριακών ελέγχων μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών. Το 1986 υιοθετήθηκαν η ευρωπαϊκή σημαία και η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, η οποία προωθούσε την ενιαία αγορά. Κατά

την επανένωση της Γερμανίας το 1990, η Ανατολική Γερμανία εισήλθε στην ΕΕ ως τμήμα της διευρυμένης Γερμανίας. Καθώς πλέον η διεύρυνση προς την Ανατολική Ευρώπη ήταν προ των πυλών, αποφασίστηκαν από κοινού τα κριτήρια της Κοπεγχάγης για την προσχώρηση νέων κρατών μελών στην ΕΕ.

1993

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ιδρύθηκε επίσημα με τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης του Μάαστριχτ την 1η Νοεμβρίου 1993. Την 1η Ιανουαρίου 1995 η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία προσχώρησαν στην πρόσφατα ιδρυθείσα Ένωση. Η επόμενη τροποποιητική συνθήκη υπογράφηκε στο Άμστερνταμ το 1997 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1999. Την ίδια χρονιά το ευρώ αντικατέστησε σε λογιστική μορφή τα εθνικά νομίσματα σε έντεκα κράτη μέλη, τη λεγόμενη ευρωζώνη. Το 2001 προσχώρησε σε αυτήν και η Ελλάδα. Την επόμενη χρονιά το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα κυκλοφόρησε και σε φυσική μορφή.

Εν όψει και της επικείμενης μεγαλύτερης διεύρυνσης στην ιστορία της ΕΕ, τα κράτη μέλη της υπέγραψαν νέα τροποποιητική συνθήκη, τη Συνθήκη της Νίκαιας (26.2.2001), που τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2003 και δημιουργούσε τις προϋποθέσεις για την εύρυθμη λειτουργία των θεσμικών οργάνων της Ένωσης των 25. Την 1η Μαΐου 2004 δέκα νέες χώρες, οκτώ εκ των οποίων της Ανατολικής Ευρώπης, προσχώρησαν στην Ε.Ε. Τσεχία, Εσθονία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Ουγγαρία, Μάλτα, Πολωνία, Σλοβενία και Σλοβακία.

Στις 29 Οκτωβρίου 2004 υπογράφηκε στη Ρώμη η Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, που φιλοδοξούσε να αντικαταστήσει όλο το θεσμικό οικοδόμημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με μία απλούστερη και ανεκτικότερη δομή, δίνοντας στη νέα Ευρωπαϊκή Ένωση διευρυμένες αρμοδιότητες. Η συνθήκη δεν τέθηκε ποτέ σε ισχύ, ύστερα από την απόρριψη της επικύρωσής της το 2005 από το γαλλικό και ολλανδικό λαό σε δημοψηφίσματα. Μετά την εγκατάλειψη του "Συντάγματος της Ευρώπης", συμφωνήθηκε αφενός να διασωθούν και αφετέρου να τροποποιηθούν ορισμένα τμήματά του έτσι, ώστε μια νέα συνθήκη να τροποποιήσει τις ιδρυτικές συνθήκες, όπως παραδοσιακά μέχρι τότε συνηθιζόταν, χωρίς να τις αντικαταστήσει. Έτσι υπογράφηκε η Συνθήκη της Λισαβόνας (13.12.2007), που τέθηκε σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 2009. Παράλληλα, την 1η Ιανουαρίου 2007, η Βουλγαρία και η Ρουμανία έγιναν το 26ο και το 27ο κράτη μέλη της ΕΕ, ολοκληρώνοντας έτσι την πορεία διεύρυνσης προς ανατολάς, που ξεκίνησε το 1994 με την πρώτη αίτηση της Ουγγαρίας προς ένταξη.

Το 2007 το ευρώ υιοθετήθηκε από τη Σλοβενία, το 2008 από την Κύπρο και τη Μάλτα, ενώ το 2009 από τη Σλοβακία. Το 2011 η Εσθονία έγινε το 17ο κράτος μέλος της ΕΕ που εισήλθε στην ευρωζώνη. Το 2012 η ΕΕ βραβεύτηκε με Νόμπελ Ειρήνης.

Τα Κράτη μέλη

Στις 23 Ιουλίου 1952 έξι ευρωπαϊκά κράτη ίδρυσαν την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα και την 1η Ιανουαρίου 1958 τα ίδια συμμετείχαν στη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, οι οποίες αποτέλεσαν τα πρώτα στάδια εξέλιξης της σημερινής ΕΕ. Από τότε είκοσι μία χώρες προσχώρησαν σε διαδοχικά κύματα διεύρυνσης.

Το Μονακό, ο Άγιος Μαρίνος και το Βατικανό, αν και δεν είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν συνάψει ειδικές συμφωνίες με αυτήν σχετικά με τη χρήση του ευρώ ως εθνικού τους νομίσματος. Η Ανδόρα δεν έχει υπογράψει ακόμα τέτοια ειδική συμφωνία για το ευρώ, παρόλο που αυτό γίνεται δεκτό στις συναλλαγές. Επιπλέον, το έδαφος του Μονακό συμπεριλαμβάνεται στο

τελωνειακό έδαφος της Ένωσης.

Προκειμένου να προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ένα κράτος πρέπει να τηρήσει οικονομικούς και πολιτικούς όρους, γνωστούς ως Κριτήρια της Κοπεγχάγης (μετά από τη σύνοδο κορυφής της Κοπεγχάγης τον Ιούνιο του 1993). Αυτό βασικά απαιτεί μια κοσμική, δημοκρατική κυβέρνηση, κράτος δικαίου και αντίστοιχες κοινωνικές και θεσμικές ελευθερίες. Σύμφωνα με τη Συνθήκη για την ΕΕ, κάθε κράτος-μέλος αλλά και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να συμφωνήσουν ομόφωνα με οποιαδήποτε διεύρυνση.

Αυτήν την περίοδο υπάρχουν πέντε υποψήφιες χώρες προς ένταξη: η Ισλανδία, το Μαυροβούνιο, η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, η Σερβία και η Τουρκία. Επιπλέον, οι βαλκανικές χώρες Αλβανία[3] και Βοσνία-Ερζεγοβίνη αναγνωρίζονται ως δυνάμει υποψήφιες. Όσον αφορά την Κροατία, η Συνθήκη προσχώρησής της έχει υπογραφεί και, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας επικύρωσης από όλα τα κράτη μέλη και την ίδια, η προσχώρηση προβλέπεται για την 1η Ιουλίου 2013.

Έτος	Ιστορία της Διεύρυνσης	Σύνολο
1952/1958	Βέλγιο Γερμανία ¹ Γαλλία Ιταλία Λουξεμβούργο Ολλανδία	6
1973	Δανία ³ Ιρλανδική Δημοκρατία Ηνωμένο Βασίλειο	9
1981	Ελλάδα	10
1986	Ισπανία Πορτογαλία	12
1995	Αυστρία Φινλανδία Σουηδία	15
2004	Τσεχία Εσθονία Κύπρος Λεττονία Λιθουανία Ουγγαρία * Μάλτα Πολωνία Σλοβενία Σλοβακία	25
2007	Βουλγαρία Ρουμανία	27
2013	Κροατία	28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ ΤΗΣ Ε.Ε

1.1 Γιατί η διεύρυνση;

Η διεύρυνση είναι το πλέον φιλόδοξο εγχείρημα που ανέλαβε η ΕΕ: πρόκειται, στην ουσία, για την επανένωση της ευρωπαϊκής ηπείρου η οποία είχε διαιρεθεί μετά τον τελευταίο παγκόσμιο πόλεμο. Οι προηγούμενες διευρύνσεις πραγματοποιήθηκαν σε μία διαιρεμένη Ευρώπη, αλλά η τωρινή βοηθά στην υλοποίηση του ονείρου των ιδρυτών της ΕΕ, που είναι να καταστεί η Ευρώπη ενιαία και ελεύθερη. Οι πόλεμοι και οι αγριότητες που συγκλόνισαν την πρώην Γιουγκοσλαβία αποδεικνύουν τι μπορούν να πράξουν οι ευρωπαίοι όταν αφήνονται οι δυνάμεις της αποσύνθεσης να υπερισχύσουν έναντι της επιθυμίας για ενότητα. Κατά συνέπεια, η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί την υλοποίηση ενός οράματος - ενός οράματος που ξεχνιέται πολύ εύκολα σε καιρούς που η ασφάλεια και η ευημερία στην Ευρώπη λαμβάνονται ως δεδομένο. Αλλά αν καθίσουμε για λίγο να σκεφτούμε, βλέπουμε καθαρά τι αντιπροσωπεύει πράγματι αυτό το όραμα και η διεύρυνση της ΕΕ: αντιπροσωπεύουν την επανένωση των λαών της Ευρώπης εντός ενός θεσμικού πλαισίου που τους ενθαρρύνει να εργαστούν μαζί σε συνθήκες ειρήνης και σταθερότητας.

Για τους λαούς της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, η Ευρώπη, κατά την περίοδο του σιδηρού παραπετάσματος και του ψυχρού πολέμου, δηλαδή για διάστημα που καλύπτει περισσότερες από μια γενιά, συμβόλιζε τις αξίες στις οποίες επιθυμούσαν και οι ίδιοι να επανέλθουν. Αλλά η επανένταξή τους στην Ευρώπη είναι πλέον πολύ περισσότερο από ένα σύμβολο για αυτούς: η προοπτική της προσχώρησής τους ως πλήρων μελών στην ΕΕ συνέβαλε ώστε να καταστεί αμετάκλητη η επιλογή τους για πολυφωνική δημοκρατία και ελεύθερη οικονομία και τους ενθάρρυνε να ακολουθήσουν την οδό των μεταρρυθμίσεων. Η προοπτική της πρόσδεσης στη σταθερή αυτή άγκυρα αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση για την αποκατάσταση της οικονομικής ευημερίας, η οποία με τη σειρά της ενισχύει τη διαρκή σταθερότητα στην περιοχή.

Αλλά η πορεία των λαών αυτών προς την Ευρώπη δεν ήταν πάντα εύκολη. Η διαδικασία μεταρρύθμισης οδήγησε σε μαζικές αλλαγές σε όλη την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη: δεν επωφελήθηκαν όλοι στον ίδιο βαθμό από τις νέες ευκαιρίες, και χάθηκαν παλαιές μορφές ασφάλειας. Το πραγματικό κόστος της διεύρυνσης δεν μετράται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ: οι περισσότερο μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της προσαρμογής έχουν ήδη γίνει αισθητές στα μελλοντικά κράτη μέλη. Όσον αφορά τους λαούς της σημερινής ΕΕ, αυτοί έχουν ήδη αποκομίσει μεγάλα οφέλη από τη σταθερότητα και τη δημοκρατία που επικρατούν στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, όχι μόνο από την άποψη της ασφάλειας αλλά επίσης και της ευμάρειας: η ταχεία αύξηση του εμπορίου σημαίνει δημιουργία ευκαιριών για τις επιχειρήσεις, τις επενδύσεις, την αύξηση της απασχόλησης και, τελικά, μεγαλύτερη ανάπτυξη για τη Δυτική Ευρώπη. Τα οφέλη θα παγιωθούν και θα διευρυνθούν, τόσο για τα παλαιά όσο και για τα νέα μέλη, όταν πραγματοποιηθεί η διεύρυνση το 2004, υπό τον όρο ότι η ΕΕ θα ανταποκριθεί στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει τη στιγμή αυτή.

1.2 Γιατί τα κράτη επιθυμούν να προσχωρήσουν

Καθόλα την πορεία της ιστορίας τους, οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης υπέστησαν τον επεκτατισμό των ισχυρότερων γειτόνων τους τόσο Ανατολικά όσο και Δυτικά. Το αίτημά τους για προσχώρηση στην ΕΕ αντανακλά τον φόβο που νιώθουν αντιμέτωπες με το ενδεχόμενο να βρεθούν ελεύθερες αλλά χωρίς σημεία αναφοράς σε μία ταχέως μεταβαλλόμενη Ευρώπη. Για αυξημένη ασφάλεια, επιθυμούσαν να προσχωρήσουν τόσο στην ΕΕ όσο και στο ΝΑΤΟ. Η πλήρης προσχώρηση στην ΕΕ αντιπροσωπεύει την πραγμάτωση του ονείρου τους για επανασύνδεση με την Ευρώπη μετά την τεχνητή διαίρεση της ηπείρου κατά την περίοδο του σιδηρού παραπετάσματος. Η πλήρης προσχώρηση συμβολίζει την επάνοδό τους στην ευρωπαϊκή οικογένεια, σταθεροποιεί τις νέες δημοκρατίες και δημιουργεί περιβάλλον κατάλληλο για την ανάπτυξη κοινωνικά ισορροπημένων οικονομιών αγοράς. Παρέχει 30 οικονομικά και κοινωνικά οφέλη που ενισχύουν τη δημοκρατία μέσω της πρόσβασης στην ενιαία αγορά και στη συμπληρωματική χρηματοδοτική βοήθεια. Δημιουργεί αυξημένες ευκαιρίες για άμεσες επενδύσεις, ανάκαμψη της οικονομίας και ένα σταθερό επιχειρηματικό περιβάλλον και ευνοεί τη σταδιακή εφαρμογή κοινωνικών πολιτικών.

1.3 Ευρώπη των 6

Τα έξι κράτη που υπέγραψαν το 1951 την Συνθήκη των Παρισίων, για την ίδρυση της ΕΚΑΧ, και το 1957 τη Συνθήκη της Ρώμης, για την ίδρυση της ΕΟΚ και της ΕΚΑΕ, ήταν τα πρώτα που έδειξαν προθυμία να προχωρήσουν πέρα από τα εγχειρήματα της διακυβερνητικής συνεργασίας που είχαν αναπτυχθεί στη Δυτική Ευρώπη στα τέλη της δεκαετίας του 1940. Προσεκτικά, δοκιμαστικά και με επιφυλάξεις, καθένα από τα κράτη αυτά υιοθέτησε την άποψη ότι τα οφέλη της ολοκλήρωσης, σε αντιδιαστολή προς την απλή συνεργασία, θα αντισταθμίζουν και με το παραπάνω τη μερική απώλεια κυριαρχίας, η οποία φαινόταν να συνιστά το μεγαλύτερο μειονέκτημα του όλου εγχειρήματος. Τα έξι κράτη συμφωνούσαν σχετικά με ορισμένα από τα θεωρητικά πλεονεκτήματα που μπορούσαν να προσφέρουν οι υπερεθνικοί οργανισμοί, αλλά έτρεφαν επίσης ελπίδες και είχαν φιλοδοξίες με εθνικό κυρίως χαρακτήρα. Από τότε που συνέβαλαν στην ίδρυση της ΕΚ στη δεκαετία του 1950, τέσσερα από τα ιδρυτικά κράτη - το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο, οι Κάτω Χώρες και η Ιταλία - παρέμειναν σταθεροί και συνεπείς υποστηρικτές της διαδικασίας ολοκλήρωσης. Υποστήριζαν σχεδόν πάντοτε τις διάφορες προτάσεις που διατυπώθηκαν για περαιτέρω προώθηση της ολοκλήρωσης, ορισμένες φορές μάλιστα αναλαμβάνοντας σχετικές πρωτοβουλίες. Όσες φορές διατύπωσαν επιφυλάξεις σχετικά με την πορεία της ολοκλήρωσης, αυτές αφορούσαν συνήθως την ανησυχία τους σχετικά με τους βραδύς ρυθμούς προόδου της διαδικασίας.

1.4 Η Πρώτη διεύρυνση (Η Ευρώπη των εννέα).

Τα πρώτα θετικά βήματα των κοινοτήτων ανάγκασαν το Ηνωμένο Βασίλειο να αλλάξει θέση. Η χώρα αυτή είχε ταχθεί εξ αρχής εναντίον κάθε μεταβίβασης εθνικών κυριαρχικών αρμοδιοτήτων του σε έναν υπερεθνικής υφής οργανισμό και αντιπρότεινε τη δημιουργία μίας ζώνης ελεύθερων συναλλαγών. Η αποφασιστική άρνηση των έξι κρατών να δεχθούν την πρόταση, οδήγησε το Ηνωμένο Βασίλειο στην ανάληψη πρωτοβουλιών που κατέληξαν τελικά στη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών, με μέλη την Νορβηγία, τη Σουηδία, τη Δανία, την Πορτογαλία και την Ελβετία.

Οι εντυπωσιακές επιτυχίες της ΕΟΚ ιδίως στο αρχικό στάδιο με την απελευθέρωση του εμπορίου και τα πενιχρά αποτελέσματα της Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών ανέτρεψαν γρήγορα την αρνητική στάση των Βρετανών και το 1961 το Ηνωμένο Βασίλειο, η Δανία, Ιρλανδία και η Νορβηγία

ζήτησαν την ένταξη στις Κοινότητες. Η σταθερή όμως άρνηση του στρατηγού Ντε Γκολ απέτρεψε την ένταξη ,αφού οι διαπραγματεύσεις διακόπηκαν μονομερώς από τους έξι και οδήγησε τους Βρετανούς να αποσύρουν το αίτημά τους .Νέα αίτηση των Βρετανών το 1967 προσκρούει σε δεύτερο βέτο του στρατηγού Ντε Γκολ οποίος δεν επιτρέπει ούτε καν την έναρξη των διαπραγματεύσεων εκτιμώντας ότι η διεύρυνση των κοινοτήτων θα αλλάξει σημαντικά τη φυσιογνωμία τους.

Χρειάστηκε να πεθάνει ο στρατηγός Ντε Γκολ να το διαδεχθεί ο Τζορτζ Πομπιδού ο οποίος συγκατένευσε στην έναρξη των διαπραγματεύσεων για την ένταξη. Έτσι άνοιξε ο δρόμος για την πρώτη διεύρυνση των ευρωπαϊκών κοινοτήτων. Η συνθήκη προσχώρησης υπογράφηκε την 22.1.1972 και τέθηκε σε ισχύ την 1.1.1973.Από τα τέσσερα υποψήφια κράτη η Νορβηγία δεν μπόρεσε να ολοκληρώσει τη διαδικασία ένταξης γιατί το δημοψήφισμα που διοργάνωσε για την έγκριση της Συνθήκης προσχώρησης από το νορβηγικό λαό απέβη αρνητικό με 54%.

1.5 Η Δεύτερη – Τρίτη διεύρυνση (Η Ευρώπη των δώδεκα)

Την προς Βορρά διεύρυνση ακολούθησε η προς τον Νότο διεύρυνση των κοινοτήτων. Πρώτη η Ελλάδα μετά την ανατροπή της δικτατορίας και παρά τα έντονα διαρθρωτικά οικονομικά προβλήματα που αντιμετώπιζε υπέβαλε αίτηση ένταξης. Με την αίτησή της η χώρα μας προσδοκούσε τη σταθεροποίηση και την ενδυνάμωση της νεογέννητης Δημοκρατίας ,την αποκατάσταση του διεθνούς κύρους της και τον εκσυγχρονισμό της βαρέας νοσούσης οικονομίας. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα ήταν η μοναδική υποψήφια χώρα η οποία είχε συνάψει ήδη από το 1961 συμφωνία συνδέσεως με την ΕΟΚ που προέβλεπε ως τελικό στόχο την πλήρη ένταξη.

Η Ελλάδα κατάφερε τελικά και παρά την αρνητική θέση της επιτροπής να απεμπλακεί η αίτηση της από την από κοινού διαπραγμάτευση της με τις εκείνες της Ισπανίας και της Πορτογαλίας και την 28.6.1979 υπογράφηκε στην Αθήνα η συμφωνία προσχώρησης της ελληνικής Δημοκρατίας ως δέκατου μέλους των Κοινοτήτων και τέθηκε σε ισχύ την 1.1.1981. Η Ισπανία και η Πορτογαλία υπέβαλαν αίτηση υποψηφιότητας προσδοκώντας τα ίδια κατά βάση οφέλη με εκείνα της ελληνικής αίτησης αφού κι αυτές μόλις είχαν αποτινάξει τα διδακτορικά καθεστώτα του Φράνκο και του Σαλαζάρ. Η διαπραγμάτευση όμως για τις δύο αιτήσεις κράτησε αρκετό χρόνο χρονικό διάστημα και οφειλόταν εν πολλοίς στην άρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου να δεχθεί τη διεύρυνση πριν λυθεί το πρόβλημα της συμμετοχής του στον κοινοτικό προϋπολογισμό. Τελικά οι διαπραγματεύσεις ολοκληρώθηκαν επιτυχώς και η νέα συνθήκη προσχώρησης τέθηκε σε ισχύ την 1.1.1986

1.6 Η Τέταρτη διεύρυνση (Η Ευρώπη των δεκαπέντε)

Η νέα διεύρυνση των κοινοτήτων πραγματοποιήθηκε προς τις Σκανδιναβικές κυρίως χώρες. Πέντε νέες αιτήσεις ένταξης υποβλήθηκαν στις αρχές της δεκαετίας του 1990, της Αυστρίας (1989) ,της Σουηδίας (1991) ,της Φιλανδίας (1992), της Νορβηγίας (1992) και της Ελβετίας(1992). Η υποψηφιότητα της Ελβετίας δεν είχε συνέχεια λόγω αρνητικού δημοψηφίσματος που έλαβε χώρα στο κράτος αυτό.

Οι λόγοι που οδήγησαν τις παραπάνω χώρες την υποβολή αίτησης ένταξης οφείλονται κυρίως στην κατάρρευση των σοσιαλιστικών καθεστώτων του 1989 και την ως εκ τούτου εγκατάλειψη της πολιτικής ουδετερότητας έναντι των δύο μεγάλων δυνάμεων που ακολουθούσαν οι εν λόγω χώρες, όπως επίσης και στην προσδοκία για ταχύτερη ανάπτυξη των οικονομικών τους με το άνοιγμα μεγάλων αγορών.

Η νέα συμφωνία προσχώρησης ολοκληρώθηκε και υπογράφηκε στην Κέρκυρα την 25.6.1994 και τέθηκε σε ισχύ την 1.1.1995. Η ένταξη της Νορβηγίας όμως δεν μπόρεσε και πάλι να ολοκληρωθεί. Η Νορβηγική κυβέρνηση έθεσε τη συνθήκη προσχώρησης υπό την έγκριση του νορβηγικού λαού και το δημοψήφισμα απέβη και πάλι όπως και το 1972 αρνητικό.

1.7 Η Πέμπτη διεύρυνση (Η Ευρώπη των 27)

Η οριστική κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης που περίπου ολοκληρώθηκε το 1991 οδήγησε το σύνολο των συγκεκριμένων κρατών στο αίτημα για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η πρόκληση για τα ίδια τα κράτη μέλη δεν ήταν μικρή. Από την μια η ολοκλήρωση της πρότασης του Ρομπέρ Σούμαν επέβαλε την ένταξη του συνόλου των ευρωπαϊκών κρατών στο εγχείρημα γιατί μόνο έτσι θα αποκτούσε ουσιαστικό περιεχόμενο η Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Μία Ευρώπη διαιρεμένη σε Δύση και Ανατολή μετά την κατάρρευση του ανατολικού Συνασπισμού δεν θα είχε πραγματικά κανένα νόημα καμία δικαιολογητική βάση. Από την άλλη όμως τα προβλήματα τόσο για τα υποψήφια κράτη όσο και για την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση έμοιαζαν ανυπέβλητα. Κατ' αρχήν τα υποψήφια κράτη έπρεπε να επιτελέσουν ένα γιγαντιαίο έργο που αφορούσε τη μετατροπή της κεντρικά διευρυνόμενης οικονομίας τους σε οικονομία ελεύθερης αγοράς. Επέκεινα όμως και η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να επιζητήσει λύσεις όχι μόνο σε θέματα προϋπολογισμού αλλά κυρίως σε θέματα αποτελεσματικής λειτουργίας του Οργανισμού ο οποίος είχε φτάσει στα όρια των αντοχών του, στο βαθμό που το όλο σύστημα είχε σχεδιαστεί για έξι κράτη μέλη.

Παράλληλα αίτημα ένταξης υπέβαλαν και οι δύο χώρες της Μεσογείου, η Κύπρος και η Μάλτα. Εντόνους προβληματισμούς προκάλεσε εδώ η ένταξη της Κύπρου στο βαθμό που δεν είχε λυθεί το πολιτικό της πρόβλημα.

Τελικά ο κύβος ερρίφθη υπέρ της περαιτέρω διερεύνησης χωρίς εν τω μεταξύ να έχουν λυθεί τα προβλήματα που ακροθιγώς σημειώθηκαν παραπάνω. Οι συνέπειες αυτής της επιλογής δεν άργησαν δυστυχώς να φανούν.

Το 2003 υπογράφηκαν στην Αθήνα η Συνθήκες προσχώρησης δέκα νέων κρατών δηλαδή της Εσθονίας, Λετονίας, Λιθουανίας, Σλοβακίας, Τσεχίας, της Πολωνίας, Ουγγαρίας, Σλοβενίας όπως επίσης της Κύπρου και της Μάλτας και οι δύο χώρες εν λόγω χώρες εντάχθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1.5.2004. Δυο χώρες της Βαλκανικής η Βουλγαρία και η Ρουμανία που μετείχαν στις ενταξιακές διαπραγματεύσεις δεν κατόρθωσαν να παρακολουθήσουν τους ρυθμούς των υπολοίπων υποψηφίων και η ένταξή αναβλήθηκε για το 2007. Οι συνθήκες προσχώρησης των δυο κρατών έχουν ήδη υπογράψει και οι δυο χώρες αποτελούν από 1.1.2007 μέλη της Ένωσης. Επειδή οι δύο τελευταίες χώρες δεν μπόρεσαν ευθυγραμμιστούν πλήρως με το κοινοτικό κεκτημένο στη Συνθήκης προσχώρησης προβλέπονται τρεις ρήτρες διαφύλαξης που επιτρέπουν αυστηρή εποπτεία της επιτροπής σε συγκεκριμένους τομείς όπως η Δικαιοσύνη και η δημόσια διοίκηση.

1.8 Μια ιδιόμορφη διεύρυνση και μια σμίκρυνση των Κοινοτήτων

Πέραν των συγκεκριμένων διευρύνσεων η Ευρωπαϊκή Ένωση έζησε και μια ιδιόμορφη διεύρυνση όπως και επίσης και μια ιδιόμορφη σμίκρυνση. Η ιδιότυπη διεύρυνση αφορά την ένταξη της πρώην Λαοκρατικής Δημοκρατίας της Γερμανίας στον κοινοτικό χώρο μετά τη συνένωση των δύο Γερμανιών. Οι αρχηγοί των κρατών και των κυβερνήσεων των ΕΚ είχαν αναγνωρίσει στις 28.4.1990 με δήλωσή τους στο Δουβλίνο ότι η ένταξη δεν προϋπέθετε ιδιαίτερης διαπραγματεύσεις αλλά θα πραγματοποιούνταν τρόπον τινά αυτόματα με επιμέρους μόνο προσαρμογές.

Η σμίκρυνση του κοινοτικού χώρου αφορά τη Γροιλανδία. Η Γροιλανδία είχε ενταχθεί στις κοινότητες το 1973 ως συνδεδεμένη οργανικά με τη Δανία. Στην συνέχεια όμως, ο πληθυσμός του νησιού αυτού του βόρειου Ατλαντικού με δημοψήφισμα τάχθηκε κατά της παραμονής του νησιού στο κοινοτικό χώρο. Αν και το πρόβλημα της αποχώρησης κράτους μέλους από τις κοινότητες δεν ρυθμίζεται στις κοινοτικές συνθήκες και αποτελεί ένα ενδιαφέρον νομικό ερώτημα, η κυβέρνηση της Κένυας και η Ευρωπαϊκή κοινότητα συμφωνήσαν στην αποχώρηση της Γροιλανδίας από 1.1.1985.

Ιδιόμορφη τέλος ένταξη, αποτελεί η περίπτωση της Κύπρου όπου λόγω της κατοχής συγκεκριμένου τμήματος της χώρας από την Τουρκία ,στο τμήμα αυτό, μολονότι αποτελεί τμήμα της κυπριακής Δημοκρατίας δεν εφαρμόζεται το κοινοτικό-ενωσιακό δίκαιο.

1.9 Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) αντιπροσωπεύει ένα νέο στάδιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης δεδομένου ότι ανοίγει το δρόμο για την πολιτική ολοκλήρωση. Η συνθήκη δημιουργεί μία Ευρωπαϊκή Ένωση που αποτελείται από τρεις πυλώνες : τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) και την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις (ΔΕΥ). Η συνθήκη : εισάγει την έννοια της ευρωπαϊκής ιθαγένειας, ενισχύει τις αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και εγκαινιάζει την Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ). Εξάλλου, η ΕΟΚ γίνεται Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΕΚ).

ΓΕΝΝΗΣΗ

Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), η οποία υπεγράφη στο Maastricht στις 7 Φεβρουαρίου 1992, ετέθη σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993. Η συνθήκη αυτή είναι αποτέλεσμα εξωτερικών και εσωτερικών στοιχείων. Στο εξωτερικό επίπεδο, η κατάρρευση του κομμουνισμού στην Ανατολική Ευρώπη και η προοπτική της γερμανικής επανένωσης οδήγησαν στην ανάληψη δέσμευσης για την ενίσχυση της διεθνούς θέσης της Κοινότητας. Στο εσωτερικό επίπεδο, τα κράτη μέλη επιθυμούσαν να συνεχίσουν την πρόοδο που επετεύχθη από την ενιαία ευρωπαϊκή πράξη μέσω άλλων μεταρρυθμίσεων.

Τα στοιχεία αυτά οδήγησαν στη σύγκληση δύο διακυβερνητικών διασκέψεων, μιας για την ΟΝΕ και μιας για την πολιτική ένωση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ανόβερου της 27ης και της 28ης Ιουνίου 1988 ανέθεσε σε μία ομάδα εμπειρογνομόνων υπό την προεδρία του Jacques Delors το έργο της προετοιμασίας μιας έκθεσης που θα πρότεινε τα συγκεκριμένα στάδια τα οποία θα οδηγούσαν στην οικονομική ένωση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δουβλίνου της 28ης Απριλίου 1990, βάσει ενός βελγικού μνημονίου για τη μεταρρύθμιση των θεσμών και μιας γαλλογερμανικής πρωτοβουλίας που καλούσε τα κράτη μέλη να επιταχύνουν την πολιτική οικοδόμηση της Ευρώπης, αποφάσισε να εξετάσει την ανάγκη τροποποίησης της συνθήκης ΕΚ για να προχωρήσει στον δρόμο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ρώμης της 14ης και 15ης Δεκεμβρίου 1990 συγκάλεσε τελικά τις δύο διακυβερνητικές διασκέψεις. Οι εργασίες κατέληξαν ένα χρόνο αργότερα στη διάσκεψη κορυφής του Maastricht της 9ης και 10ης Δεκεμβρίου 1991.

ΣΤΟΧΟΙ

Με τη συνθήκη του Maastricht, η Κοινότητα προχώρησε σαφώς πέραν του αρχικού οικονομικού της στόχου, δηλ. την υλοποίηση μιας κοινής αγοράς, και οι πολιτικές της φιλοδοξίες ήρθαν στο προσκήνιο.

Σ' αυτό το πλαίσιο, η συνθήκη του Maastricht ανταποκρίνεται σε πέντε βασικούς στόχους:

- την ενίσχυση της δημοκρατικής νομιμότητας των οργάνων.
- τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των οργάνων.
- την εγκαθίδρυση μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης.
- την ανάπτυξη της κοινωνικής διάστασης της Κοινότητας.
- τη θέσπιση μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας.

1.10 ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΗΛΘΑΝ ΣΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ

- **Συνθήκη του Άμστερνταμ (1997)**

Η συνθήκη του Άμστερνταμ καθιστά δυνατή την αύξηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης με τη δημιουργία μιας κοινοτικής πολιτικής για την απασχόληση, την κοινοτικοποίηση ενός μέρους των τομέων που υπάγονταν προηγουμένως στη συνεργασία στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, τα μέτρα που προορίζονται στο να πλησιάσουν περισσότερο την Ένωση στους πολίτες της, τη δυνατότητα στενότερης συνεργασίας μεταξύ ορισμένων κρατών μελών (ενισχυμένη συνεργασία). Επίσης, η συνθήκη επεκτείνει τη διαδικασία συναπόφασης καθώς και την εφαρμογή της ψήφου με ειδική πλειοψηφία και απλουστεύει και αριθμεί εκ νέου τα άρθρα των συνθηκών.

- **Συνθήκη της Νίκαιας (2001)**

Η συνθήκη της Νίκαιας αφιερώνεται κυρίως στα θεσμικά προβλήματα που συνδέονται με τη διεύρυνση τα οποία δεν είχαν επιλυθεί το 1997 με τη συνθήκη του Άμστερνταμ. Πρόκειται για τη σύνθεση της Επιτροπής, τη στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο και τη διεύρυνση των περιπτώσεων εφαρμογής της ειδικής πλειοψηφίας. Απλουστεύει την προσφυγή στη διαδικασία ενισχυμένης συνεργασίας και καθιστά αποτελεσματικότερο το δικαστικό σύστημα.

- **Συνθήκη της Λισσαβόνας (2007)**

Η συνθήκη της Λισσαβόνας προβαίνει σε εκτεταμένες μεταρρυθμίσεις. Θέτει τέλος στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, καταργεί την παλαιά αρχιτεκτονική της ΕΕ και προβαίνει σε νέα κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ ΕΕ και κρατών μελών. Ο τρόπος λειτουργίας των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων και η διαδικασία λήψης αποφάσεων έχουν επίσης υποστεί τροποποιήσεις. Στόχος είναι να βελτιωθεί η διαδικασία λήψης αποφάσεων σε μία διευρυμένη Ένωση των 27 κρατών μελών. Επίσης, η συνθήκη της Λισσαβόνας μεταρρυθμίζει πολλές εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ. Πιο συγκεκριμένα, επιτρέπει στα θεσμικά όργανα να νομοθετούν και να εγκρίνουν μέτρα σε νέους τομείς πολιτικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) δημιουργήθηκε το 1993 με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ βασιζόμενη στις ήδη υπάρχουσες Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες ιδρύθηκαν από έξι κράτη μέλη. Στο τρέχον μέγεθός της συμπεριλαμβάνονται είκοσι επτά κράτη μέλη. Από την ίδρυσή της μέχρι και σήμερα υπήρξαν έξι διαδοχικές διευρύνσεις, με μεγαλύτερη την πέμπτη διεύρυνση, την 1η Μαΐου 2004, όταν προσχώρησαν δέκα νέα κράτη μέλη.

Οι διαπραγματεύσεις είναι εν εξελίξει και με άλλα κράτη. Η διαδικασία της διεύρυνσης αναφέρεται μερικές φορές ως ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Εντούτοις, αυτός ο όρος χρησιμοποιείται επίσης στην ενδυνάμωση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και στην αύξηση της δύναμης από τα ευρωπαϊκά όργανα πέρα από τις εθνικές κυβερνήσεις.

Προκειμένου να προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ένα κράτος πρέπει να τηρήσει τους οικονομικούς και πολιτικούς όρους, γνωστούς γενικά ως **κριτήρια της Κοπεγχάγης (μετά από τη σύνοδο κορυφής της Κοπεγχάγης, Ιούνιος 1993)**. Απαιτείται μια κοσμική, δημοκρατική κυβέρνηση, καθώς και ένα αξιοκρατικό κράτος δικαίου, καθώς και τις αντίστοιχες ελευθερίες στα ανάλογα όργανα. Σύμφωνα με τη Συνθήκη της ΕΕ, κάθε κράτος μέλος και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να συμφωνήσει με οποιαδήποτε διεύρυνση.

2.1 ΟΡΟΙ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗΣ ΣΤΗ Ε.Ε

Νομικές απαιτήσεις

Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση ήταν πάντα μια πολιτική και οικονομική διαδικασία ανοιχτή προς όλα τα ευρωπαϊκά κράτη που είναι έτοιμα να υπογράψουν τις ιδρυτικές συνθήκες και να αποδεχτούν εξολοκλήρου το δίκαιο της ΕΕ. Βάσει του άρθρου 237 της Συνθήκης της Ρώμης «κάθε ευρωπαϊκό κράτος μπορεί να ζητήσει να γίνει μέλος της Κοινότητας».

Το άρθρο ΣΤ' της συνθήκης του Μάαστριχτ προσθέτει ότι τα κράτη μέλη θα έχουν «κυβερνητικά συστήματα [που θα] βασίζονται σε δημοκρατικές αρχές».

Κριτήρια προσχώρησης (κριτήρια της Κοπεγχάγης)

Κάθε χώρα που υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) οφείλει να σέβεται τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 49 και τις αρχές που ορίζονται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το 1993 θεσπίστηκαν κριτήρια από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης, τα οποία ενισχύθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης το 1995.

Για να προσχωρήσει μια χώρα στην ΕΕ, πρέπει να πληροί τρία κριτήρια:

- πολιτικό κριτήριο: σταθερότητα θεσμών που εγγυώνται τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα δικαιώματα του ανθρώπου και το σεβασμό και την προστασία των μειονοτήτων·
- οικονομικό κριτήριο: ύπαρξη μιας λειτουργούσας οικονομίας της αγοράς και ικανότητα αντιμετώπισης των ανταγωνιστικών πιέσεων και των δυνάμεων της αγοράς στο πλαίσιο της Ένωσης·

- κριτήριο του κεκτημένου της Ένωσης: ικανότητα ανάληψης των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ιδιότητα του μέλους, συμπεριλαμβανομένης της προσήλωσης στους στόχους της πολιτικής, οικονομικής και νομισματικής ένωσης.

Για να αποφασίσει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο την έναρξη των διαπραγματεύσεων πρέπει να πληρούται το πολιτικό κριτήριο (σεβασμός της δημοκρατίας και των δικαιωμάτων του ανθρώπου).

Κάθε χώρα που επιθυμεί να προσχωρήσει στην Ένωση πρέπει να πληροί τα κριτήρια προσχώρησης. Η προενταξιακή στρατηγική και οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις διαμορφώνουν το πλαίσιο και παρέχουν τα αναγκαία μέσα.

Η διαδικασία προσχώρησης

Οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις πραγματοποιούνται ανάμεσα στην εκάστοτε υποψήφια χώρα και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία εκπροσωπεί την ΕΕ. Όταν ολοκληρωθούν οι διαπραγματεύσεις, η έγκριση για την προσχώρηση μιας νέας χώρας στην ΕΕ πρέπει να είναι ομόφωνη από τα ήδη υπάρχοντα κράτη μέλη που συνέρχονται στο Συμβούλιο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να δώσει τη συγκατάθεσή του με θετική ψήφο από την απόλυτη πλειοψηφία των μελών του. Όλες οι συνθήκες προσχώρησης πρέπει να επικυρωθούν από τα κράτη μέλη και τα υποψήφια κράτη σύμφωνα με τις συνταγματικές διαδικασίες του εκάστοτε κράτους.

Κατά την περίοδο των διαπραγματεύσεων οι υποψήφιες χώρες λαμβάνουν βοήθεια από την ΕΕ, ώστε να μπορέσουν πιο εύκολα να συμβαδίσουν με τα κράτη μέλη σε οικονομικό επίπεδο. Για την προσχώρηση των 10 χωρών το 2004, διατέθηκε χρηματοδοτικό πακέτο ύψους 41 δισεκατομμυρίων ευρώ που είχε ως στόχο τη χρηματοδότηση διαρθρωτικών έργων προκειμένου οι νέες χώρες να μπορέσουν να ανταποκριθούν στα κριτήρια ένταξης.

2.2 Βασικά στοιχεία κάθε διαπραγματευτικού σχεδίου

Οι διαπραγματεύσεις αυτές, που διεξάγονται σε διακυβερνητική διάσκεψη με τη συμμετοχή όλων των κρατών μελών, αφενός, και του ενδιαφερόμενου υποψήφιου κράτους, αφετέρου, στην οποία απαιτείται ομοφωνία για τη λήψη αποφάσεων, χωρίζονται σε κεφάλαια, καθένα από τα οποία καλύπτει έναν συγκεκριμένο τομέα πολιτικής. Το Συμβούλιο, με βάση πρόταση της Επιτροπής, θεσπίζει ομόφωνα κριτήρια αξιολόγησης για το προσωρινό κλείσιμο και, εφόσον απαιτείται, για το άνοιγμα κάθε κεφαλαίου. Τα κριτήρια αναφοράς είναι μετρήσιμα και συνδέονται με βασικά στοιχεία του κεφαλαίου σχετικά με το κεκτημένο. Γενικά, τα αρχικά κριτήρια αναφοράς αφορούν βασικές προπαρασκευαστικές ενέργειες για μελλοντική εναρμόνιση (όπως στρατηγικές ή σχέδια δράσης), και την εκπλήρωση συμβατικών υποχρεώσεων που αντικατοπτρίζουν τις απαιτήσεις του κεκτημένου. Τα κριτήρια αναφοράς για το κλείσιμο αναφέρονται κυρίως στη θέσπιση νομοθετικών μέτρων, στη σύσταση διοικητικών ή δικαστικών φορέων, καθώς και στο ιστορικό εφαρμογής του κεκτημένου. Όσον αφορά τα οικονομικά κεφάλαια, περιλαμβάνουν επίσης το κριτήριο της ύπαρξης λειτουργούσας οικονομίας της αγοράς. Ενδέχεται να συζητηθεί το ενδεχόμενο μακρών μεταβατικών περιόδων, παρεκκλίσεων, ειδικών ρυθμίσεων ή διαρκών ρητρών διασφάλισης, ήτοι ρητρών που θα είναι διαρκώς διαθέσιμες ως βάση μέτρων διασφάλισης, σε τομείς όπως η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, οι διαρθρωτικές πολιτικές ή η γεωργία. Οι δημοσιονομικές πτυχές της προσχώρησης ενός υποψήφιου κράτους πρέπει να συνεκτιμώνται από το οικείο δημοσιονομικό πλαίσιο. Ως εκ τούτου, οι μελλοντικές διαπραγματεύσεις προσχώρησης με υποψήφια κράτη, η προσχώρηση των οποίων θα μπορούσε να έχει ουσιώδεις δημοσιονομικές συνέπειες, μπορούν να ολοκληρωθούν μόνο μετά τον καθορισμό του δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο από το 2014 και μετά μαζί με τις ενδεχόμενες συνακόλουθες δημοσιονομικές μεταρρυθμίσεις ο κοινός στόχος των διαπραγματεύσεων είναι η προσχώρηση.

Όμως, αυτές οι διαπραγματεύσεις είναι μια ανοικτή διαδικασία, η έκβαση της οποίας δεν είναι δυνατόν να καθοριστεί εκ των προτέρων. Εάν μια υποψήφια χώρα έχει παύσει να πληροί τα αρχικά κριτήρια αναφοράς σε ένα κεφάλαιο υπό διαπραγμάτευση, η Επιτροπή μπορεί να προτείνει την αναστολή των διαπραγματεύσεων σχετικά με το εν λόγω κεφάλαιο. Εάν υποψήφια χώρα έχει παύσει να πληροί τα κριτήρια αναφοράς κλεισίματος ενός κεφαλαίου που έχει κλείσει προσωρινά, η Επιτροπή μπορεί να προτείνει στα κράτη μέλη την επανέναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων για το εν λόγω κεφάλαιο. Στην περίπτωση σοβαρής και διαρκούς παραβίασης, σε υποψήφιο κράτος, των αρχών της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου, στις οποίες βασίζεται η Ένωση, η Επιτροπή, με δική της πρωτοβουλία ή κατόπιν αιτήματος του ενός τρίτου των κρατών μελών, θα συνιστά την αναστολή των διαπραγματεύσεων και θα προτείνει τους όρους για ενδεχόμενη επανάληψή τους.

2.3 Μηχανισμός προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ)

Ο μηχανισμός προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ) αποτελεί τον δημοσιονομικό μηχανισμό της ΕΕ για την προενταξιακή διαδικασία κατά την περίοδο 2007-2013 . Από την 1η Ιανουαρίου 2007, το νέο μέσο αντικατέστησε εξ ολοκλήρου τα προηγούμενα μέσα βοήθειας, Phare, Cards, Ispra και Sapard. Οι υποψήφιες χώρες και οι δυνάμει υποψήφιες χώρες είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση με ενιαίο σύνολο κανόνων και διαδικασιών στο πλαίσιο του νέου μέσου. Ο ΜΠΒ απλοποιεί έτσι τη μετάβαση μιας χώρας από το ένα καθεστώς στο άλλο, μετά από σχετική απόφαση του Συμβουλίου. Η βοήθεια παρέχεται με βάση τις εταιρικές σχέσεις για την προσχώρηση των υποψήφιων χωρών που αναφέρονται στο παράρτημα Ι του κανονισμού 1085/2006 και τις ευρωπαϊκές εταιρικές σχέσεις των δυνάμει υποψήφιων χωρών που αναφέρονται στο παράρτημα ΙΙ του κανονισμού (Αλβανία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Μαυροβούνιο, Σερβία, περιλαμβανομένου του Κοσσυφοπεδίου) . Οι συνιστώσες του μέσου που αφορούν τη χρηματοδότηση του μετασχηματισμού και της θεσμικής ανάπτυξης, καθώς και της περιφερειακής και διασυνοριακής συνεργασίας είναι διαθέσιμες τόσο για τις υποψήφιες όσο και για τις δυνάμει υποψήφιες χώρες. Οι υπόλοιπες τρεις συνιστώσες (χρηματοδότηση έργων περιφερειακής ανάπτυξης, ανθρωπίνων πόρων και αγροτικής ανάπτυξης) είναι πρόδρομοι των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ, απαιτούν μεγάλο βαθμό διοικητικών ικανοτήτων στον τομέα της χρηματοδότησης σύμφωνα με το σύστημα της ΕΕ και, ως εκ τούτου, προορίζονται για τις υποψήφιες χώρες.

2.4 Πως γίνεται μια χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η προσχώρηση μιας χώρας στην ΕΕ είναι μια περίπλοκη διαδικασία που απαιτεί χρόνο. Οι αιτούσες χώρες πρέπει να πληρούν τους όρους προσχώρησης και να εφαρμόσουν τους κανόνες της ΕΕ σε όλους τους τομείς.

Κάθε χώρα που πληροί τους όρους προσχώρησης μπορεί να υποβάλει αίτηση. Οι όροι αυτοί είναι γνωστοί ως "κριτήρια της Κοπεγχάγης" και περιλαμβάνουν την οικονομία της ελεύθερης αγοράς, το σταθερό δημοκρατικό πολίτευμα και το κράτος δικαίου, καθώς και την αποδοχή του συνόλου της νομοθεσίας της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του ευρώ.

Κάθε χώρα που επιθυμεί να προσχωρήσει στην ΕΕ υποβάλλει σχετική αίτηση στο Συμβούλιο, το οποίο ζητά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αξιολογήσει κατά πόσο η αιτούσα χώρα πληροί τα κριτήρια της Κοπεγχάγης. Εάν η γνώμη της Επιτροπής είναι θετική, το Συμβούλιο πρέπει στη συνέχεια να εκδώσει εντολή για τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων. Με την έκδοση της εντολής αυτής, ξεκινούν επίσημα οι διαπραγματεύσεις ανά θεματικό τομέα.

Η επιτροπή είναι η πρώτη φάση των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Αυτή η διαδικασία η οποία διαρκεί περίπου ένα χρόνο επιτρέπει στις υποψήφιας χώρες να εξοικειωθούν με το κεκτημένο και την επιτροπή και τα κράτη- μέλη να αξιολογήσουν τον βαθμό ετοιμότητας των υποψήφιας χωρών πριν τις διαπραγματεύσεις.

Λόγω του τεράστιου αριθμού των κανόνων της ΕΕ που κάθε υποψήφια χώρα πρέπει να ενσωματώσει στο εθνικό της δίκαιο, χρειάζεται χρόνος για την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων. Οι υποψήφιας χώρες λαμβάνουν οικονομική, διοικητική και τεχνική στήριξη κατά τη διάρκεια της προενταξιακής περιόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

3.1 Αναγνωρισμένες υποψήφιες χώρες για ένταξη

3.1.1 Κροατία

Σημαία της Κροατίας

Πρωτεύουσα : Ζάγκρεμπ	Α.Ε.Π.
Επίσημες γλώσσες: Κροατικά	• Ολικό (2009) 79,306 δισ. \$
Πολίτευμα: Δημοκρατία	• Κατά κεφαλή 17.876 \$
Πρόεδρος: Ίβο Γιοσίποβιτς	Α.Ε.Π. (Ονομαστικό)
Πρωθυπουργός: Γιαντράνκα Κοσόρ	• Ολικό (2009) 61,724 δισ. \$
Έκταση: 56.542 km ²	• Κατά κεφαλή 13.913 \$
Πληθυσμός	Νόμισμα : Κούνα (kn)
• Εκτίμηση(2009) 4.489.409	
• Απογραφή(2001) 4.437.460	

Η Κροατία , της οποίας η επίσημη ονομασία είναι Κροατική Δημοκρατία, είναι μία δημοκρατική χώρα στην νότιο-ανατολική Ευρώπη, και συνορεύει στα βόρεια με την Ουγγαρία και την Σλοβενία, στα ανατολικά με την Σερβία και την Βοσνία-Ερζεγοβίνη, ενώ στην νότια άκρη της με το Μαυροβούνιο. Στο δυτικό της τμήμα βρέχεται από την Αδριατική θάλασσα η οποία αποτελεί έτσι τα φυσικά της σύνορα.

Η πρωτεύουσά της και έδρα της κυβερνήσεως είναι με ένα περίπου εκατομμύριο κατοίκους το Ζάγκρεμπ, το οποίο είναι σημαντικός συγκοινωνιακός κόμβος και το οικονομικό όπως και το ακαδημαϊκό κέντρο της. Άλλες σημαντικές πόλεις της Κροατίας είναι η Ριέκα, η Πούλα, το Σπλιτ και το Ντουμπρόβνικ.

Η Κροατία είναι μεταξύ άλλων μέλος στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου και στην Συνθήκη Ελεύθερου Εμπορίου της Κεντρικής Ευρώπης (CEFTA). Το κράτος στοχεύει στην ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, από το 2004 είναι επίσημα υποψήφια χώρα προς ένταξη. Τον Απρίλιο του 2009 έγινε μέλος του ΝΑΤΟ. Η Κροατία ως το τέλος του 2009 κατέχει το αξίωμα της μη μόνιμης χώρας-μέλους στο Συμβούλιο Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Στη χώρα, θεμελιώθηκε το Μάιο του 2009 η μεγαλύτερη μονάδα παραγωγής βιοαερίου στην Ευρώπη.

Οικονομικές σχέσεις με την ΕΕ (2007)

Η ΕΕ είναι ο **κύριος εμπορικός εταίρος** της Κροατίας (67% του συνολικού εξωτερικού εμπορίου της Κροατίας) και ο **κύριος ξένος επενδυτής** (99% του συνόλου των ΑΞΕ στην Κροατία, συνολικού ύψους 3,57 δισ. ευρώ, αντίστοιχου με το 9,5% του ΑΕΠ της χώρας).

Το εμπόριο με την ΕΕ επεκτάθηκε αφότου η Κροατία πέτυχε μεγαλύτερη πρόσβαση στην ευρωπαϊκή αγορά μέσω των αυτόνομων εμπορικών μέτρων (2000) και της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (2002).

Εξαγωγές και εισαγωγές (2007)

Εξαγωγές της Κροατίας στην ΕΕ Κυρίως βιομηχανικά προϊόντα (62,8%) (μηχανές, κλωστοϋφαντουργικά, εξοπλισμός μεταφορών και χημικά)	4,9 δισ. ευρώ (14% του ΑΕΠ της Κροατίας)
Εισαγωγές της Κροατίας από την ΕΕ Κυρίως βιομηχανικά προϊόντα (72,7%) (μηχανές, κλωστοϋφαντουργικά, εξοπλισμός μεταφορών και χημικά)	13,2 δισ. ευρώ (38% του ΑΕΠ της Κροατίας)

Η μακρά πορεία προς την σύγκλιση

Χρειάστηκαν 6 χρόνια και 9 μήνες για την ένταξη της Κροατίας στην τελική ευθεία προς την είσοδό της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τί μεσολάβησε μέσα στο χρονικό αυτό διάστημα; Βασική προϋπόθεση για την έναρξη των διαπραγματεύσεων αποτελούσε η σύλληψη του απόστρατου Κροάτη στρατηγού και κατηγορουμένου για εγκλήματα πολέμου σε βάρος του σερβικού πληθυσμού Ante Gotovina. Μετά την σύλληψη του τελευταίου στην Ισπανία, η πρώην γενική εισαγγελέας του ICTY, Carla Del Ponte, είχε χαρακτηριστικά εκτιμήσει ότι «η Κροατία βρίσκεται σε αγαστή συνεργασία με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο». Αυτή η δήλωση ήταν αρκετή για να δοθεί το “πράσινο φώς” στις Βρυξέλλες και τα κράτη μέλη για την έναρξη των διαπραγματεύσεων με την Βαλκανική χώρα. Ωστόσο, στην ενταξιακή της πορεία, η Κροατία συνάντησε και αντιξοότητες όπως η πρόσκρουση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος σε δυσκολίες που παρεμπόδιζαν την περαιτέρω διεύρυνση της ΕΕ, κάτι το οποίο ωστόσο επιλύθηκε με την έγκριση της Συνθήκης της Λισσαβόνας.

Επίσης, η σύσταση Οικολογικής και Αλιευτικής Ζώνης Προστασίας στον τομέα της ασφάλειας στη θάλασσα (ZERP) καθώς και οι διαφωνίες Κροατίας-Σλοβενίας σχετικά με τα υδάτινά τους σύνορα, αποτέλεσαν για μεγάλο χρονικό διάστημα σοβαρή επιπλοκή στη συνέχιση των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Ταυτόχρονα, το ζήτημα της ιδιωτικοποίησης των Κροατικών ναυπηγείων, αποδείχθηκε “αγκάθι” για την ενταξιακή πορεία της χώρας, με την κυβέρνηση να αποφεύγει την κατάργηση της χορήγησης κρατικής βοήθειας προς αυτά. Ακολούθησαν οι μεταρρυθμίσεις στον τομέα της δικαιοσύνης και καταπολέμησης της διαφθοράς, που αποδείχθηκαν και οι πιο δύσκολες, όπως και η φυλάκιση του κατηγορουμένου για διαφθορά τέως Κροάτη Πρωθυπουργού Ivo Sanader, τον οποίο διαδέχθηκε η σημερινή Πρωθυπουργός, Jadranka Kosor. Κατά την τελευταία διετία, οι ρυθμοί των διαπραγματεύσεων έγιναν όλο και πιο έντονοι χάρη στο συντονισμένο έργο όλων των δυνάμεων, τόσο της κυβέρνησης όσο και της αντιπολίτευσης.

Το κλειδί για την επίτευξη κλίματος σταθερότητας στην εύθραυστη αυτή περιοχή των Βαλκανίων, με τις νωπές ακόμα μνήμες από τους πολέμους του '90, αποτελεί η δημιουργία ενός κλίματος που θα καταστήσει δυνατό τον εξευρωπαϊσμό της χώρας για την ευδοκίμηση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης με τα υπόλοιπα Δυτικά Βαλκάνια. Όπως η ΕΕ άνοιξε τις πόρτες της στην Κροατία, έτσι, κατά τρόπον αντίστοιχο, θα πρέπει η χώρα να προωθήσει την περαιτέρω συνεργασία με τα γειτονικά της κράτη. Αυτή την στιγμή, η χώρα συμμετέχει ενεργά σε περιφερειακές πρωτοβουλίες όπως η Διαβαλκανική Συνεργασία (SEECF), το Συμβούλιο Περιφερειακής

Συνεργασίας (RCC) και η Κεντρική Ευρωπαϊκή Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών (CEFTA). Η συνεργασία αυτή, βέβαια, δεν θα αποτελέσει μια εύκολη διαδικασία, ιδίως άμα ληφθεί υπόψη ότι η Κροατία είναι η πρώτη χώρα που θα εισέλθει στην ΕΕ φέροντας το βαρύ φορτίο των συνεπειών του πολέμου και της μετάβασης. Στην περίπτωση της Κροατίας, η διαπραγματευτική διαδικασία υπήρξε πολύ πιο δύσκολη από ότι για άλλες υποψήφιες προς ένταξη βαλκανικές χώρες όπως η Βουλγαρία και η Ρουμανία.

Οι ακανθώδεις προκλήσεις

Η είσοδος της Κροατίας στην ΕΕ θα επιφέρει πολιτική και οικονομική σταθερότητα και περιορισμό των κρουσμάτων διαφθοράς, ενώ παράλληλα θα σημάνει ένα νέο ξεκίνημα για τον Κροατικό λαό. Βέβαια, η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πρέπει να εγκριθεί από όλα τα κράτη μέλη, με αρκετούς ευρωβουλευτές να εκφράζουν τις ανησυχίες τους σχετικά με την μειωμένη εκ των έσω υποστήριξη στην ενταξιακή προσπάθεια της χώρας καθώς και τα όχι και τόσο ικανοποιητικά οικονομικά της μεγέθη. Η διεύρυνση της ΕΕ αποτελεί ζήτημα αξιοπιστίας, δηλαδή το κατά πόσο η υποψήφια προς ένταξη χώρα πληρεί τα σχετικά κριτήρια και πόσο αποτελεσματικά εφαρμόστηκαν τα απαραίτητα μέτρα. Σε περίπτωση προσχώρησης στην ΕΕ το 2013, η Κροατία θα λάβει 1.5 δις ευρώ από τα ευρωπαϊκά ταμεία. Ωστόσο, η οικονομική πολιτική της Κροατίας δεν παρουσιάζει ενδείξεις σαφούς μεσοπρόθεσμου προσανατολισμού, καθώς ο συντονισμός των πολιτικών τόσο εντός της κυβέρνησης όσο και μεταξύ της κυβέρνησης και της Κεντρικής Τράπεζας εμφάνισε ενδείξεις αδυναμίας.

Η ετεροχρονισμένη αντίδραση της κυβέρνησης στο υψηλό δημοσιονομικό έλλειμμα της χώρας κατά τα έτη 2009 και 2010 αποκάλυψε αδυναμίες στη διαδικασία σχεδιασμού του προϋπολογισμού. Μικρή πρόοδο εμφανίζει η αποτελεσματικότητα των δημοσίων δαπανών, με τις κοινωνικές μεταβιβάσεις να παραμένουν σε σχετικά υψηλά επίπεδα και ένα μεγάλο αριθμό δημόσιων οργανισμών να λαμβάνουν στήριξη μέσω κρατικών ενισχύσεων. Ακόμη, επικρατούν δυσκαμψίες στην αγορά εργασίας, όπως τα ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά απασχόλησης, τα οποία έχουν εν μέρει μόνο τροποποιηθεί. Η ΕΕ επικροτεί την συνετή νομισματική πολιτική που υιοθετήθηκε, κυρίως μέσω της αναμόρφωσης των ρυθμιστικών κανόνων στον τραπεζικό τομέα καθώς και τις προόδους στην υποβολή εκθέσεων. Η διατήρηση της συναλλαγματικής σταθερότητας, ο περιορισμός των εξωτερικών ανισορροπιών, η αποδυνάμωση των πληθωριστικών πιέσεων και η ανθεκτικότητα του τραπεζικού της τομέα καθιστούν την Κροατία μια οικονομία με ικανότητα μεσοπρόθεσμης αντιμετώπισης των ανταγωνιστικών πιέσεων και των δυνάμεων της αγοράς στο πλαίσιο της Ένωσης.

Οι ιθύνοντες της ΕΕ βρίσκονται σε στάση αναμονής ως προς το ποιός θα συνεχίσει τις σημαντικές μεταρρυθμίσεις, κάτι το οποίο θα αξιολογηθεί από το αποτέλεσμα των επερχόμενων βουλευτικών εκλογών - τις οποίες επίμονα ζητά η αντιπολίτευση - αφού προηγηθεί βέβαια ένα δημοψήφισμα σχετικά με την ένταξη της Κροατίας στην Ευρωπαϊκή οικογένεια. Οι νεώτερες ηλικίες αποτελούν την πιο σκεπτικιστική μερίδα του Κροατικού λαού σχετικά με την είσοδο της χώρας στην ΕΕ, καθότι ανησυχούν όπως όλοι οι νέοι της Ευρώπης για τις συνέπειες που θα επιφέρει κάτι τέτοιο στο μέλλον και την επαγγελματική τους αποκατάσταση. Όπως χαρακτηριστικά δήλωσε ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης της Κροατίας, Zoran Milanović «η Κροατία δεν θα πρέπει να αποτελέσει ουραγό της ΕΕ, αλλά ένα μικρό γίγαντα». «Το “κοστούμι” της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν θα είναι πλήρες χωρίς την Κροατική γραβάτα» είχε δηλώσει ο Πρόεδρος της Εσθονίας Toomas Hendrik Paves κατά την επίσημη επίσκεψη του Ivo Josipović στην χώρα κατά τον περασμένο Μάιο. Υπομονή λοιπόν μέχρι το θέρος του 2013, για να υποδεχθεί η Ενωμένη Ευρώπη το 28ο μέλος της με ένα θερμό «Dobrodošli». Το ερώτημα, βέβαια, που ανακύπτει είναι σε ποιά μορφή θα βρει την “γη της επαγγελίας” της η Κροατία σε δύο χρόνια από τώρα.

Θέματα διαφοράς

Το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο της Χάγης για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ICTY) ενέκρινε το αίτημα του πρώην ηγέτη των Σέρβων της Βοσνίας, Ράντοβαν Κάραζιτς να συνομιλήσει με τον γιο του πρώην προέδρου της Κροατίας, Φράνιο Τούτζμαν και πρώην επικεφαλής της κροατικής υπηρεσίας πληροφοριών (HIS), Μίροσλαβ Τούτζμαν. Το ICTY ζήτησε από την κροατική κυβέρνηση να εξασφαλίσει ότι ο Τούτζμαν θα συζητήσει με το νομικό σύμβουλο του Ράντοβαν Κάραζιτς.

Ζήτησε ακόμα να ληφθούν όλα τα αναγκαία μέτρα, ώστε ο Μίροσλαβ Τούτζμαν να εμφανιστεί στη συνάντηση, την ημερομηνία της οποίας θα ορίσει ο νομικός σύμβουλος του κατηγορούμενου για γενοκτονία στη Σρεμπρένιτσα το 1995 και την 43μηνη πολιορκία του Σαράγεβο.

Ο Ράντοβαν Κάραζιτς στο αίτημα που είχε καταθέσει προς το δικαστήριο το Σεπτέμβριο του 2010 υποστήριξε ότι ο πρώην επικεφαλής της κροατικής υπηρεσίας πληροφοριών γνώριζε για το λαθρεμπόριο όπλων προς τους Μουσουλμάνους της Βοσνίας στη διάρκεια του πολέμου.

Ειδικότερα ο κατηγορούμενος δήλωσε ότι «ο Τούτζμαν έχει δει τα έγγραφα που έχουν να κάνουν με τη συμφωνία με το Ιράν για την προμήθεια όπλων στους Μουσουλμάνους της Βοσνίας με την σιωπηρή συμφωνία των ΗΠΑ και άλλων κρατών - μελών του ΟΗΕ, το άνοιγμα των θαλάσσιων και εναέριων διαδρόμων που ήταν αποκλεισμένοι και τη χρήση ανθρωπιστικών κομβόι για λαθρεμπόριο όπλων στη Βοσνία, καθώς και το είδος και την ποσότητα του οπλισμού που είχε διοχετευθεί παράνομα στη Βοσνία το 1994 και το 1995».

Οι δικαστές του ICTY στο αιτιολογικό της απόφασής τους, αναφέρουν ότι απέτυχαν όλες οι προσπάθειες του κατηγορούμενου και του δικαστικού συμβουλίου για οικειοθελή συνεργασία του γιου του πρώην προέδρου της Κροατίας και ότι θεωρούν ότι οι πληροφορίες που μπορεί να λάβει ο Κάραζιτς από τον Τούτζμαν σχετίζονται με την υπόθεση και την υπεράσπισή του.

Διαφωνίες των συνόρων

Ο Επίτροπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αρμόδιος για τη Διεύρυνση, Όλι Ρεν και οι υπουργοί Εξωτερικών της Κροατίας και της Σλοβενίας, κ.κ. Γκόρνταν Γιαντρόκοβιτς και Σάμουελ Ζμπόγκαρ, συνέχισαν τις συνομιλίες για την εξεύρεση λύσης στο ζήτημα των συνοριακών διαφορών και την απεμπλοκή των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Κροατίας με την Ε.Ε.

Στις διαπραγματεύσεις που ξεκίνησαν τον Ιανουάριο επιτεύχθηκε ικανοποιητική πρόοδος και εκκρεμούσε η επίλυση περιορισμένου αριθμού συγκεκριμένων θεμάτων. Δυστυχώς, οι δύο πλευρές δεν κατόρθωσαν να συμφωνήσουν στα σημεία αυτά. Το θέμα των συνόρων είναι διμερές ζήτημα», αναφέρεται σε ανακοίνωση που εκδόθηκε από το γραφείο του κ. Ρεν και την εκπρόσωπό του, κ. Κριστίνα Νάγκι, μετά τη λήξη της τριμερούς συνάντησης.

Η Σλοβενία έχει θέσει εμπόδια στις ενταξιακές διαπραγματεύσεις της Κροατίας με την Ε.Ε. εξαιτίας των συνοριακών διαφορών που χρονολογούνται από το 1991, όταν ανεξαρτητοποιήθηκαν οι δύο χώρες, πρώην δημοκρατίες της Γιουγκοσλαβίας. Η Σλοβενία υποστηρίζει ότι ορισμένα από τα έγγραφα που κατέθεσε η Κροατία στη διάρκεια των ενταξιακών διαπραγματεύσεων προδικάζουν την έκβαση της διαφωνίας για τα σύνορα

Οικόπεδα ιδιοκτησίας

Δωρεάν απόκτηση ακίνητης περιουσίας από αλλοδαπούς είναι ένα ευαίσθητο θέμα στην Κροατία. Το θέμα αυτό αφορά ιδιαίτερα τους Ιταλούς αφού πολλοί Ιταλοί πολιτικοί έχουν εκφράσει την δυσαρέσκεια τους σχετικά με τη σημερινή αδυναμία τους να αγοράσουν γη στην Κροατία, θεωρώντας την άνιση μεταχείριση, και δηλώνοντας ότι το θέμα αυτό πρέπει να επιλυθεί το συντομότερο δυνατό.

Η Κροατία αρνείται τις διακρίσεις, υποδεικνύοντας ότι η Κροατική νομοθεσία προβλέπει την ίση μεταχείριση όλων των πολιτών της ΕΕ σχετικά με αυτό το θέμα. Στα μέσα του 2006 η Κροατία και η Ιταλία συμφώνησαν και τώρα Ιταλοί πολίτες μπορούν να αγοράσουν γη στην Κροατία, καθώς και Κροάτες να αγοράσουν από την Ιταλία.

Βασικές ημερομηνίες:

30 Ιουνίου 2011 – Τα κράτη μέλη της ΕΕ αποφασίζουν να περατώσουν τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Κροατία. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας κύρωσης από όλα τα κράτη μέλη και την Κροατία, η προσχώρηση προβλέπεται για την 1η Ιουλίου 2013.

30 Ιουνίου 2010 – Η Κροατία ανοίγει τα τρία τελευταία κεφάλαια διαπραγματεύσεων για θέματα πολιτικής και κλείνει προσωρινά δύο.

30 Οκτωβρίου 2008 – κατά την 7^η σύνοδο της διάσκεψης προσχώρησης σε επίπεδο αναπληρωτών κλείνουν προσωρινά τέσσερα κεφάλαια διαπραγμάτευσης, από τα 21 κεφάλαια που έχουν ανοίξει μέχρι τώρα

12 Φεβρουαρίου 2008 - Το Συμβούλιο εγκρίνει τη νέα εταιρική σχέση προσχώρησης

18 Οκτωβρίου 2006 – ολοκληρώνεται η «αναλυτική εξέταση» και συνεχίζονται οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις

12 Ιουνίου 2006 – Ανοίγει επίσημα το πρώτο κεφάλαιο των ενταξιακών διαπραγματεύσεων (επιστήμη και έρευνα) και κλείνει προσωρινά κατά τη διάσκεψη προσχώρησης (σε επίπεδο υπουργών)

20 Οκτωβρίου 2005 – Ξεκινά το στάδιο «αναλυτικής εξέτασης» των ενταξιακών διαπραγματεύσεων

3 Οκτωβρίου 2005 – Η Γενική Εισαγγελέας του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ΔΠΔΠΓ) αξιολογεί ότι η Κροατία συνεργάζεται πλέον πλήρως με το ΔΠΔΠΓ. Το Συμβούλιο αποφασίζει ότι πληρούται ο τελευταίος όρος για την έναρξη των διαπραγματεύσεων και οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις ξεκινούν την ίδια ημέρα

26 Απριλίου 2005 – Πρώτη συνεδρίαση του Συμβουλίου Σταθεροποίησης και Σύνδεσης • συνεδρίαση της διευρυμένης Τρίκας της ΕΕ με θέμα τη συνεργασία της Κροατίας με το ΔΠΔΠΓ

16 Μαρτίου 2005 – Η ΕΕ αναβάλλει την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων αλλά εγκρίνει πλαίσιο διαπραγματεύσεων με την Κροατία

1^η Φεβρουαρίου 2005 - Τίθεται σε ισχύ η Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ)

Δεκέμβριος 2004 – Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ορίζει την 17η Μαρτίου 2005 ως ημερομηνία έναρξης των ενταξιακών διαπραγματεύσεων, υπό τον όρο της πλήρους συνεργασίας με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία

Ιούνιος 2004 – Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαιώνει ότι η Κροατία είναι υποψήφια χώρα

Απρίλιος 2004 – Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκδίδει θετική γνώμη για την αίτηση προσχώρησης της Κροατίας στην ΕΕ

Ιούνιος 2003 - Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης επιβεβαιώνει την ενταξιακή προοπτική των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων, μεταξύ των οποίων και η Κροατία

21 Φεβρουαρίου 2003 – Η Κροατία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ

29 Οκτωβρίου 2001 – Υπογραφή της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης

Ιούνιος 2000 – Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φέιρα ορίζει ότι όλες οι χώρες ΔΣΣ είναι «δυνάμει υποψήφιας» για προσχώρηση στην ΕΕ

Πιθανές ημερομηνίες προσχώρησης της Κροατίας

Η Κροατία έχει σημειώσει γενική πρόοδο σε όλους τους τομείς της ενταξιακής διαδικασίας τους τελευταίους 12 μήνες (2011-2011), ανέφερε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (EC) σε έκθεση την Τετάρτη (12 Οκτωβρίου 2011), εκδίδοντας επίσης ευνοϊκή άποψη για την προγραμματισμένη ένταξη της χώρας στην ΕΕ το 2013.

Επαινώντας την Κροατία για την πρόοδο που έχει σημειώσει στους τομείς του δικαστικού σώματος και των θεμελιωδών δικαιωμάτων -- καθώς επίσης τη δικαιοσύνη, την ελευθερία και ιδιαίτερα την ασφάλεια. Η Επιτροπή προέτρεψε το Ζάγκρεμπ να επικεντρωθεί στην εκπλήρωση όλων των υπολοίπων δεσμεύσεων που έχει σημειώσει κατά τη διάρκεια των ενταξιακών συνομιλιών με τις Βρυξέλλες.

"Οι δεσμεύσεις που απομένουν πρέπει να εκπληρωθούν πριν την ένταξη", ανέφερε η EC στην ετήσια έκθεση προόδου. "Η επιτροπή θα επιθεωρεί προσεκτικά την πρόοδο που σημειώνει η Κροατία σε όλους τους τομείς μέχρι την ημερομηνία της ένταξης".

Η Κροατία ξεκίνησε τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις της με την ΕΕ τον Οκτώβρη του 2005. Με την ολοκλήρωση των συνομιλιών στις 30 Ιουνίου αυτού του έτους, οι Βρυξέλλες όρισαν την 1η Ιουλίου του 2013 ως προσωρινή ημερομηνία για την ένταξη της χώρας στην Ένωση ως το 28ο μέλος της. Η συνθήκη αναμένεται να υπογραφεί επίσημα στις 19 Δεκεμβρίου. IPA Περιβαλλοντικής Επιχειρησιακού Προγράμματος στην Κροατία.

Συνιστώσα	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Υποψήφιες χώρες</i>							
ΚΡΟΑΤΙΑ							
Βοήθεια για τη μεταβατική περίοδο και τη θεσμική ανάπτυξη	49.611.775	45.374.274	45.601.430	39.483.458	39.959.128	39.969.161	19.256.943
Διασυνοριακή συνεργασία	9.688.225	14.725.726	15.898.570	15.601.136	15.869.158	16.442.542	8.499.192
Περιφερειακή ανάπτυξη	45.050.000	47.600.000	49.700.000	56.800.000	58.200.000	57.578.127	31.000.000
Ανάπτυξη ανθρώπινων πόρων	11.377.000	12.700.000	14.200.000	15.700.000	16.000.000	16.040.000	9.000.000
Αγροτική ανάπτυξη	25.500.000	25.600.000	25.800.000	26.000.000	26.500.000	26.151.182	27.700.000
ΣΥΝΟΛΟ	141.227.000	146.000.000	151.200.000	153.584.594	156.528.286	156.181.012	95.456.135³
ΠΡΩΗΝ ΓΥΟΓΚΟΣΛΑΒΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ							
Βοήθεια για τη μεταβατική περίοδο και τη θεσμική ανάπτυξη	41.641.613	41.122.001	39.310.500	36.917.068	28.803.410	27.209.161	27.941.228

Πηγή: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0641:FIN:EL:PDF>

Ο γενικός στόχος για την ΕΡΟΡ είναι η επένδυση σε έργα που θα συμβάλλουν το μεγαλύτερο αντίκτυπο με τους περιορισμένους πόρους που διατίθενται στα απόβλητα και το νερό τους επιμέρους κλάδους, ενώ βοηθά την Κροατία εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της για την εφαρμογή του κοινοτικού περιβαλλοντικού κεκτημένου που διέπει την επεξεργασία και διάθεση των αποβλήτων, η παροχή πόσιμου νερού, συλλογή, την επεξεργασία και την απόρριψη των λυμάτων, καθώς επίσης και την

ανάπτυξη της διοικητικής ικανότητας και τη διαχείριση των εν λόγω οργάνων εφαρμογής της ΕΡΟΡ. Κατά συνέπεια, η ΕΡΟΡ θα βελτιώσουν την πρόσβαση και αποτελεσματικής παροχής περιβαλλοντικών υπηρεσιών και των εγκαταστάσεων στα απόβλητα και το νερό τους επιμέρους κλάδους. Θα παράγουν επίσης και άλλα έμμεσα οφέλη ανάπτυξης από το πλαίσιο της βοήθειας IPA, όπως η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, η προσέλκυση νέων επενδύσεων και δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Οικονομική βοήθεια

Προτεραιότητα 1: Ανάπτυξη υποδομών διαχείρισης των αποβλήτων για τη δημιουργία ενός Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Απορριμμάτων στην Κροατία. Ο άξονας προτεραιότητας στοχεύει στην θέσπιση ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης των αποβλήτων από την ανάπτυξη των υποδομών διαχείρισης των αποβλήτων. Η προτεραιότητα αυτή θα επικεντρωθεί στην κατασκευή των κέντρων διαχείρισης των αποβλήτων σε νομαρχιακό περιφερειακό επίπεδο καθώς και την αποκατάσταση των περιοχών υψηλής ρύπανσης από τα απόβλητα. Οι δράσεις θα συμβάλουν στην προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας.

Προτεραιότητα 2: Προστασία των Υδατικών Πόρων της Κροατίας με τη βελτίωση της ύδρευσης και λυμάτων Ολοκληρωμένη Διαχείριση Συστημάτων (συνεισφορά ΕΚ: € 26.450.250) Αυτή η προτεραιότητα αποσκοπεί στην ανάπτυξη σύγχρονων συστημάτων διαχείρισης των υδάτων σε σχέση τόσο με το πόσιμο νερό και τα απόβλητα και με αυτόν τον τρόπο, για την προστασία των υδάτινων πόρων της Κροατίας και να συμμορφώνονται με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Προτεραιότητα 3: Τεχνική βοήθεια (συνεισφορά ΕΚ: € 699.750). Ο άξονας προτεραιότητας στοχεύει να διασφαλιστεί η χρηστή και αποτελεσματική διαχείριση και την υλοποίηση του προγράμματος, με τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας των οικείων ιδρυμάτων και την υποστήριξη υλοποίησης, παρακολούθησης, αξιολόγησης, ελέγχου και επικοινωνίας, καθώς και να προετοιμάσει σχέδια για τα επόμενα προγράμματα.

Εγκεκριμένα έργα:

- Ύδρευση, αποχέτευση και εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων σε Slavonski Brod. Το έργο που υπόκειται στην IPA συγχρηματοδότηση αφορά την κατασκευή δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης, συμπεριλαμβανομένης της κατασκευής του μια μονάδα τριτοβάθμιας επεξεργασίας στο Slavonski Brod, και των συναφών έργων. Περιλαμβάνει επίσης την αγορά του απαραίτητου εξοπλισμού και την εποπτεία για τις συμβάσεις έργων.
- County Διαχείρισης Αποβλήτων Κέντρο Kastijun. Το σχέδιο που προτάθηκε για συγχρηματοδότηση στο πλαίσιο του IPA αφορά την κατασκευή του χώρου υγειονομικής ταφής και των συναφών έργων, την αγορά του απαραίτητου εξοπλισμού, τεχνική βοήθεια και επίβλεψη των έργων. Στοχεύει στην αντιμετώπιση των αναγκών διαχείρισης αποβλήτων της κομητείας της Ίστρια.
- Περιφερειακό Κέντρο Διαχείρισης Αποβλήτων Mariscina. Το σχέδιο που προτάθηκε για συγχρηματοδότηση στο πλαίσιο του IPA αφορά την κατασκευή του χώρου υγειονομικής ταφής και των συναφών έργων, την αγορά του απαραίτητου εξοπλισμού, τεχνική βοήθεια και επίβλεψη των έργων.

Ενδεικτικός κατάλογος των μελλοντικών μεγάλων έργων

- Νερό βελτίωση της προσφοράς και αποχέτευσης στο Κνιν και Drnis
 - Περιφερειακό Κέντρο για τη διαχείριση των αποβλήτων στο Σπλιτ - Lecevnica
- Sisak ύδρευσης - αποχέτευσης και εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων

3.1.2 Ισλανδία

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Ρέικιαβικ

Συνολική έκταση: 103000

Πληθυσμός: 0,3 εκατομμύρια

Νόμισμα: Ισλανδική κορώνα

Η Ισλανδία βρίσκεται στο Βόρειο Ατλαντικό Ωκεανό, λίγο νοτιότερα από τον Αρκτικό κύκλο. Ο Αρκτικός κύκλος διέρχεται από το νησί Γκρίμσεϊ βόρεια των ακτών της Ισλανδίας, αλλά όχι από την ίδια την ηπειρωτική χώρα. Σε αντίθεση με τη γειτονική Γροιλανδία, η Ισλανδία θεωρείται ότι ανήκει στην Ευρώπη και όχι τη Βόρειο Αμερική, αν και γεωλογικά το νησί δεν ανήκει σε καμία από τις δύο αυτές ηπειρωτικές πλάκες. Επίσης, λόγω πολιτιστικών, οικονομικών και γλωσσικών ομοιοτήτων, η Ισλανδία ομαδοποιείται με τις Σκανδιναβικές χώρες της Βόρειας Ευρώπης. Η πιο κοντινή γη είναι η Γροιλανδία που απέχει 287 χλμ και τα νησιά Φερόε (420 χλμ.). Η κοντινότερη απόσταση από την ηπειρωτική Ευρώπη είναι 970 χλμ. από τη Νορβηγία.

Η Ισλανδία είναι το 18ο νησί σε έκταση στον κόσμο, και το δεύτερο μεγαλύτερο στην Ευρώπη μετά τη Μεγάλη Βρετανία. Το κύριο νησί της Ισλανδίας καταλαμβάνει έκταση 101.826 τετ. χλμ., ενώ η συνολική έκταση του Ισλανδικού κράτους είναι 103.000 τετ. χλμ.. Από τη συνολική έκταση το 62,7% καταλαμβάνει η τούνδρα, το 14,3% αποτελείται από παγετώνες και λίμνες, ενώ μόνο το 23% έχει βλάστηση. Οι μεγαλύτερες λίμνες είναι η Θόριςβάτν (Þórisvatn) με έκταση 83 ως 88 τετ. χλμ. και η Θινγκβαλαβάτν (Þingvallavatn) με 82 τετ. χλμ., ενώ επίσης μεγάλες είναι η Μυβάτν (Mývatn) και η Λογκουρίν (Lögurinn). Η λίμνη Οσκιουβάτν (Öskjuvatn) είναι η βαθύτερη της Ισλανδίας με βάθος 220 μ.

Η ακτογραμμή της Ισλανδίας με συνολικό μήκος 4.970 χλμ. έχει έντονο διαμελισμό με πάρα πολλά φιόρδ. Στις ακτές βρίσκονται και οι περισσότεροι οικισμοί, καθώς τα υψίπεδα του εσωτερικού της χώρας είναι ψυχρά, ορεινά και ακατοίκητα. Οι κύριες πόλεις είναι η πρωτεύουσα Ρέικιαβικ, το Κόπαβογκουρ (Kópavogur), το Χαφναρφιόρδουρ (Hafnarfjörður), το Κεφλαβίκ και το Ακουρεϋρι .

Οικονομία

Η Ισλανδία είναι μια χώρα που το ΑΕΠ της φτάνει τα 20 δισ. \$ ΗΠΑ. Η οικονομία της χώρας βασίζεται στην αλιεία, η οποία αποφέρει 60% των εσόδων από εξαγωγές, απασχολώντας το 8% του εργατικού δυναμικού. Την Ισλανδική οικονομία στηρίζουν η υδροηλεκτρική και η γεωθερμική ενέργεια που διαθέτει η χώρα, καλύπτοντας το 90% των αναγκών θέρμανσης και παροχής ζεστού νερού. Η εξάρτηση της οικονομίας από την αλιεία, είναι ο βασικός λόγος αποθάρρυνσης των Ισλανδών για το ενδεχόμενο εισόδου στην ΕΕ. Υπάρχει ανησυχία ότι με τις ρυθμίσεις που θα επιβληθούν από την Ε.Ε., η χώρα θα χάσει τον έλεγχο στη διαχείριση των αλιευτικών πρώτων υλών της.

Τα τελευταία έτη παρατηρείται αύξηση των ισλανδικών επενδύσεων στο εξωτερικό. Συγκεκριμένα την τελευταία δεκαετία ο συνολικός όγκος ισλανδικών επενδύσεων στο εξωτερικό εκτιμάται ότι έχει αυξηθεί κατά μέσο όρο 40%. Οι ισλανδικές επιχειρήσεις επενδύουν κυρίως στη Μ. Βρετανία και τις Σκανδιναβικές χώρες. Οι ξένες επενδύσεις στην Ισλανδία επίσης αυξάνουν τα τελευταία χρόνια, με σημαντικότερο επενδυτή τις ΗΠΑ κυρίως στον τομέα του αλουμινίου. Σημαντικότερο εξαγωγίμο προϊόν της Ισλανδίας, είναι τα προϊόντα αλιείας, τα οποία συνιστούν το 70% των συνολικών εξαγωγών προϊόντων της χώρας. Ακολουθούν τα βιομηχανικά προϊόντα, κυρίως τα προϊόντα αλουμινίου και τα αγροτικά προϊόντα. Σημαντικότεροι εμπορικοί εταίροι της Ισλανδίας είναι οι χώρες της ΕΕ, και ακολουθούν οι ΗΠΑ. Σύμφωνα με ανταπόκριση του Ειδησεογραφικού Πρακτορείου AFP από το Ρέικιαβικ, η νέα κυβέρνηση της Ισλανδίας πραγματοποίησε το πρώτο βήμα προς ένταξη στην ΕΕ. Ο ΥΠΕΞ της χώρας κατέθεσε στις 28.5.2009 στη Βουλή νομοσχέδιο, με το οποίο καλούνται οι βουλευτές να ψηφίσουν σχετικά με την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την ΕΕ. Εάν η έκβαση των συνομιλιών κριθεί επιτυχημένη, οι πολίτες της Ισλανδίας θα κληθούν να αποφασίσουν με δημοψήφισμα επί ένταξης ή μη. Το φθινόπωρο του 2008 η χώρα συμπαράσύρθηκε στη δίνη της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης. Η κυβέρνηση εισήγαγε επείγουσα νομοθεσία και της δόθηκαν ενισχυμένες εξουσίες επί του τραπεζικού τομέα. Συγκεκριμένα, η Ισλανδική Βουλή, ενέκρινε ομόφωνα νόμο, με τον οποίο ο έλεγχος των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων περνά στο δημόσιο. Σύμφωνα με αυτόν, η κυβέρνηση αναλαμβάνει τα στεγαστικά δάνεια από τις τράπεζες και θα τα εντάξει σε ένα κρατικό στεγαστικό ταμείο σε μία προσπάθεια να βοηθήσει τους χιλιάδες κατοίκους της χώρας που αντιμετωπίζουν το ενδεχόμενο της απώλειας των σπιτιών τους.

Οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες όμως χρωστούν τώρα 126 δισ. \$ ΗΠΑ. Η εθνικοποίηση των τριών μεγαλύτερων τραπεζών της Ισλανδίας δεν ήταν αρκετή για την επαναφορά της ηρεμίας στο χρηματοοικονομικό σύστημα της Ισλανδίας. Τα χρέη των τριών τραπεζών που επωμίστηκε το κράτος ισοδυναμούν με 12 φορές το ΑΕΠ της χώρας, το οποίο δύναται να ερμηνευθεί ως καθεστώς χρεωκοπίας του κράτους. Ο γενικός δείκτης του χρηματιστηρίου του Ρέικιαβικ, σημείωσε πτώση στις 14.10.2008, κατά 77%, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη πτώση που έχει σημειωθεί ποτέ στην Ισλανδία. Σύμφωνα με την Bloomberg, η κυβέρνηση του Λουξεμβούργου προέβη στη χορήγηση δανείου ύψους 600 εκ. € στη θυγατρική της ισλανδικής τράπεζας, προκειμένου να αποζημιωθούν οι αποταμιευτές.

Παράλληλα η ισλανδική κυβέρνηση αποφάσισε την πώληση της τράπεζας σε κοινοπραξία επενδυτών απαρτιζόμενη από πέντε τράπεζες και επενδυτικά ταμεία, επικεφαλής των οποίων είναι η Libyan Investment Authority.

Μετά από επίπονες διαπραγματεύσεις και έντονους πολιτικούς διαξιφισμούς, οι τρεις μεγάλες τράπεζες της Ισλανδίας που κατέρρευσαν μετά τη διεθνή κρίση του 2008 φαίνεται ότι μπορούν να διασωθούν, σύμφωνα με δηλώσεις του Ισλανδού υπουργού Οικονομικών κ. J.Steingrímur (10/09). Οι δανειστές των τραπεζών Islandsbanki και Kaupthing, αποφάσισαν να προχωρήσουν σε εξαγορά της πλειοψηφίας των μετοχών τους και στην αναδόμησή τους, ώστε να επανέλθουν σε ενεργό λειτουργία. Κατά συνέπεια αποφεύγεται το ενδεχόμενο οι τράπεζες να κρατικοποιηθούν, λόγω εξαγοράς τους από το ισλανδικό κράτος. Οι εξελίξεις αυτές θα διευκολύνουν τη χώρα να εξέλθει της κρίσης. Η Πρωθυπουργός της Ισλανδίας και ο υπουργός Οικονομίας της χώρας, ανακοίνωσαν (10/09) την επίτευξη διακρατικής συμφωνίας με Ολλανδούς και Βρετανούς και την διάσωση των δικαιωμάτων των Ολλανδών και Βρετανών καταθετών στην τράπεζα ICESAVE, αγγλική θυγατρική της χρεωκοπημένης λόγω οικονομικής κρίσης ισλανδικής τράπεζας Landsbanki. Μέρος του σχεδίου για την αντιμετώπιση της κρίσης είναι και ο επαναπατρισμός των επενδύσεων που έχουν κάνει τα συνταξιοδοτικά ταμεία τα οποία δέχτηκαν να φέρουν πίσω 200 δισ. κορώνες. Βόρειες χώρες υπέγραψαν δάνειο στις 2.7.2009, 1,8 δισ. € προς την Ισλανδία, του οποίου η εξόφληση θα γίνεται σταδιακά ανάλογα με την πρόοδο της ισλανδικής οικονομίας. Το δάνειο αυτό, την χορήγηση του οποίου ενέκριναν τα Κοινοβούλια Βόρειων χωρών, προστίθεται στο δάνειο 1,5 δισ. € που χορήγησε το ΔΝΤ στην Ισλανδία, όροι του οποίου είναι επαχθέστεροι.

Η Ισλανδία κατάφερε να αναδειχθεί σε μία από τις πλουσιότερες χώρες του κόσμου, να βυθιστεί στην οικονομική κρίση κλονίζοντας το ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα και να διεκδικήσει εκ νέου μία αξιοπρεπή ανάκαμψη, που την καθιστά, από παράδειγμα προς αποφυγή, σε πρότυπο διακυβέρνησης. Χωρίς το ίδιο το πολιτικό σύστημα να κάνει την αυτοκάθαρσή του, παραπέμποντας στη Δικαιοσύνη ακόμα και τον πρώην πρωθυπουργό. Η τιμωρία επεβλήθη, άλλωστε, και προς άλλες κατευθύνσεις, με συλλήψεις τραπεζιτών. Πλέον, η πάλαι ποτέ χρεωκοπημένη χώρα έχει αρχίσει να καταγράφει θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης και πλεονασματικούς προϋπολογισμούς. Παράλληλα, έχει γίνει σημαντικός πόλος έλξης ξένων επενδύσεων, με πιο πρόσφατη αυτή του Κινέζου μεγιστάνα Χουάνγκ Νούμπο, ο οποίος προσφέρει 8,8 εκατ. δολ. για την αγορά 300 τ.χλμ. έρημης και απομακρυσμένης γης. Ο Νούμπο δεσμεύεται επίσης να επενδύσει άλλα 200 εκατ. δολ. για να δημιουργήσει τις κατάλληλες οδικές αρτηρίες και υποδομές. Αυτή είναι μία μόνο επενδυτική κίνηση που κυοφορείται στην Ισλανδία, η οποία έχει γίνει πόλος έλξης ξένων κεφαλαίων κυρίως από αναδυόμενες αγορές, τόσο εξαιτίας του πλούσιου σε μεταλλεύματα υπεδάφους της όσο και λόγω των ευκαιριών για τουριστική ανάπτυξη. Επίσης, τον περασμένο Ιούνιο η χώρα κατάφερε να επιστρέψει στις αγορές. Η κυβέρνηση συγκέντρωσε 1 δισ. δολάρια μέσω της έκδοσης πενταετών ομολόγων, με επιτόκιο μόλις λίγο πάνω από το 3%. Το 2003 η τότε κυβέρνηση αποφάσισε να αποκρατικοποιήσει τις τράπεζες και δημιουργήσει ένα χρηματοπιστωτικό Ελντοράντο.

Οι όμιλοι που δημιουργήθηκαν πρόσφεραν έναν πραγματικό φορολογικό παράδεισο, παρέχοντας υπηρεσίες on line, με πολύ χαμηλό κόστος και δελεαστικά επιτόκια. Επενδυτές από πολλές ευρωπαϊκές χώρες -και κυρίως από τη Βρετανία και την Ολλανδία- έσπευσαν να τοποθετήσουν τα χρήματά τους. Η «φούσκα» έσκασε ωστόσο, πολύ γρήγορα η φούσκα έσκασε. Το 2008 το χρέος της Ισλανδίας εκτοξεύτηκε στο 1.000% του ΑΕΠ. Η κυβέρνηση υποτίμησε το εθνικό νόμισμα, το οποίο έχασε περίπου το 85% της αξίας του έναντι του δολαρίου, και εθνικοποίησε τις τρεις μεγαλύτερες τράπεζες της χώρας: τη Landbanki, την Kaupthing και την Glitnir. Ακολούθησε στάση πληρωμών και λίγο αργότερα η κυβέρνηση του Γκέιρ Χάαρντε άρχισε διαπραγματεύσεις με τους διεθνείς πιστωτές. Ευρωπαϊκή Ένωση και ΔΝΤ έσπευσαν ως αρωγοί, τονίζοντας ότι θα αναλάμβαναν το χρέος, με την προϋπόθεση να ξεπληρώσει η Ισλανδία όσα χρωστούσαν οι τράπεζές της στους Βρετανούς και Ολλανδούς πολίτες. Ξέσπασαν ταραχές στη χώρα, που ανάγκασαν την κυβέρνηση να παραιτηθεί. Στις πρόωρες εκλογές του 2009 κέρδισε η κεντροαριστερή συμμαχία με πρωθυπουργό τη Γιόχανα Σιγκουρδαντότιρ, η οποία αρχικά συναίνεσε στο να αποπληρώσει η χώρα τα 3,5 δισ. ευρώ.

Τον Ιούλιο 2009, η Ισλανδία υπέβαλε στο Συμβούλιο αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ. Στα τέλη Ιουλίου, το Συμβούλιο ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συντάξει γνώμη για την αίτηση της Ισλανδίας.

Η Επιτροπή, με βάση τις απαντήσεις σε ερωτηματολόγιο, τις οποίες της υπέβαλαν οι ισλανδικές αρχές τον Οκτώβριο, εξέδωσε στις 24 Φεβρουαρίου 2010 γνώμη σχετικά με την αίτηση προσχώρησης της Ισλανδίας.

Η γνώμη της Επιτροπής καλύπτει όλες τις πτυχές των κριτηρίων προσχώρησης, δηλαδή, τα πολιτικά και οικονομικά κριτήρια και την ικανότητα της Ισλανδίας να εφαρμόσει το δίκαιο της ΕΕ, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με την ανανεωμένη συναίνεση για τη διεύρυνση με βάση αυστηρά αλλά δίκαια κριτήρια και την αρχή των «ατομικών επιδόσεων» της υποψήφιας χώρας.

Στις 17 Ιουνίου 2010 έγινε ένα ακόμη βήμα προς την ένταξη της Ισλανδίας στην ΕΕ με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να αρχίσει διαπραγματεύσεις προσχώρησης με τη χώρα. Στις 26 Ιουλίου υιοθετήθηκε το Ευρωπαϊκό Διαπραγματευτικό Πλαίσιο. Το Πλαίσιο αυτό ορίζει τις αρχές, την ουσία και τις διαδικασίες που διέπουν τις διαπραγματεύσεις με την Ισλανδία, ανοίγοντας έτσι το δρόμο για τις ενταξιακές συνομιλίες της Ισλανδίας με την ΕΕ. Η πρώτη Διακυβερνητική Διάσκεψη για την ένταξη της Ισλανδίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση έλαβε χώρα στις Βρυξέλλες στις 27 Ιουλίου, ανοίγοντας και επισήμως τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις με τη χώρα.

Ημερομηνίες-σταθμοί στην ευρωπαϊκή πορεία της Ισλανδίας

27 Ιουνίου 2011: Διάσκεψη Προσχώρησης: άνοιξαν επίσημα τέσσερα κεφάλαια εκ των οποίων τα δύο έκλεισαν προσωρινά

27 Ιουλίου 2010: Πρώτη Διακυβερνητική Διάσκεψη για την ένταξη της Ισλανδίας στην ΕΕ.

24 Φεβρουαρίου 2010: Γνώμη της Επιτροπής για την αίτηση προσχώρησης της Ισλανδίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

17 Ιουνίου 2010: Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει την έναρξη των διαπραγματεύσεων με την Ισλανδία

11 Ιανουαρίου 2010: Ιδρύεται Αντιπροσωπεία της ΕΕ στο Ρέικιαβικ

2 Νοεμβρίου 2009: Ο Stefan Haukur Johannesson, πρέσβης της Ισλανδίας στην ΕΕ, διορίζεται κύριος διαπραγματευτής για τις επερχόμενες ενταξιακές διαπραγματεύσεις.

Οκτώβριος 2009: Η Ισλανδία παραδίδει τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

27 Ιουλίου 2009: Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διαβιβάζει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την αίτηση προσχώρησης και ζητά την έκδοση γνώμης

16 Ιουλίου 2009: Η Ισλανδία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ

2000: Η Ισλανδία υπογράφει τη συμφωνία Σένγκεν

1994: Προσχώρηση της Ισλανδίας στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ)

1973: Συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα

1970: Προσχώρηση της Ισλανδίας στην Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ)

Η Ισλανδία είναι χώρα με μακρά παράδοση δημοκρατικών θεσμών και χρηστής διακυβέρνησης, υψηλό επίπεδο κοινωνικών και περιβαλλοντικών προτύπων και ιστορικά στενούς δεσμούς με πολλές ευρωπαϊκές χώρες.

Ήδη, έχει να επιδείξει μεγάλο βαθμό ολοκλήρωσης με την ΕΕ, με την προσχώρησή της στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) το 2004, καθώς και στον χώρο Σένγκεν, με αποτέλεσμα οι πολίτες της να μπορούν να ταξιδεύουν και να εργάζονται ελεύθερα σε όλη την ΕΕ.

Μέσω του ΕΟΧ, συμμετέχει ήδη στην ενιαία αγορά και συνεισφέρει οικονομικά στην κοινωνική και οικονομική συνοχή της Ευρώπης. Σημαντικό τμήμα της νομοθεσίας της ΕΕ εφαρμόζεται σήμερα και στην Ισλανδία. Επίσης, η χώρα συμμετέχει, αν και χωρίς δικαίωμα ψήφου, σε διάφορους οργανισμούς και προγράμματα της ΕΕ, σε τομείς όπως οι επιχειρήσεις, το περιβάλλον, η εκπαίδευση και η έρευνα.

Η Ισλανδία είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) από το 1970 και έχει συνάψει από το 1972 διμερή συμφωνία ελεύθερου εμπορίου με την ΕΟΚ, ενώ τα δύο τρίτα του εξωτερικού της εμπορίου διεξάγονται με κράτη μέλη της ΕΕ.

Επίσης, έχει υπογράψει τον Κανονισμό του Δουβλίνου για την πολιτική ασύλου στην Ευρώπη και είναι ιδρυτικό μέλος του Οργανισμού Βορειοατλαντικής Συμμαχίας (ΝΑΤΟ). Η χώρα συνεργάζεται στενά με την ΕΕ στο πλαίσιο της Βόρειας Διάστασης και της διαδικασίας ανάπτυξης πολιτικής για την Αρκτική.

Πλήρης κατάλογος των συνθηκών και συμφωνιών που έχει υπογράψει η Ισλανδία με τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Έχοντας δεχθεί ισχυρό πλήγμα από την οικονομική κρίση και την πρωτική στροφή της οικονομίας του 2008, η Ισλανδία γνώρισε την οικονομική ύφεση κατόπιν της κατάρρευσης του τραπεζικού της συστήματος και την υποτίμηση του νομίσματός της. Παρ' όλα αυτά η οικονομική βάση της χώρας παραμένει ισχυρή και η προοπτική ένταξης στην ΕΕ αναμένεται να έχει σταθεροποιητική επίδραση στην Ισλανδική οικονομία. Ήδη η οικονομία έχει αρχίσει σταδιακά να βγαίνει από την κρίση, με ορισμένα ενθαρρυντικά σημάδια σταθεροποίησης και το πρόγραμμα του ΔΝΤ σε τροχιά. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τροποποίησε το Μηχανισμό Προενταξιακής Βοήθειας για να ενταχθεί η Ισλανδία ως δικαιούχος. Σκοπός της οικονομικής βοήθειας της ΕΕ στην Ισλανδία είναι να στηρίξει τις προσπάθειές της για την ευθυγράμμιση με το ευρωπαϊκό κεκτημένο, ώστε να προετοιμαστεί πλήρως για να αναλάβει τις υποχρεώσεις της ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης όταν θα έρθει η ένταξή της.

3.1.3 Σκόπια

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Σκόπια

Συνολική έκταση: 25433

Πληθυσμός: 2.05 εκατομμύρια

Νόμισμα : δηνάριο

Η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (Π.Γ.Δ.Μ.), έγινε ανεξάρτητο κράτος το 1991 κατόπιν του διαμελισμού της πρώην Σοσιαλιστικής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας. Είναι ηπειρωτική χώρα των κεντρικών Βαλκανίων και βρίσκεται στην νοτιοανατολική Ευρώπη. Ευρισκόμενη μεταξύ Σερβίας, Αλβανίας, Ελλάδας και Βουλγαρίας, καταλαμβάνει συνολική έκταση 25.333 τετραγωνικών χιλιομέτρων (ξηρά: 24.856 τετραγωνικά χιλιόμετρα, ύδατα: 477 τετραγωνικά χιλιόμετρα), έχει συνολικό πληθυσμό 2.066.718 κατοίκους και το γνωστότερο τουριστικό αξιοθέατο της χώρας είναι η Λίμνη Οχρίδα στα δυτικά σύνορα με την Αλβανία.

Η χώρα αναφέρεται συχνά ως «Μακεδονία» εκτός Ελλάδος, πράγμα που προκαλεί σύγχυση με το ελληνικό γεωγραφικό διαμέρισμα της Μακεδονίας ή την ευρύτερη περιοχή της λεγόμενης γεωγραφικής Μακεδονίας. Στην Ελλάδα αναφέρεται ανεπισήμως από συγκεκριμένους κύκλους ενίοτε ως Δημοκρατία των Σκοπίων, Σκόπια, κράτος των Σκοπίων, πΓΔΜ ή με την αγγλική συντομογραφία FYROM, η οποία χρησιμοποιείται και από πολλά κράτη και μερικούς διεθνείς οργανισμούς, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, το ΝΑΤΟ, το Συμβούλιο της Ευρώπης και ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών. Ωστόσο πολλά κράτη την έχουν αναγνωρίσει και με το αμφισβητούμενο συνταγματικό της όνομα, όσον αφορά στις διμερείς τους σχέσεις επικοινωνίας, ενώ σε διεθνές επίπεδο συνεχίζουν να χρησιμοποιούν τη διεθνή ονομασία FYROM.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (2006)	Περίπου. € 2.431 κατά κεφαλή σε τρέχουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες. Περίπου. € 6.400 ανά κάτοικο σε μονάδες αγοραστικής δύναμης (26% της ΕΕ-25).
Η οικονομική ανάπτυξη	3,0% (2006)
Πληθωρισμός	3,2% (2006)
Ποσοστό ανεργίας	36% (2006 ορισμός ILO)
Νόμισμα	Macedonian δηνάριο (MKD) 1 Ευρώ = MKD 61,2 (μέσος όρος 2006)
Κυβέρνηση δημοσιονομικό ισοζύγιο	-0,6% Του ΑΕΠ (2006)
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	- 0,4% του ΑΕΠ (2006)
Εξωτερικό χρέος	41,537% του ΑΕΠ (2006)
Εμπόριο με την ΕΕ (2004)	Οι εξαγωγές προς την ΕΕ των 27: 61,2% των συνολικών εξαγωγών Οι εισαγωγές από την ΕΕ των 27: 52,9% των συνολικών εισαγωγών

Η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας είναι ένα μικρό, μεσόγειων οικονομία με πληθυσμό 2 εκατ. κατοίκων και ΑΕΠ από 5 δις € (2006). Αυτό ισούται με περίπου το 0,04% του ΑΕΠ της ΕΕ-27. Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε όρους αγοραστικής δύναμης είναι περίπου στο 27% της ΕΕ-27 κατά μέσο όρο.

Βασικούς τομείς της οικονομίας της χώρας, την κατασκευή, το εμπόριο και τη γεωργία. Το άνοιγμα της χώρας στις εμπορικές συναλλαγές είναι υψηλές, με συνολικό εμπόριο (εξαγωγές και εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών) που ανέρχονται για κάποιο 116% του ΑΕΠ. Τα κύρια προϊόντα εξαγωγής είναι προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας και χάλυβα. Περίπου το 60% του συνολικού εμπορίου της ΕΕ είναι το εμπόριο.

Η χώρα έχει επιτύχει σημαντικό επίπεδο της μακροοικονομικής σταθερότητας. Ο πληθωρισμός το 2006 ήταν στο 3,2%. Τα δημόσια οικονομικά βρίσκονται σε μια σχετικά υγιή θέση, καθώς το έλλειμμα του προϋπολογισμού είναι 0,6% και το δημόσιο χρέος μειώθηκε σε λιγότερο από το 40% του ΑΕΠ τα τελευταία χρόνια. Το δηνάριο Macedonian είναι de facto σταθερή ισοτιμία με το ευρώ, ως αποτέλεσμα της εστίασης της κεντρικής τράπεζας στη σταθερότητα των τιμών.

Παραγωγή και ζήτηση

Όπως και σε πολλά άλλα νέα ανεξάρτητα μεταβατικές οικονομίες, τα πρώτα χρόνια της μετάβασης ήταν χαρακτηρίστηκε από απότομη πτώση της οικονομικής δραστηριότητας. Βασικοί παράγοντες ήταν η κατανομή των παραδοσιακών δεσμών της παραγωγής και της χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης, η απώλεια του προτιμησιακές εμπορικές συμφωνίες και ένα κύμα του πληθωρισμού, φτάνοντας το 1,700 τοις εκατό το 1992. Μέχρι το 1994 η οικονομική δραστηριότητα είχε μειωθεί σε περίπου τρία τέταρτα από το επίπεδο παραγωγής πριν από την ανεξαρτησία. Τα επόμενα χρόνια, στη συνέχεια, χαρακτηρίζεται από σχετική οικονομική σταθερότητα. Η κρίση του 2001 οδήγησε και πάλι σε μια περίοδο αυξημένης οικονομικής αβεβαιότητας και το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 4,5% το ίδιο έτος.

Από τότε μέτρια οικονομική ανάπτυξη ξανάρχισε και η δημιουργία εξόδου συνεχίζει να κερδίζει δύναμη, αν και οι σημερινές επιδόσεις της ανάπτυξης εξακολουθεί να είναι κατώτερη των δυνατοτήτων. Το 2004, η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ επιταχύνθηκε σε 4,1%, σε σύγκριση με 2,8% το προηγούμενο έτος. Η αύξηση του ΑΕΠ για το 2005 ήταν 4%, για το 2006 3%. Οι κύριοι τομείς που συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη το 2006 ήταν παραγωγής και των ορυχείων, του χονδρικού και λιανικού εμπορίου, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών.

Αγορά εργασίας

Η κατάσταση στην αγορά εργασίας ήταν ήδη δύσκολη, όταν η χώρα απέκτησε την ανεξαρτησία της, αλλά έχει επιδεινωθεί περαιτέρω από τότε. Η αναδιάρθρωση της οικονομίας έχει οδηγήσει σε μια συνολική μείωση στη ζήτηση εργατικού δυναμικού, όπως η χαμηλή αναπτυξιακή δυναμική και το κακό επιχειρηματικό περιβάλλον έχουν αποτύχει να δημιουργήσει επαρκή αριθμό θέσεων εργασίας. Μια υψηλή φορολογική επιβάρυνση της εργασίας καταχωρηθεί και η έλλειψη ευελιξίας της εργατικής νομοθεσίας για να καταστεί δυνατή η μερική απασχόληση και συμβάσεις ορισμένου χρόνου οι θέσεις εργασίας είναι άλλοι σημαντικοί λόγοι για τη χαμηλή δημιουργία θέσεων εργασίας στη χώρα. Ωστόσο, η χώρα έχει εντείνει τις προσπάθειές της να καταστεί η αγορά εργασίας πιο ευέλικτη. Έτσι, πρόσφατα η αγορά εργασίας έχει πιο δυναμική και η απασχόληση αυξήθηκε κατά περίπου 2,5% το 2006 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Το 2006 το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 15-64 ετών ήταν 39,5%. Παρ' όλα αυτά, η ανεργία εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλή, σε περίπου 36% του εργατικού δυναμικού.

Διεθνείς συναλλαγές

Οι εξωτερικοί λογαριασμοί παρουσίασαν σημαντικά ελλείμματα. Ο κύριος παράγοντας πίσω από αυτές τις ανισορροπίες ήταν το εμπορικό ισοζύγιο, το οποίο επιδεινώθηκε σημαντικά κατά το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του 1990 και ανήλθαν σε περισσότερο από 20% του ΑΕΠ στις αρχές της δεκαετίας του 2000. Αυτό το διευρυνόμενο χάσμα εμπόριο αντανακλάται η αύξηση των εισαγωγών εμπορευμάτων τα οποία δεν αντισταθμίζεται από τις εξαγωγές. Το 2005, οι εξαγωγές κέρδισε κάποια δυναμική.

Το 2004, το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών ήταν 7,7% του ΑΕΠ. Τρέχοντα δεδομένα λογαριασμού σημείωσαν σημαντική βελτίωση του ισοζυγίου εξωτερικών συναλλαγών κατά το 2005 με τη μείωση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών σε 1,4%. Το 2006 το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών μειώθηκε περαιτέρω σε 0,4% του ΑΕΠ. Ο κύριος παράγοντας πίσω από αυτή την εξέλιξη ήταν η μεγάλη αύξηση των ιδιωτικών μεταφορών, με τη μορφή εμβασμάτων των εργαζομένων και των ανταλλαγών μετρητών στο εξωτερικό γραφεία συναλλάγματος. Ως αποτέλεσμα, οι καθαρές ιδιωτικές μεταφορές ανήλθαν το 2006 σε 19% του εκτιμώμενου ΑΕΠ, έναντι 17,5% του ΑΕΠ το προηγούμενο έτος. Το εμπορικό ισοζύγιο παρουσίασε έλλειμμα ενός παρόμοιου μεγέθους - 20,5% του ΑΕΠ. Οι εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων ήταν σχετικά υψηλός το 2006, μετά την ιδιωτικοποίηση της εταιρείας διανομής ηλεκτρικής ενέργειας (περίπου το 6% του ΑΕΠ σε σύγκριση με περίπου 2-3% κατά τα έτη πριν). Στο τέλος του Δεκεμβρίου του 2006 το ακαθάριστο εξωτερικό χρέος ανερχόταν σε 37% του ΑΕΠ.

Τιμές

Ο πληθωρισμός παραμένει σε χαμηλά επίπεδα. Το 2005, ο δείκτης τιμών καταναλωτή μειώνεται ακόμη και κατά 0,4%, ακολουθούμενη από μια αύξηση της τάξης του 0,5% το 2005. Σημαντικοί παράγοντες πίσω από αυτή τη χαμηλή αύξηση των τιμών καταναλωτή ήταν μείωση των τιμών των τροφίμων ως αποτέλεσμα της απελευθέρωσης των εισαγωγών που απαιτούνται από την προσχώρηση των χωρών στον ΠΟΕ. Το 2006 ο πληθωρισμός σημείωσε αύξηση στο 3,2% από ειδικούς παράγοντες, όπως η αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης και των υψηλότερων τιμών της ενέργειας. Ωστόσο, το 2007 ο πληθωρισμός επιβραδύνθηκε και πάλι σε σχεδόν προηγούμενα χαμηλά επίπεδα.

Νομισματικών και οικονομικών δεικτών

Οι νομισματικές συνθήκες συνέχισαν να διευκολύνουν αντικατοπτρίζοντας τη βελτίωση της εμπιστοσύνης στη σταθερότητα του καθεστώτος της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Μέσος σταθμισμένος ονομαστικών επιτοκίων χορηγήσεων μειώθηκε από περίπου 10% το 2005 σε 6,4% το 2006. Παρά την αύξηση του πληθωρισμού, τα επιτόκια των καταθέσεων μειώθηκε μορφή 5,6% το Δεκέμβριο του 2005 σε 4,4% το Δεκέμβριο του 2006.

Η συναλλαγματική ισοτιμία του δηναρίου παρέμεινε σε μεγάλο βαθμό αμετάβλητο έναντι του ευρώ στο επίπεδο των 61,2 MKD / ευρώ. Η Εθνική Τράπεζα σκοπεύει να διατηρήσει τη σημερινή πρόσδεση του έναντι των αναληφθεισών το ευρώ.

Στο τέλος του Δεκεμβρίου του 2006, τα επίσημα συναλλαγματικά διαθέσιμα της Εθνικής Τράπεζας ανέρχονταν σε επίπεδο των 1,4 εκατ. ευρώ, που ισοδυναμεί με κάτι λιγότερο από περίπου 5 μήνες εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών.

Αποτέλεσμα της γενικής κυβέρνησης

Οικονομικά Κρατικών Ονομαστικών σημαντικά ελλείμματα στα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας, αλλά έφεραν σχεδόν ισοσκελισμένη κατά το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του 1990. Ωστόσο, η κρίση το 2001 και τα επακόλουθά της, έφερε μια σημαντική αύξηση των δημόσιων δαπανών, η οποία οδήγησε σε σημαντικά ελλείμματα γενικής κυβέρνησης. Από τότε τα δημόσια οικονομικά έφεραν ξανά κοντά στην ισορροπία.

Το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης παρουσίασε πλεόνασμα της τάξης του 0,3% του ΑΕΠ το 2005 και έλλειμμα 0,6% του ΑΕΠ το 2006. Το 2006 τα έσοδα παρέμειναν περίπου σταθερές ως ποσοστό του ΑΕΠ, ενώ η ετήσια αύξηση δαπανών κατά περίπου 2,5% σε πραγματικές τιμές (μετά από τη νέα κυβέρνηση άρχισε να εφαρμόζει κάποιες από τις υποσχέσεις της από την προεκλογική εκστρατεία). Το 2006 το χρέος της γενικής κυβέρνησης ανήλθε σε περίπου 34% του ΑΕΠ.

Οι κυριότερες προκλήσεις

Η οικονομία έχει επιτύχει υψηλό βαθμό μακροοικονομικής σταθερότητας και οικονομικής ολοκλήρωσης με την ΕΕ έχει προχωρήσει ικανοποιητικά. Ωστόσο, η λειτουργία της οικονομίας της αγοράς παρεμποδίζεται από θεσμικές αδυναμίες, όπως οι χρονοβόρες και περίπλοκες διοικητικές διαδικασίες, οι ελλείψεις στο δικαστικό σύστημα και τη διαφθορά. Επιπλέον, η λειτουργία της αγοράς εργασίας και της χρηματαγοράς παρουσιάζει αδυναμίες, γεγονός που εμποδίζει τη μείωση του ιδιαίτερα υψηλού ποσοστού ανεργίας. Παρά το γεγονός ότι η χώρα αυξάνει τις προσπάθειές της για την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων και τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, οι εγχώριες και ξένες επενδύσεις εξακολουθούν να είναι πολύ μικρό, με αποτέλεσμα την χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας και επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας. Η ύπαρξη μιας εκτεταμένης ανεπίσημης οικονομίας οδηγεί σε σημαντικές στρεβλώσεις στην οικονομία. Η διάρθρωση των εξαγωγών ανά προϊόν δεν είναι ισορροπημένη. Η αντιμετώπιση των αδυναμιών που εντοπίστηκαν, μέσω διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που θα συμβάλλουν στην ενίσχυση της λειτουργίας της οικονομίας της αγοράς και την ανταγωνιστικότητά της. Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την οικονομική κατάσταση μπορεί να βρεθεί στο υποψήφιος χώρες και οικονομίες Χώρες με προενταξιακό καθεστώς », Τριμηνιαίο (CCEQ) που δημοσιεύεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (2006)	Περίπου. € 2.431 κατά κεφαλή σε τρέχουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες Περίπου. € 6.400 ανά κάτοικο σε μονάδες αγοραστικής δύναμης (26% της ΕΕ-25)
Η οικονομική ανάπτυξη	3,0% (2006)
Πληθωρισμός	3,2% (2006)
Ποσοστό ανεργίας	36% (2006 ορισμός ILO)
Νόμισμα	Macedonian δηνάριο (MKD) 1 Ευρώ = MKD 61,2 (μέσος όρος 2006)
Κυβέρνηση δημοσιονομικό ισοζύγιο	-0,6% Του ΑΕΠ (2006)
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών	- 0,4% του ΑΕΠ (2006)
Εξωτερικό χρέος	41,537% του ΑΕΠ (2006)
Εμπόριο με την ΕΕ (2004)	Οι εξαγωγές προς την ΕΕ των 27: 61,2% των συνολικών εξαγωγών Οι εισαγωγές από την ΕΕ των 27: 52,9% των συνολικών εισαγωγών

Πορεία ενταξιακών διαπραγματεύσεων

Η Επιτροπή απηύθυνε πρώτη φορά σύσταση για έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την ΠΓΔΜ στην έκθεση της το 2009. Η ίδια σύσταση επαναλήφθηκε και στην έκθεση του 2010, ωστόσο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεν έχει υιοθετήσει ακόμη τη σύσταση αυτή της Επιτροπής.

Στην έκθεση της Επιτροπής για την ΠΓΔΜ το 2011 γίνονται, σύμφωνα με την Ντνέβνικ, αναφορές και στις σχέσεις της ΠΓΔΜ με την Ελλάδα, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως «στενές», ιδίως στον οικονομικό τομέα, όμως επηρεάζονται από την εκκρεμότητα της ονομασίας.

Η Επιτροπή, στην έκθεσή της, αναφέρει ότι η κυβέρνηση της ΠΓΔΜ ανέγειρε στην πλατεία των Σκοπίων, ένα άγαλμα το οποίο μοιάζει στον Μ. Αλέξανδρο. Η Ελλάδα εξέλαβε την ενέργεια αυτή ως «πρόκληση», σύμφωνα με την Επιτροπή.

Πρόκειται για ένα τεράστιο άγαλμα, το οποίο οι αρχές της ΠΓΔΜ αποκαλούν επισήμως ως το άγαλμα του «Εφιππου Πολεμιστή», όμως στην κοινή γνώμη της χώρας είναι γνωστό ως το άγαλμα του «Μεγάλου Αλεξάνδρου». Το άγαλμα αυτό τοποθετήθηκε στην πλατεία των Σκοπίων τον περασμένο Ιούνιο. «Ενέργειες και δηλώσεις, οι οποίες μπορούν να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στις σχέσεις καλής γειτονίας, πρέπει να αποφεύγονται», σημειώνει η έκθεση της Επιτροπής για την ΠΓΔΜ.

Στην έκθεση αναφέρεται ακόμη ότι πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις των πρωθυπουργών της Ελλάδας και της ΠΓΔΜ, όμως μέχρι σήμερα, από τις συναντήσεις αυτές, δεν προέκυψε κάποιο αποτέλεσμα. «Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητά από τα δύο μέρη να εντείνουν τις προσπάθειες για την επίλυση της εκκρεμότητας της ονομασίας, χωρίς περαιτέρω αναβολές», σημειώνεται ακόμη στην έκθεση.

Από το 2007 η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας έχει λάβει κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση στο πλαίσιο του μέσου προενταξιακής βοήθειας (IPA). Η κατανομή για το 2008 ανέρχεται σε € 70.200.000.

Εδώ είναι μερικά σημαντικά σημεία της προενταξιακής βοήθειας της ΕΕ προς την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας:

- Περαιτέρω ενίσχυση του δικαστικού συστήματος: Ο σκοπός του έργου είναι η υποστήριξη της εφαρμογής της μια ερευνητική βάση δεδομένων στον τομέα του οργανωμένου εγκλήματος και της διαφθοράς, για την περαιτέρω ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας της Ακαδημίας για την κατάρτιση των δικαστών και εισαγγελέων, καθώς και την ενίσχυση των δυνατοτήτων για την εφαρμογή της μεταρρύθμισης για τη δικαιοσύνη των ανηλίκων. Το έργο αυτό αντιπροσωπεύει για € 1,6 εκατομμύρια.
- Ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων: Ο γενικός στόχος του έργου είναι η περαιτέρω ενίσχυση της ολοκληρωμένης ικανότητας διαχείρισης των συνόρων, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα Σένγκεν. Ο σκοπός του έργου είναι η βελτίωση του υπάρχοντος συστήματος ασύρματης επικοινωνίας και την αναβάθμιση των συνοριακών σταθμών της χώρας. Το έργο αυτό αντιπροσωπεύει σε € 5.95mn.
- Η δημοκρατία και τα θεμελιώδη δικαιώματα: Ο στόχος του έργου είναι η ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δικαιούχων που έχουν βασικό ρόλο στη διασφάλιση της περαιτέρω

διαφάνειας και της λογοδοσίας της κυβέρνησης έναντι των αναληφθεισών έναντι των πολιτών στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους. Ο σκοπός του έργου είναι να παρέχει τεχνική και υλική βοήθεια για να δοθεί προτεραιότητα ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένου του Κοινοβουλίου, η Διεύθυνση Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ο διαμεσολαβητής, και η Μονάδα για την εφαρμογή της στρατηγικής για τους Ρομ, που έχουν βασικό ρόλο στη διασφάλιση κατάλληλων επιπέδων διαφάνειας και την υπευθυνότητα και την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών. Το έργο αυτό ανέρχεται σε € 2.400.000.

- Κοινοτικό κεκτημένο: Ο γενικός στόχος είναι η συμβολή στην αειφόρο ανάπτυξη της χώρας με την ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Ο σκοπός του έργου είναι η ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων της κεντρικής και τοπικής αυτοδιοίκησης στον τομέα της περιβαλλοντικής διαχείρισης, μέσα από τη σύνταξη των νόμων και των κανονισμών εφαρμογής ευθυγραμμίζεται με τη περιβαλλοντικές οδηγίες της ΕΕ και την εφαρμογή τους, ειδικά στους τομείς της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα και τη διαχείριση των αποβλήτων. Το έργο αυτό ανέρχεται σε € 3.100.000.

Τα ετήσια ή πολυετή προγράμματα (ανάλογα με τη συνιστώσα) που έχουν σχεδιαστεί σύμφωνα με τους στρατηγικούς ΕΠΕΣ . Έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή κατόπιν διαβουλεύσεων με τις δικαιούχους χώρες και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Την εφαρμογή τους σε μία από τις τρεις τρόπους: με κεντρική , αποκεντρωμένη ή κοινόχρηστο διαχείρισης.

Στο παρελθόν, η ΕΕ έχει παράσχει στήριξη στην πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας στο πλαίσιο ποικίλων χρηματοδοτικών μέσων, συμπεριλαμβανομένης της κοινοτικής βοήθειας για την ανασυγκρότηση, την ανάπτυξη και τη σταθεροποίηση (CARDS) .

3.1.4 Τουρκία

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία
Πρωτεύουσα: Άγκυρα
Συνολική Έκταση: 780580
Πληθυσμός: 71.5
Νόμισμα: Τούρκικη λίρα

Η Δημοκρατία της Τουρκίας είναι μια αναπτυσσόμενη χώρα που βρίσκεται στη νοτιοδυτική Ασία με ένα μικρό τμήμα της επικράτειας της (3%) στη νοτιοανατολική Ευρώπη. Μέχρι το 1922, η χώρα ήταν το κέντρο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Η χερσόνησος της Ανατολίας, που βρίσκεται ανάμεσα στη Μαύρη Θάλασσα και τη Μεσόγειο Θάλασσα συγκροτεί το βασικό τμήμα της χώρας. Η

Τουρκία συνορεύει δυτικά με την Ελλάδα και τη Βουλγαρία, ανατολικά με τη Γεωργία, την Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν και το Ιράν, νότια με το Ιράκ και τη Συρία. Η χερσόνησος έχει σχήμα περίπου ορθογώνιου παραλληλόγραμμου, του οποίου το εσωτερικό μέρος είναι ένα οροπέδιο, με μέσο ύψος 1.000 μέτρων. Περιβάλλεται από συνεχείς οροσειρές, που αφήνουν μόνο μερικά ανοίγματα προς τη θάλασσα. Οι οροσειρές αυτές σχηματίστηκαν κατά την Αλπική Πτύχωση της Τριτογενούς Εποχής.

Στα βόρεια εκτείνονται παράλληλα με την παραλία οι Ποντιακές Άλπεις ή οροσειρά του Πόντου, που αρχίζει από τα σύνορα της Ρωσίας και καταλήγει στα στενά του Βοσπόρου. Δυτικά τα βουνά είναι απόκρημνα και σχηματίζουν απότομες ακτές και ακρωτήρια. Ίδη και Τμώλος. Στα νότια του οροπεδίου εκτείνεται η οροσειρά του Ταύρου, που συνεχίζεται ανατολικά με την οροσειρά του Αντίταυρου. Στον Ταύρο υπάρχει μια χαράδρα, που αποτελεί άνοιγμα προς τα ανατολικά της Τουρκίας. Το άνοιγμα αυτό είναι οι λεγόμενες Πύλες της Κιλικίας, από τις οποίες πέρασε ο Μ. Αλέξανδρος πηγαίνοντας για την Ινδία. Ανατολικά το οροπέδιο κλείνεται από το Χακαρί Νταγλαρί (3.630 μ.), Μεγκενί Νταγλαρί (3.610 μ.) και από το βιβλικό και πάντα χιονισμένο όρος Αραράτ (5.156 μ.), που είναι και το υψηλότερο βουνό της Μικράς Ασίας.

Η οικονομία της Τουρκίας αποτελεί ένα πολύπλοκο μείγμα παραδοσιακής βιοτεχνίας και σύγχρονης βιομηχανίας, με την τελευταία να κυριαρχεί ολοένα και περισσότερο. Διαθέτει έναν διευρυνόμενο ιδιωτικό τομέα, παρ' όλο που το κράτος διατηρεί τον πρωταγωνιστικό ρόλο στη βιομηχανία, τις τράπεζες, τις μεταφορές και τις τηλεπικοινωνίες. Κατά τα τελευταία χρόνια, η τουρκική οικονομία βρίσκεται σε τροχιά έντονης μεγέθυνσης, ενώ το 2004 και το 2005 σημείωσε ρυθμούς ανάπτυξης 8,9% και 7,4%.

Βιομηχανία-τουρισμός-αγωγοί

Η CIA τοποθετεί την Τουρκία στις ανεπτυγμένες χώρες. Συχνά, η χώρα κατηγοριοποιείται από τους οικονομολόγους και τους πολιτικούς επιστήμονες στις Νέες Βιομηχανικές Χώρες. Είναι ιδρυτικό μέλος του ΟΟΣΑ (1961) και της ομάδας των 20 βιομηχανικών κρατών G-20. Από τις 31 Δεκεμβρίου του 1995, η Τουρκία βρίσκεται σε εμπορική σύνδεση με την Ε.Ε. Το κατά κεφαλήν εισόδημά της, την εντάσσει στις χώρες με ανώτερα μεσαία εισοδήματα. Σύμφωνα με το Forbes, στην Κωνσταντινούπολη, χρηματιστική πρωτεύουσα της χώρας, διαμένουν περί τους 35 δισεκατομμυριούχους, νούμερο που την κατατάσσει 4η στον σχετικό πίνακα, στον οποίο προηγούνται η Μόσχα (74), η Νέα Υόρκη (71) και το Λονδίνο (36) και ξεπερνάει το Χονγκ Κονγκ, το Λος Άντζελες, τη Βομβάη, το Τόκιο κ.λπ.

Η μεγαλύτερη βιομηχανία είναι αυτή των υφασμάτων και των ρούχων (το 2005 αναλογούσαν στο 16,3% της συνολικής βιομηχανίας). Ακολουθούν αυτές της διύλισης (14,5%), των χημικών (10,3%), του σιδήρου και του χάλυβα (8,9%), των αυτοκινήτων (6,3%) και των μηχανημάτων (7%). Το 2006, οι τούρκικες εταιρείες εξήγαγαν ρούχα συνολικής αξίας 13,98 δισ. \$. Από αυτά, τα 10,67 δισ. \$ (το 76,33%) κατευθύνθηκαν προς την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η τουρκική εταιρεία Vestel Electronics είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός τηλεοράσεων στην Ευρώπη, κατασκευάζοντας το ¼ της συνολικής παραγωγής όλων των συσκευών που κατασκευάζονται και πωλούνται στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Μέχρι τον Ιανουάριο του 2005, η Βέστελ και η κύρια τουρκική ανταγωνιστική εταιρεία της, η Μπέκο, παρήγαγαν πάνω από τις μισές τηλεοράσεις που κατασκευάζονται στην Ευρώπη.

Η Τουρκία διαθέτει επίσης μία μεγάλη και διαρκώς επεκτεινόμενη αυτοκινητοβιομηχανία, η οποία παρήγαγε περί τα 1.024.87 οχήματα το 2006, καταλαμβάνοντας την 6η θέση στον σχετικό ευρωπαϊκό κλάδο, πίσω από τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ισπανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την

Ιταλία. Η αυτοκινητοβιομηχανία κατέχει πολύ σημαντικό ρόλο στην οικονομία από τις αρχές του 1990. Οι περισσότερες εταιρείες του κλάδου έχουν την έδρα τους στην περιοχή του Μαρμαρά. Η ετήσια παραγωγή επιβατικών αυτοκινήτων όλων των εταιρειών για το 2002 έφτασε τα 726.000 οχήματα, για να αυξηθεί στα 991.621 το 2006, αριθμός που κατατάσσει την Τουρκία 17η παραγωγό αυτοκινήτων στον κόσμο. Έχοντας διευρύνει τις δραστηριότητές τους στη συναρμολόγηση οχημάτων και ανταλλακτικών, οι τουρκικές επιχειρήσεις εξήγαγαν το 2002 οχήματα και ανταλλακτικά η αξία των οποίων ξεπερνούσε τα 14 δισ. \$.

Η Τουρκία αποτελεί επίσης μία από τις μεγαλύτερες κατασκευάστριες πλοίων στον κόσμο. Το 2007, η χώρα ήταν βάσει των παραγγελιών που δέχθηκε 4η τόσο στον κλάδο κατασκευής εμπορικών πλοίων (πίσω από την Κίνα, τη Νότια Κορέα και την Ιαπωνία), όσο και σ' αυτόν της κατασκευής πολυτελών μεγα-γιότ (πίσω από την Ιταλία, τις ΗΠΑ και τον Καναδά).

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους πιο γοργά αναπτυσσόμενους κλάδους της χώρας. Το 2005, τη χώρα επισκέφτηκαν 24.124.501 τουρίστες, οι οποίοι άφησαν 18,2 δισ. \$ στα ταμεία της, δαπανώντας κατά μέσον όρο 679\$ ο καθένας. Το 2007, ο αριθμός των επισκεπτών ανήλθε στους 27.214.988, συνεισφέροντας συνολικά 18,5 δισ. \$ στα έσοδα της χώρας.

Η Τουρκία είναι η 10η χώρα στον κατάλογο των χωρών με την ποικιλία του ορυκτού πλούτου που βρίσκεται στο υπέδαφός της. Το δίκτυο των αγωγών που τη διατρέχει αποτελείται από 1.738 χλμ. αγωγών αργού πετρελαίου, 2.312 χλμ. αγωγών πετρελαιοειδών και 708 χλμ. φυσικού αερίου (1999), χωρίς τον αγωγό Μπακού-Τιφλίδας-Τσεϊχάν, ο οποίος μεταφέρει πετρέλαιο από τις πηγές της Κασπίας και είναι ο μακρύτερος αγωγός στον κόσμο, ούτε τους υπό κατασκευή νέους αγωγούς φυσικού αερίου.

Οικονομική ανάπτυξη-εξωτερικό εμπόριο

Τα τελευταία χρόνια, η οικονομική κατάσταση χαρακτηρίστηκε από ανισόμετρα ανάπτυξη και σοβαρές ανισοροπίες. Η ανάπτυξη του πραγματικού ΑΕΠ προσέγγισε για πολλά χρόνια το 6%, αλλά αυτή η μεγέθυνση διακόπηκε πολλές φορές από απότομες πτώσεις, όπως συνέβη το 1994, το 1999 και το 2001. Εν τω μεταξύ, το δημοσιονομικό έλλειμμα κυμαίνεται μονίμως άνω του 10% του ΑΕΠ –γεγονός που οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην τεράστια επιβάρυνση των τόκων, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν πάνω από το 50% του συνόλου των δαπανών της κεντρικής κυβέρνησης. Επιπλέον, ο πληθωρισμός συνέχισε να κινείται σε υψηλά επίπεδα.

Οι τουρκικές εξαγωγές έφτασαν τα 115,3 δισ. \$ το 2007, αλλά οι εισαγωγές αυξήθηκαν στα 162,1 δισ. \$ κυρίως εξαιτίας των αυξανόμενων αναγκών σε φυσικό αέριο και αργό πετρέλαιο. Η Τουρκία στοχεύει να προσεγγίσει τα 200 δισ. \$ εξαγωγές το 2013, ενώ το σύνολο των ανταλλαγών θα φτάσει τα 450 δισ. \$. Κύριοι εμπορικοί εταίροι της χώρας είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση (το 59% των εξαγωγών και το 52% των εισαγωγών), οι ΗΠΑ, η Ρωσία και η Ιαπωνία. Η Τουρκία επωφελήθηκε από την τελωνειακή ένωση με την Ε.Ε., που υπογράφηκε το 1995, προκειμένου να αυξήσει την παραγωγή που προορίζει για τις εξαγωγές, ενώ την ίδια στιγμή απολαμβάνει την αύξηση των ξένων άμεσων επενδύσεων που πραγματοποιούνται στη χώρα από τα μέλη της Ε.Ε. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις προσέγγισαν τα 21,9 δισ. δολάρια το 2007.

Τέλος, τον Ιανουάριο του 2007, η Eurostat υπολόγισε τον κατώτερο μισθό στην Τουρκία στα 298€, ποσό που κατατάσσει την Τουρκία 9η στον σχετικό κατάλογο των ευρωπαϊκών χωρών (πίσω από τη Βουλγαρία, τη Λιθουανία, τη Σλοβακία, την Εσθονία, την Πολωνία, την Ουγγαρία και την Τσεχία). Το μέσο ημερομίσθιο κυμαίνεται μεταξύ 32 - 39\$.

Πορεία ενταξιακών διαπραγματεύσεων

Η Τουρκία είναι υποψήφια χώρα για προσχώρηση στην ΕΕ μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι το Δεκέμβριο του 1999. ενταξιακές διαπραγματεύσεις που ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2005 με την αναλυτική εξέταση της νομοθεσίας της ΕΕ (η λεγόμενη διαδικασία screening). Από τότε η ΕΕ κλείσει προσωρινά ένα κεφάλαιο και να ανοίξει διαπραγματεύσεις για 12 κεφάλαια. Στις 18 Φεβρουαρίου 2008 το Συμβούλιο ενέκρινε αναθεωρημένη εταιρική σχέση προσχώρησης με την Τουρκία.

Η Τουρκία είχε μια μακρά σχέση με το σχέδιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) υπέγραψε το 1963 τη Συμφωνία Σύνδεσης της Άγκυρας για την προοδευτική δημιουργία μιας τελωνειακής ένωσης. Η Άγκυρα Σύλλογος συμπληρώθηκε με ένα πρόσθετο πρωτόκολλο που υπογράφηκε το Νοέμβριο 1970. Λόγω της τουρκικής μη εφαρμογή Κύπρος το πρόσθετο πρωτόκολλο της συμφωνίας της Άγκυρας, το Συμβούλιο αποφάσισε το Δεκέμβριο του 2006 ότι οκτώ σχετικά κεφάλαια δεν θα ανοίξουν και κανένα κεφάλαιο δεν θα κλείσει προσωρινά μέχρις ότου η Τουρκία έχει εκπληρώσει την υποχρέωσή του. Τα οκτώ κεφάλαια είναι: ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, δικαίωμα εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες, Γεωργία και την Αγροτική Ανάπτυξη, Αλιεία, την πολιτική μεταφορών, τελωνειακή ένωση και τις εξωτερικές σχέσεις.

Η ΕΕ δημιούργησε μια τελωνειακή ένωση με την Τουρκία το 1995. Το πεδίο εφαρμογής της Τελωνειακής Ένωσης θα καλύπτει το εμπόριο βιομηχανικών προϊόντων μεταξύ της Τουρκίας και της ΕΕ, και συνεπάγεται επίσης την ευθυγράμμιση της Τουρκίας με ορισμένες πολιτικές της ΕΕ, όπως η τεχνική ρύθμιση των προϊόντων, τον ανταγωνισμό και το Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας. Το εμπόριο μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας στον τομέα της γεωργίας και των προϊόντων χάλυβα διέπεται από ξεχωριστό προτιμησιακές συμφωνίες. Η τελωνειακή ένωση αυξήθηκε σημαντικά ο όγκος των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ της Τουρκίας και των κρατών μελών της ΕΕ. Σήμερα, περισσότερο από το ήμισυ των εμπορικών συναλλαγών της Τουρκίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εμπορίου της Τουρκίας με την ΕΕ είναι σχεδόν ισορροπημένο, το έλλειμμα είναι μικρότερο από € 8,3 δισεκ. ευρώ, και κατέχει μερίδιο 13% στο συνολικό εμπορικό έλλειμμα της Τουρκίας. Το μερίδιο των εξαγωγών προς την ΕΕ αυξήθηκε ελαφρώς από 56,0% το 2006 σε 56,4% το 2007. Οι εισαγωγές από την ΕΕ ως ποσοστό των συνολικών εισαγωγών μειώθηκαν, από 42,6% σε 40,4%, κυρίως λόγω της αύξησης των πληρωμών για εισαγωγές ενέργειας, το οποίο η Τουρκία εισάγονται σχεδόν αποκλειστικά από μη κοινοτικές χώρες. ΕΕ για τις άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) στην Τουρκία έχουν φθάσει σχεδόν σε € 9.000.000.000 το 2007. Αντιπροσωπεύουν περίπου τα δύο τρίτα των συνολικών εισροών άμεσων ξένων επενδύσεων στην Τουρκία και που ανέρχονται σε 3,5% του ΑΕΠ της Τουρκίας. Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2008, το μερίδιο των άμεσων ξένων επενδύσεων από την ΕΕ μειώθηκε περαιτέρω σε 53%. Κύρια βιομηχανική της Τουρκίας οι εισαγωγές από την ΕΕ να συνεχίσει να είναι μηχανήματα, προϊόντα αυτοκινητοβιομηχανίας, των χημικών προϊόντων, σιδήρου και χάλυβα. Κύριες γεωργικές εισαγωγές της από την ΕΕ είναι τα σιτηρά. Σημαντικές εισαγωγές της ΕΕ από την Τουρκία περιλαμβάνει υφασμάτων και ενδυμάτων, μηχανήματα και εξοπλισμό μεταφορών.

Ημερομηνίες-κλειδιά στην πορεία της Τουρκίας προς την ΕΕ 30 του Ιουνίου, 2010 - την έναρξη διαπραγματεύσεων:

Φεβρουάριος 2008 - Έγκριση από το Συμβούλιο μια αναθεωρημένη εταιρική σχέση προσχώρησης για την Τουρκία.

Δεκέμβριος 2007: τα διευρωπαϊκά δίκτυα και των καταναλωτών και προστασία της υγείας

Ιούνιος 2007: Δημοσιονομικός Έλεγχος και Στατιστική.

Μάρτιος 2007: την έναρξη διαπραγματεύσεων για το κεφάλαιο επιχειρήσεις και Βιομηχανίας

Δεκέμβριος 2006: Λόγω της τουρκικής μη εφαρμογή Κύπρος το πρόσθετο πρωτόκολλο της συμφωνίας της Αγκυρας, το Συμβούλιο αποφασίζει ότι οκτώ σχετικά κεφάλαια δεν θα ανοίξουν και κανένα κεφάλαιο δεν θα κλείσει προσωρινά μέχρις ότου η Τουρκία έχει εκπληρώσει την υποχρέωσή του. Τα οκτώ κεφάλαια είναι: ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, δικαίωμα εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες, Γεωργία και την Αγροτική Ανάπτυξη, Αλιεία, την πολιτική μεταφορών, τελωνειακή ένωση και τις εξωτερικές σχέσεις.

Δεκέμβριος 2005 - Έγκριση από το Συμβούλιο της αναθεωρημένης εταιρικής σχέσης προσχώρησης για την Τουρκία.

Οκτώβριος 2005 - Έναρξη της διαδικασίας εξέτασης σχετικά με την αναλυτική εξέταση του κεκτημένου.

Οκτώβριος 2005 - Έγκριση από το Συμβούλιο του διαπραγματευτικού πλαισίου που καθορίζει τις αρχές που διέπουν τις διαπραγματεύσεις ακολούθησε η επίσημη έναρξη των διαπραγματεύσεων προσχώρησης με την Τουρκία.

Ιούνιος 2005 - Η Επιτροπή εκδίδει ανακοίνωση σχετικά με την κοινωνία των πολιτών διαλόγου μεταξύ ΕΕ και τις υποψήφιες χώρες. Η παρούσα ανακοίνωση καθορίζει το γενικό πλαίσιο για το πώς να δημιουργήσουν και να ενισχύσουν τους δεσμούς μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών στην ΕΕ και τις υποψήφιες χώρες.

Δεκέμβριος 2004 - Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καθορίζει τους όρους για την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων.

Οκτώβριος 2004 - Η Επιτροπή παρουσιάζει τη σύστασή της για την πρόοδο της Τουρκίας προς την ένταξη, μαζί με θεματικό έγγραφο της που απορρέουν από την προοπτική ένταξης της Τουρκίας.

Μάιος 2003 - Έγκριση από το Συμβούλιο της αναθεωρημένης εταιρικής σχέσης προσχώρησης για την Τουρκία.

Μάρτιος 2001 - Το Συμβούλιο εγκρίνει την εταιρική σχέση προσχώρησης για την Τουρκία.

Δεκέμβριος 1999 - ΕΕ στο Ελσίνκι Συμβούλιο αναγνωρίζει την Τουρκία ως υποψήφια χώρα της ΕΕ σε ισότιμη βάση με άλλες υποψήφιες χώρες.

Δεκέμβριος 1997 - Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου, η Τουρκία έχει κηρυχθεί επιλέξιμη για να γίνει μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Απρίλιος 1987 - Η Τουρκία κάνει αίτηση για πλήρη ένταξη ΕΟΚ.

Νοέμβριος του 1970 - Το πρόσθετο πρωτόκολλο και το δεύτερο χρηματοδοτικό πρωτόκολλο που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες, προετοιμάζοντας το έδαφος για τη δημιουργία της τελωνειακής ένωσης.

Σεπτέμβρης 1963 - Μια συμφωνία σύνδεσης (γνωστή ως συμφωνία της Άγκυρας) υπογράφεται, με στόχο να τεθεί η Τουρκία σε μια τελωνειακή ένωση με την ΕΟΚ και για την ενδεχόμενη προσχώρηση. Ένα πρώτο χρηματοδοτικό πρωτόκολλο με την αρχική συμφωνία που υπογράφεται επίσης.

Σεπ 1959 - Τουρκία ισχύει για τα συνεργαζόμενα μέλη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ).

Από το 2007, η Τουρκία λαμβάνει κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση στο πλαίσιο του μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας (IPA). Η κατανομή για το 2008 ανέρχεται σε € 538,7 βοήθεια million. IPA έχει αναπτυχθεί σύμφωνα με τη στρατηγική που ιδρύθηκε στην Τουρκία πολυετούς ενδεικτικού σχεδιασμού (MIPD) για την περίοδο 2007-2009, το οποίο επικαιροποιήθηκε το 2008 και τώρα καλύπτει την περίοδο 2008 - 2010. IPA βοήθεια προς την Τουρκία που εφαρμόζονται στο πλαίσιο αποκεντρωμένης διαχείρισης σύμφωνα με τις πέντε συνιστώσες ΜΠΒ διαθέσιμα στις υποψήφιες χώρες και βασίζεται στην βοήθεια που παρέχεται προς την Τουρκία κάτω από τα προηγούμενα χρηματοδοτικά μέσα, το πρόγραμμα MEDA (1996-2001) και την Τουρκία προενταξιακού μέσου βοήθειας (2002-2006). Άλλα παραδείγματα των σχέσεων ΕΕ-ενισχυόμενα έργα μπορούν να βρεθούν τα επιλεγμένα έργα έχουν webpage. Annual ή πολυετή προγράμματα (ανάλογα με τη συνιστώσα) που έχουν σχεδιαστεί σύμφωνα με τους στρατηγικούς ΕΠΕΣ. Έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή κατόπιν διαβουλεύσεων με τις δικαιούχους χώρες και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Πραγματοποιήθηκαν σε έναν από τους τρεις τρόπους: από την κεντρική, επιμερισμένη ή αποκεντρωμένη διαχείριση.

3.1.5 Μαυροβούνιο

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Ποντγκορίτσα

Συνολική έκταση: 13.812

Πληθυσμός: 672.180

Νόμισμα: Ευρώ

Το Μαυροβούνιο είναι ανεξάρτητο κράτος από το 2006, με πληθυσμό 672.180 (σύμφωνα με εκτίμηση του 2009). Στο βορρά συνορεύει με την Κροατία και τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, ανατολικά με τη Σερβία, νότια με την Αλβανία και δυτικά βρέχεται από την Αδριατική θάλασσα. Ήταν η δεύτερη και μικρότερη συνιστώσα της Ομοσπονδίας Σερβίας-Μαυροβουνίου, διαδόχου κράτους της Γιουγκοσλαβίας. Δημοψήφισμα που διεξήχθη στις 21 Μαΐου 2006 είχε ως αποτέλεσμα (με 55,4% των ψήφων) την ανεξαρτητοποίηση του Μαυροβουνίου από την ομοσπονδία με τη Σερβία, κάτι που αποδέχθηκε και η ίδια. Η χώρα έγινε ανεξάρτητη στις 3 Ιουνίου 2006 και το 192ο μέλος του ΟΗΕ στις 28 Ιουνίου 2006. Στις 11 Μαΐου του 2007 έγινε επίσης το 47ο μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Πρωτεύουσα είναι η Ποντγκόριτσα. Το 80% περίπου του πληθυσμού αυτοπροσδιορίζεται ως Μαυροβούνιοι και Σέρβοι, το 5% Αλβανοί ενώ το υπόλοιπο 15% είναι Σλάβοι μουσουλμάνοι που κατοικούν στην περιοχή Σαντζάκ, η οποία βρίσκεται μισή στο Μαυροβούνιο και μισή στη Σερβία.

Οικονομία

Η οικονομία του Μαυροβουνίου αυξήθηκε σε ποσοστό 2% το πρώτο εξάμηνο του έτους, ωστόσο ειδικοί προειδοποιούν πως η χώρα πρέπει να πατάξει άμεσα το δανεισμό ώστε να αποφύγει το εξοντωτικό βάρος μιας δημοσιονομικής κρίσης.

Στο 1,25 δισ. ευρώ, ή το 45% του ΑΕΠ, το προβλεπόμενο συνολικό χρέος του Μαυροβουνίου είναι δεύτερο στην περιοχή μετά την Αλβανία. Το δημόσιο χρέος αυξήθηκε ραγδαία όταν η κυβέρνηση εξέδωσε ομόλογα 380 εκατ. ευρώ περίπου στις αρχές του έτους, ώστε να πληρώσει μισθούς και συντάξεις. Με τόκο, η επιβάρυνση του ομολόγου θα ανέλθει σε 524 εκατ. ευρώ όταν θα πρέπει να αποπληρωθεί το 2016. Εν τω μεταξύ, η κυβέρνηση έλαβε πρόσθετο δάνειο από την Παγκόσμια Τράπεζα, ύψους 59 εκατ. ευρώ, νωρίτερα αυτό τον Οκτώβριο του 2011. Στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας δείχνουν ότι η λειτουργία μίας στις τέσσερις επιχειρήσεις παρεμποδίζεται λόγω της ανικανότητάς τους να πληρώσουν χρέη. Τον Ιούνιο, 14.754 επιχειρήσεις -- από τις 55.602 -- με συνολικό χρέος 302 εκατ. ευρώ δεν ήταν σε θέση να λειτουργήσουν. Εξίσου ανησυχητικά είναι τα στοιχεία για τον ιδιωτικό τομέα. Από τα 2 δισεκατομμύρια ευρώ σε συνολικά τραπεζικά δάνεια -- το ένα τέταρτο, ή 523 εκατ. ευρώ -- πιθανότατα να μην αποπληρωθούν. Ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομίας, Αλεξάνταρ Νταμιάνοβιτς, προειδοποιεί πως το συνεχόμενο αυξανόμενο δημόσιο χρέος δεν έχει βελτιώσει την απόδοση της οικονομίας ή τα πρότυπα διαβίωσης.

Το γεγονός ότι το εθνικό χρέος, το οποίο το 2006 ήταν περίπου 700 εκατ. ευρώ, αυξήθηκε πάνω από το διπλάσιο μέσα σε πέντε χρόνια, υποδεικνύει πως υπάρχει πολιτική σε εξέλιξη η οποία μπορεί να ωθήσει το Μαυροβούνιο σε δουλεία λόγω του χρέους. Υπάρχει εύλογη ανησυχία πως εισέρχονται στην επικίνδυνη ζώνη της κρατικής χρεοκοπίας. Ειδικοί συμφωνούν πως για να αποφευχθεί τυχόν επιδείνωση στην κατάσταση του χρέους, η ανάπτυξη πρέπει να έρθει από ξένες επενδύσεις -- και όχι από δανεισμό.

Στο Μαυροβούνιο, υπάρχει αποτελμάτωση σε ότι αφορά στις άμεσες ξένες επενδύσεις. Τους πρώτους επτά μήνες, σε σύγκριση με την ίδια περίοδο το προηγούμενο έτος, οι άμεσες ξένες επενδύσεις μειώθηκαν 38%. Ειδικοί αναφέρουν ότι το Μαυροβούνιο χρειάζεται 300 εκατ. ευρώ ετησίως σε ξένες επενδύσεις για να επιτύχει βιώσιμο προϋπολογισμό.

Ένα από τα μέλη του κυβερνώντος Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος (SDP) επιμένει πως το Μαυροβούνιο πρέπει να λάβει έκτακτα μέτρα, όπως νέο νόμο για ενθάρρυνση των ξένων επενδυτών. Η μεγάλη εξάρτηση του Μαυροβουνίου από τις εισαγωγές, το έλλειμμα του ταμείου συντάξεων και τα έξοδα για τα κοινωνικά επιδόματα, σε συνδυασμό με τη μεγάλη κρατική διοίκηση, θα ασκούν συνεχή πίεση στη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών.

Το δημόσιο χρέος θα συνεχίσει να αυξάνεται λόγω της καθυστέρησης στην οικονομική ανάκαμψη του κόσμου, ειδικά στις ανεπτυγμένες Ευρωπαϊκές χώρες, πλήττοντας την ανάπτυξη μικρών οικονομιών όπως η δική μας. Είναι σαφές πως το πρόβλημα του αυξανόμενου χρέους είναι περίπλοκο και ανησυχητικό. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως η αξιοπιστία του κράτους εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα εξόφλησης του χρέους του.

Πορεία ενταξιακών διαπραγματεύσεων

Το Μαυροβούνιο είναι δυνάμει υποψήφια χώρα για προσχώρηση στην ΕΕ, μετά την αίτηση προσχώρησης που υπέβαλε τον Δεκέμβριο 2008. Η Επιτροπή προετοιμάζει τώρα τη γνώμη της για την αίτηση αυτή, την οποία πρόκειται να υποβάλει στο Συμβούλιο Υπουργών εντός του 2010. (Για περισσότερες πληροφορίες: Οι όροι της διεύρυνσης και Πώς λειτουργεί)

Συμφωνίες με την ΕΕ

Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) (υπεγράφη το 2007, αλλά εκκρεμεί η κύρωσή της). Ενδιάμεση συμφωνία για το εμπόριο και τα συναφή με το εμπόριο θέματα (2008)
Ευρωπαϊκή συμφωνία εταιρικής σχέσης (2007).

Συμφωνία διευκόλυνσης της έκδοσης θεωρήσεων και συμφωνία επανεισδοχής (2008). Έχει επίσης υποβληθεί πρόταση για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων.

Οικονομικές σχέσεις με την ΕΕ

- Από το 2000 το Μαυροβούνιο επωφελείται από τα αυτόνομα εμπορικά μέτρα της ΕΕ.
- Χάρη στην ενδιάμεση εμπορική συμφωνία, επεκτάθηκε η πρόσβαση των προϊόντων του Μαυροβουνίου στην ευρωπαϊκή αγορά, ενώ οι εξαγωγές της ΕΕ στο Μαυροβούνιο αποτελούν αντικείμενο εμπορικών προτιμήσεων.
- Η βασική πηγή εσόδων είναι ο τουρισμός και η παραγωγή αλουμινίου.
- Η ΕΕ είναι ο βασικός εμπορικός εταίρος του Μαυροβουνίου και βασική πηγή άμεσων ξένων επενδύσεων.

Βασικές ημερομηνίες

17 Δεκεμβρίου 2010 - Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαιώνει ότι το Μαυροβούνιο είναι υποψήφια χώρα

1 Μαΐου 2010 - Τίθεται σε ισχύ η Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ)

15 Ιουλίου 2009 – Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων για το Μαυροβούνιο

23 Απριλίου 2009 – Το Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να υποβάλει τη γνώμη της για την αίτηση του Μαυροβουνίου

15 Δεκεμβρίου 2008 – Το Μαυροβούνιο υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ

27 Μαΐου 2008 – Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσιάζει χάρτη πορείας με τα χρονικά ορόσημα σχετικά με την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων στο Μαυροβούνιο

21 Φεβρουαρίου 2008 – Ξεκινά ο διάλογος για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων

1η Ιανουαρίου 2008 – Τίθενται σε ισχύ η ενδιάμεση συμφωνία για το εμπόριο και τα συναφή με το εμπόριο θέματα, η συμφωνία για τη διευκόλυνση της έκδοσης θεωρήσεων και η συμφωνία επανεισδοχής

15 Νοεμβρίου 2007 – Η κυβέρνηση του Μαυροβουνίου και η ΕΚ υπογράφουν τη συμφωνία πλαίσιο για το Μέσο Προενταξιακής Βοήθειας

1η Νοεμβρίου 2007- Εγκαίνια της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ποντγκόριτσα

19 Οκτωβρίου 2007- Το Κοινοβούλιο του Μαυροβουνίου εγκρίνει με πλειοψηφία δύο τρίτων το Σύνταγμα το οποίο θα κυρωθεί στις 22 Οκτωβρίου

15 Οκτωβρίου 2007- Υπογράφεται στο Λουξεμβούργο η Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ)

18 Σεπτεμβρίου 2007- Υπογράφονται οι συμφωνίες διευκόλυνσης της έκδοσης θεωρήσεων και επανεισδοχής

15 Μαρτίου 2007 – Μονογράφεται στην Ποντγκόριτσα η Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ)

22 Ιανουαρίου 2007 – Το Συμβούλιο εγκρίνει ευρωπαϊκή εταιρική σχέση για το Μαυροβούνιο

26 Σεπτεμβρίου 2006 – Ξεκινούν οι διαπραγματεύσεις για σύναψη ΣΣΣ με το Μαυροβούνιο: Πρώτος γύρος επίσημων διαπραγματεύσεων και τεχνικών συνομιλιών

10 Σεπτεμβρίου 2006 – Βουλευτικές εκλογές στο Μαυροβούνιο

24 Ιουλίου 2006 – Το Συμβούλιο της ΕΕ εγκρίνει εντολή διαπραγμάτευσης για τη σύναψη Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) με το Μαυροβούνιο

12 Ιουνίου 2006 - Το Συμβούλιο της ΕΕ δηλώνει τη βούλησή του να αναπτύξει περαιτέρω σχέσεις με το Μαυροβούνιο ως κυρίαρχο και ανεξάρτητο κράτος. Ακολουθούν διμερείς αναγνωρίσεις από τα κράτη μέλη

3 Ιουνίου 2006 – Το Κοινοβούλιο του Μαυροβουνίου ανακηρύσσει την ανεξαρτησία του κράτους

21 Μαΐου 2006 – Στο δημοψήφισμα για την ανεξαρτησία η πλειοψηφία των ψηφοφόρων (55,5%) ψήφισαν υπέρ της ανεξαρτησίας του Μαυροβουνίου

3 Μαΐου 2006 – Διακόπτονται οι διαπραγματεύσεις με τη Σερβία και το Μαυροβούνιο εξαιτίας της αδυναμίας της σερβικής κυβέρνησης να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της έναντι του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ΔΠΔπΓ)

Οκτώβριος 2005 – Έναρξη των διαπραγματεύσεων μεταξύ της ΕΕ, της Σερβίας και του Μαυροβουνίου για τη σύναψη Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης. Οι διαπραγματεύσεις διεξάγονται βάσει διττής προσέγγισης

Ιούλιος 2003 – Ξεκινά ενισχυμένος διαρκής διάλογος μεταξύ της ΕΕ και της Ένωσης Κρατών της Σερβίας και του Μαυροβουνίου

Ιούνιος 2003 – Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης, επιβεβαιώνεται η ευρωπαϊκή προοπτική των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων

Μάρτιος 2002 – Υπογραφή της συμφωνίας του Βελιγραδίου για μια αναδιαρθρωμένη Ένωση Κρατών που περιλαμβάνει τη Σερβία και το Μαυροβούνιο

2001 – Αρχίζει η εφαρμογή του προγράμματος CARDS (Κοινοτική Βοήθεια για την Ανασυγκρότηση, την Ανάπτυξη και τη Σταθεροποίηση)

Νοέμβριος 2000 –Στη σύνοδο κορυφής του Ζάγκρεμπ εγκαινιάζεται η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ)για πέντε χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης

Νοέμβριος 2000 - “Συμφωνία Πλαίσιο Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας-ΕΕ για την παροχή βοήθειας και στήριξης από την ΕΕ στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας”. Το Μαυροβούνιο επωφελείται από τις αυτόνομες εμπορικές προτιμήσεις που χορηγεί η ΕΕ

1997 – Περιφερειακή προσέγγιση. Το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ θεσπίζει πολιτικούς και οικονομικούς όρους για την ανάπτυξη διμερών σχέσεων με τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων

Από το 2007, το Μαυροβούνιο έχει λάβει κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση στο πλαίσιο του μέσου προενταξιακής βοήθειας (IPA) για το μέσο ετήσιο χρηματοδοτικό κονδύλιο άνω των 30 εκατ. €. Προκειμένου να αυξηθεί ο αντίκτυπος της βοήθειας IPA και να δώσει μεγαλύτερη έμφαση στο να επιτευχθούν τα αποτελέσματα, η Επιτροπή έχει αποφασίσει για την περίοδο 2011-2013 για να επικεντρώσει τις προσπάθειές της σχετικά με τα στοχοθετημένα ακόλουθους τομείς.

- Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις: (7,30 εκατ. €), ο στόχος είναι η υποστήριξη της ανεξαρτησίας, της αποδοτικότητας, της αποτελεσματικότητας και της λογοδοσίας της δικαστικής εξουσίας? Συμπεριλαμβανομένου του τομέα των σωφρονιστικών υπαλλήλων και την επιβολή του νόμου όργανα, ιδίως με σκοπό την καταπολέμηση της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος. Επιπλέον, στοχευμένες δράσεις θα αφορούν τις βασικές προτεραιότητες για την καταπολέμηση των διακρίσεων και στην ανάπτυξη βιώσιμων λύσεων για τις ευάλωτες ομάδες.
- Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης (10,04 €), ο στόχος είναι να υποστηρίξει τις προσπάθειες της χώρας για την ενίσχυση του επαγγελματισμού και η αποπολιτικοποίηση της δημόσιας διοίκησης? Τη βελτίωση των συστημάτων δημοσιονομικής διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένης της αποκεντρωμένης διαχείρισης των κονδυλίων της ΕΕ? Την ενίσχυση του ελέγχου και τους φορείς εποπτείας? Και υποστηρίζοντας την ελευθερία των ΜΜΕ για την ευθυγράμμιση με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Αλλαγή του περιβάλλοντος και του κλίματος: (22,82 εκατ. €) Το περιβάλλον αποτελεί έναν καίριο τομέα για το Μαυροβούνιο. Θα έχει αντίκτυπο στην αύξηση του δυναμικού του τουρισμού, αποτελεί σημαντική πηγή εισοδήματος. Ο στόχος δεν είναι μόνο να βοηθήσει το Μαυροβούνιο να συμμορφωθούν προς την ΕΕ για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή, αλλά επίσης να δημιουργήσει ένα καθαρότερο, ασφαλέστερο περιβάλλον για τους πολίτες και τους τουρίστες.
- Μεταφορές: (16,20 εκατ. €) Ο στόχος είναι να συμβάλει στις επενδύσεις του Μαυροβουνίου στον ναυτιλιακό και σιδηροδρομικό τομέα, προκειμένου να αναβαθμιστεί και να εξασφαλιστεί μια πιο αποτελεσματική θαλάσσιων και σιδηροδρομικών δικτύων με ως συνέπεια την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του Μαυροβουνίου.
- Την κοινωνική ανάπτυξη: (8,63 εκατ. €) Η χρηματοδότηση θα παρέχεται για τις κοινωνικές υπηρεσίες, καθώς και την εκπαίδευση και την υψηλή ποιότητα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ) του συστήματος. Η βελτίωση της πρόσβασης των ανέργων στην αγορά εργασίας θα βελτιωθεί η κοινωνική ένταξη. Ο τομέας αυτός στοχεύει επίσης στην

προετοιμασία του Μαυροβουνίου για την εφαρμογή και διαχείριση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

- Γεωργία και αγροτική ανάπτυξη: (8,10 εκατ. €) Ο στόχος είναι να υποστηριχθεί η περαιτέρω ανάπτυξη ενός αειφόρου γεωργικού τομέα, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και να βοηθήσει alignment με την κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) και τα πρότυπα της ΕΕ σε τομείς όπως τα τρόφιμα πολιτική, τα υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά.

3.2 Χώρες που δεν έχουν αναγνωριστεί ως επίσημες υποψήφιες

Πρόσφατες αιτήσεις

Η Αλβανία και η Σερβία υπέβαλαν αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ το 2009. Στη γνώμη της το Νοέμβριο του 2010, η Επιτροπή δεν συνέστησε τη χορήγηση καθεστώτος υποψήφιας χώρας στην Αλβανία και προσδιόρισε έναν αριθμό κριτηρίων που θα έπρεπε προηγουμένως να εκπληρωθούν. Το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει τη γνώμη της για την αίτηση προσχώρησης της Σερβίας. Η γνώμη αυτή αναμένεται να υποβληθεί έως το τέλος του 2011.

Διαπραγματεύσεις προσχώρησης

Οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης διεξάγονται βάσει πλαισίου διαπραγμάτευσης, που καθορίζει τη μέθοδο και τις κατευθυντήριες αρχές των διαπραγματεύσεων, το οποίο αποφασίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου 2004.

Οι ουσιαστικές διαπραγματεύσεις διεξάγονται στο πλαίσιο διακυβερνητικής διάσκεψης στην οποία συμμετέχουν όλα τα κράτη μέλη και η υποψήφια χώρα.

Για να υπάρξει πρόοδος κατά τις διαπραγματεύσεις, οι υποψήφιες χώρες πρέπει να έχουν επίσης σημειώσει πρόοδο στο εσωτερικό τους όσον αφορά τις προϋποθέσεις προσχώρησης, και ειδικότερα τα κριτήρια της Κοπεγχάγης που περιγράφονται στη συνέχεια.

Αναλυτική εξέταση του κερτημένου

Για να καταστεί μέλος, μια υποψήφια χώρα πρέπει να αποδεχτεί το κερτημένο της Ένωσης, δηλαδή το σύνολο των νόμων και των κανονισμών που ισχύουν στην Ένωση. Όπως και κατά τις προηγούμενες διαδικασίες προσχώρησης, είναι δυνατό να συμφωνηθούν ειδικές ρυθμίσεις. Η διαδικασία που είναι γνωστή με την ονομασία «αναλυτική εξέταση» αποτελεί το πρώτο στάδιο των διαπραγματεύσεων προσχώρησης. Η διαδικασία αυτή, που διαρκεί πολλούς μήνες, δίνει στις υποψήφιες χώρες τη δυνατότητα να εξοικειωθούν με το κερτημένο, και στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη την ευκαιρία να αξιολογήσουν το βαθμό ετοιμότητας των υποψήφιων χωρών πριν αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις. Η αναλυτική εξέταση και οι διαπραγματεύσεις που ακολουθούν οργανώνονται κατά κεφάλαια, καθένα από τα οποία καλύπτει έναν συγκεκριμένο τομέα πολιτικής.

Οικονομική αξιολόγηση του βαθμού ετοιμότητας των υποψήφιων χωρών

Η Επιτροπή είναι αρμόδια για την τακτική αξιολόγηση του βαθμού ετοιμότητας των υποψηφίων για προσχώρηση χωρών. Διατυπώνει την αξιολόγησή της σε εκθέσεις προόδου που δημοσιεύονται ετησίως, συνήθως το φθινόπωρο. Ειδικότερα, η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων της Επιτροπής είναι αρμόδια για:

- την αξιολόγηση του βαθμού συμμόρφωσης με τα οικονομικά κριτήρια προσχώρησης, τα

οποία εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 1993 στη Κοπεγχάγη και τα οποία, μαζί με άλλα κριτήρια προσχώρησης, είναι γνωστά ως κριτήρια της Κοπεγχάγης (βλέπε ξεχωριστή ιστοσελίδα γι' αυτό το θέμα).

- τη στενή παρακολούθηση της μεσοπρόθεσμης οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης των υποψήφιων χωρών, κυρίως μέσω μιας ετήσιας διαδικασίας οικονομικής και δημοσιονομικής εποπτείας, με στόχο να προετοιμαστούν οι υποψήφιες χώρες για την ενδεχόμενη ένταξή τους στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

3.2.1 Αλβανία

Η Δημοκρατία της Αλβανίας, είναι μια Βαλκανική χώρα της ΝΑ Ευρώπης. Συνορεύει με το Μαυροβούνιο Βορειοδυτικά, το Κοσσυφοπέδιο Βόρεια, την ΠΓΔΜ Ανατολικά και την Ελλάδα Νότια. Βρέχεται από την Αδριατική θάλασσα Δυτικά, και το Ιόνιο πέλαγος Νοτιοδυτικά. Ιδρύθηκε μετά το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων, το 1913 και πρώτος κυβερνήτης της ήταν ο Ισμαήλ Κεμάλ. Εθνικός ήρωας της Αλβανίας είναι ο Σκεντέρμπεης (Skendërbe) γνωστός και ως Γεώργιος Καστριώτης

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Τίρανα

Συνολική έκταση: 28.748

Πληθυσμός: 3.639.453

Νόμισμα: Λεκ

Οικονομία

Η Αλβανική Βουλή πέρασε έναν προϋπολογισμό για του χρόνου που η κυβέρνηση λέει ότι θα ενισχύσει την ανάπτυξη του ΑΕΠ κατά ως και 6,5% και θα μειώσει το έλλειμμα του προϋπολογισμού στο 3,8% του ΑΕΠ.

Το κυβερνών Δημοκρατικό Κόμμα του Πρωθυπουργού Σαλί Μπερίσα χαιρέτισε τον προϋπολογισμό ως ιστορικό επειδή δηλώνει ότι θα διατηρήσει την οικονομική ανάπτυξη σε μια εποχή παγκόσμιας επιβράδυνσης, αφού τον πέρασε με 75 ψήφους στη Βουλή των 140 θέσεων.

Ο Υπουργός Οικονομικών Ridvan Bode είπε ότι ο προϋπολογισμός αντανάκλα τη θετική επίδοση της αλβανικής οικονομίας το 2009, με το ΑΕΠ να αναμένεται να αναπτυχθεί τουλάχιστον κατά 2% από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και περίπου κατά 4% από την κυβέρνηση.

Ο Bode δήλωσε ότι η Αλβανία τα έχει πάει καλύτερα από άλλες χώρες στα Βαλκάνια και την

Ευρωπαϊκή Ένωση και ότι αναπτύχθηκε δύο φορές παραπάνω από την Πολωνία, που όπως είπε είχε τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης στην ευρωπαϊκή ήπειρο.

Αυτός ο προϋπολογισμός είναι 12% μεγαλύτερος από τον περσινό και αποκαθιστά τα πραγματικά και αισιόδοξα σενάρια για την ανάπτυξη της οικονομίας, είπε στους δημοσιογράφους: «Περιμένουμε οικονομική ανάπτυξη της τάξης του 6% με 6,5% το 2010, σε σχέση με το 2009. Αυτό βασίζεται σε όλους τους τομείς της οικονομίας και το νομισματικό πεδίο. Στηρίζεται από χρηματοδότηση και είναι ένα ρεαλιστικό έργο».

Το ΔΝΤ προβλέπει ανάπτυξη κατά 3% για την Αλβανία του χρόνου. Το έλλειμμα του προϋπολογισμού αναμένεται να μειωθεί στο 3,8% του ΑΕΠ από την πρόβλεψη για 6,5% φέτος. Οι δαπάνες θα ανέλθουν στα 411 δισ. λέκε και τα έσοδα στα 361 δισ. λέκε. Η Αλβανία θα λάβει από τις εμπορικές τράπεζες περίπου 50 δισ. λέκε (364 εκατομμύρια ευρώ), πιθανόν την άνοιξη, αλλά δεν σχεδιάζει να ζητήσει χρηματοδότηση από το ΔΝΤ.

Ο Bode είπε ότι η κυβέρνηση μπορεί να στραφεί σε άλλες θεσμικές τράπεζες για να αποκτήσει φθηνότερα δάνεια για να κατασκευάσει νέους οδικούς άξονες. Παρά τις συστάσεις από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ανέφερε ότι η κυβέρνηση σχεδιάζει αύξηση των αποδοχών κατά 4% στο 10% και των συντάξεων κατά 7% στο 15%.

Ο προϋπολογισμός θα βοηθήσει στην απόκτηση δύναμης αυξάνοντας αποδοχές και συντάξεις πρόσθεσε ότι το κύριο κόμμα της αντιπολίτευσης, το Σοσιαλιστικό Κόμμα, αποκάλυψε τον προϋπολογισμό μια πράξη ευφορίας που δεν έλαβε υπόψη τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης, αλλά ο Bode αντιπαρήλθε των σχολίων τους σαν μέρος των άγονων πολιτικών της αντιπολίτευσης. Η πολιτική κατάσταση έχει γίνει τεταμένη στην Αλβανία μετά από το μπουκοτάζ στη Βουλή από την αντιπολίτευση και τις διαδηλώσεις για αυτό που θεωρεί νοθεία στις βουλευτικές εκλογές στις 28 Ιουνίου από τους κυβερνώντες Δημοκρατικούς.

Πορεία ενταξιακών διαπραγματεύσεων με Αλβανία

Η Αλβανία είναι δυνάμει υποψήφια για προσχώρηση στην ΕΕ μετά την αίτηση προσχώρησης που υπέβαλε τον Απρίλιο 2009.

Η Αλβανία εκμεταλλεύεται τα αυτόνομα ευρωπαϊκά μέτρα συναλλαγών από το 2000. Οι συναλλαγές της Αλβανίας με την ΕΕ ενισχύθηκαν με τις επιπλέον προτιμήσεις που της παραχωρήθηκαν αφότου τέθηκε σε ισχύ η Ενδιάμεση Συμφωνία το Δεκέμβριο του 2006. Η ΕΕ αποτελεί το βασικό εμπορικό εταίρο της Αλβανίας και το 2009 οι συναλλαγές της με την ΕΕ έφτασαν το 79.6 % του συνολικού όγκου συναλλαγών της . Το 2009 οι εξαγωγές της Αλβανίας προς την ΕΕ έφτασαν τα 0.6 δισεκατομμύρια Ευρώ και οι αντίστοιχες εισαγωγές από την ΕΕ έφτασαν τα 2.1 δισεκατομμύρια Ευρώ. Τόσο οι εισαγωγές όσο και οι εξαγωγές μειώθηκαν στη διάρκεια του 2009 εξαιτίας της οικονομικής κρίσης . Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου της Αλβανίας με την ΕΕ είναι τώρα 1.5 δισεκατομμύρια Ευρώ. Η τελειοποίηση προϊόντων προς επανεξαγωγή, ειδικότερα υφασμάτων, ενδυμάτων και υποδημάτων, αποτελεί το βασικό όγκο των Αλβανικών εξαγωγών προς την ΕΕ. Το 2009 οι εισροές εξωτερικών άμεσων επενδύσεων (ΕΑΕ) έφτασαν σχεδόν τα 690 εκατομμύρια Ευρώ. Στο τέλος του 2008 οι εισροές ΕΑΕ από την ΕΕ-27 έφτασαν το 64 % όλων των εισροών της χώρας.

Ισχύουσες συμφωνίες

- Ευρωπαϊκή εταιρική σχέση με την Αλβανία
- Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ)
- Συμφωνία ΕΕ-Αλβανίας για τη διευκόλυνση της έκδοσης θεωρήσεων
- Στοιχεία για το εμπόριο

Από το 2000 η Αλβανία επωφελείται από τα αυτόνομα εμπορικά μέτρα της ΕΕ.

Η ΕΕ είναι ο βασικός εμπορικός εταίρος της Αλβανίας (74,5% των εμπορικών της συναλλαγών το 2007). Οι περισσότερες εξαγωγές της Αλβανίας στην ΕΕ αφορούν προϊόντα τελειοποίησης προς επανεξαγωγή, κυρίως κλωστοϋφαντουργικά, είδη ένδυσης και υπόδησης.

Εμπορικό ισοζύγιο:

- εξαγωγές = €0,6 δισ. (8,5% του ΑΕΠ)
- εισαγωγές = €1,8 δισ. (25,7% του ΑΕΠ)
- οι άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) ανήλθαν συνολικά το 2006 σε περίπου 1,07 δισ. ευρώ, εκ των οποίων το 79% προερχόταν από την ΕΕ των 27.

Βασικές ημερομηνίες:

27 Μαΐου 2010 – Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθετεί πρόταση που επιτρέπει στους πολίτες της Αλβανίας και της Βοσνίας Ερζεγοβίνης να ταξιδεύουν στις χώρες Σένγκεν χωρίς θεώρηση (βίζα) για παραμονή μικρής διάρκειας.

15 Απριλίου 2010 -Η Αλβανία απαντά στο ερωτηματολόγιο της Επιτροπής

28 Απριλίου 2009 – Η Αλβανία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ

1η Απριλίου 2009 – Τίθεται σε ισχύ η Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ).

Ιούνιος 2008 – Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσιάζει χάρτη πορείας με σαφή χρονικά ορόσημα για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων για την Αλβανία

Μάρτιος 2008 – Ξεκινά διάλογος για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων

18 Φεβρουαρίου 2008 – Απόφαση του Συμβουλίου για μια αναθεωρημένη ευρωπαϊκή εταιρική σχέση με την Αλβανία

22 Ιανουαρίου 2008 – Η Αλβανία και η ΕΕ υπογράφουν συμφωνία χρηματοδότησης του εθνικού προγράμματος για το μέσο προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ) 2007

Ιανουάριος 2008 – Τίθεται σε ισχύ η συμφωνία διευκόλυνσης της έκδοσης θεωρήσεων

18 Οκτωβρίου 2007 – Η Αλβανία υπογράφει συμφωνία-πλαίσιο για το μέσο προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ)

Σεπτέμβριος 2007 – Υπογραφή συμφωνίας ΕΕ-Αλβανίας για τη διευκόλυνση της έκδοσης θεωρήσεων

Μάιος 2007 – Έγκριση του πολυετούς προγράμματος ενδεικτικού σχεδιασμού (ΠΠΕΣ) 2007-2009

για την Αλβανία στο πλαίσιο του ΜΠΒ

Ιανουάριος 2007 – Τίθεται σε ισχύ το νέο μέσο προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ)

Δεκέμβριος 2006 – Τίθεται σε ισχύ η Ενδιάμεση συμφωνία

Ιούνιος 2006 – Υπογραφή της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) στο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων του Λουξεμβούργου

Μάιος 2006 – Τίθεται σε ισχύ η συμφωνία ΕΕ - Αλβανίας περί επανεισδοχής

Ιανουάριος 2006 - Απόφαση του Συμβουλίου για μια αναθεωρημένη ευρωπαϊκή εταιρική σχέση με την Αλβανία

Ιούνιος 2004 - Απόφαση του Συμβουλίου για μια πρώτη ευρωπαϊκή εταιρική σχέση με την Αλβανία

Ιούνιος 2003 - στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης επιβεβαιώνεται η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) ως η πολιτική της ΕΕ για τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων. Επιβεβαιώνεται η ευρωπαϊκή προοπτική των χωρών αυτών (χώρες που συμμετέχουν στη ΔΣΣ είναι επιλέξιμες για προσχώρηση στην ΕΕ και μπορούν να γίνουν πλήρη μέλη όταν θα πληρούν όλα τα κριτήρια)

Ιανουάριος 2003 – Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ρομάνο Πρόντι ξεκινά επίσημα τις διαπραγματεύσεις για σύναψη ΣΣΣ ΕΕ-Αλβανίας

Οκτώβριος 2002 – Εγκρίνονται οι οδηγίες διαπραγμάτευσης μιας ΣΣΣ με την Αλβανία

2001 – Η Επιτροπή συνιστά την έναρξη διαπραγματεύσεων για σύναψη ΣΣΣ με την Αλβανία. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ καλεί την Επιτροπή να παρουσιάσει σχέδιο οδηγιών διαπραγμάτευσης μιας ΣΣΣ

2001 – Πρώτο έτος του προγράμματος « Κοινοτική Βοήθεια για την Ανασυγκρότηση, την Ανάπτυξη και τη Σταθεροποίηση (CARDS) », το οποίο απευθύνεται ειδικά στις χώρες της Διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης

Νοέμβριος 2000 – Στη σύνοδο κορυφής του Ζάγκρεμπ ξεκινά η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) για πέντε χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης, μεταξύ των οποίων και η Αλβανία

Ιούνιος 2000 – Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φέιρα δηλώνει ότι όλες οι χώρες της ΔΣΣ είναι «δυνάμει υποψήφιες» για προσχώρηση στην ΕΕ

2000 – Επέκταση της πρόσβασης των προϊόντων της Αλβανίας στην αγορά της ΕΕ, χωρίς δασμούς

1999 – Η Αλβανία επωφελείται από αυτόνομες εμπορικές ρυθμίσεις με την ΕΕ

1999 – Η ΕΕ προτείνει τη νέα Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) για πέντε χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης, μεταξύ των οποίων και η Αλβανία

1997 – Περιφερειακή προσέγγιση. Το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ καθορίζει πολιτικούς και οικονομικούς όρους για την ανάπτυξη διμερών σχέσεων

1992 – Συμφωνία εμπορίου και συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και της Αλβανίας. Η Αλβανία καθίσταται επιλέξιμη για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του προγράμματος Phare.

Οικονομική βοήθεια στην Αλβανία

Από το 2007 η Αλβανία έχει λάβει κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση στο πλαίσιο του μέσου προενταξιακής βοήθειας (IPA). (Δεν χρειάζεται να το αναφέρω ως το τραπέζι είναι self-explaining).

Εδώ είναι μερικά σημαντικά σημεία της προενταξιακής βοήθειας της ΕΕ για την Αλβανία:

- **Δημόσια διοίκηση:** Η ΕΕ προετοιμάζει αυτή τη στιγμή τις αλβανικές αρχές για την αποκεντρωμένη διαχείριση της βοήθειας της ΕΕ. Το έργο βοηθά τη θέσπιση των αναγκαίων δομών και λειτουργιών για τη διαχείριση των κοινοτικών κονδυλίων. Μέχρι τώρα, όλη η βοήθεια έχει αντιμετωπιστεί με την αντιπροσωπεία της Επιτροπής στα Τίρανα. Αποκεντρωμένη διαχείριση είναι μια από τις απαιτήσεις που συνδέονται με τη μελλοντική προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αρκετές ικανοτήτων λογαριασμό έργα για περισσότερο από € 2,5 εκατομμύρια.
- **Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις:** Η ΕΕ παρέχει τεχνική βοήθεια για την κρατική αστυνομία της Αλβανίας, προκειμένου να φέρει πιο κοντά στα ευρωπαϊκά πρότυπα. Με 5,5 εκατ. €, η ΕΕ υποστηρίζει την αστυνομική αποστολή της βοήθειας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην Αλβανία («PAMECA III»), η οποία αποσκοπεί στη βελτίωση της απόδοσης των αλβανικών αστυνομικών της δομών του κράτους και να βελτιωθεί η εμπιστοσύνη των Αλβανών πολιτών στην αστυνομία δύναμη. Το έργο, το οποίο θα υλοποιηθεί μέχρι το 2011, συνεχίζεται υπό το φως των προηγούμενων προγραμμάτων, PAMECA I & II. Με 4 εκατ. €, η ΕΕ στηρίζει επίσης τη διαχείριση του αλβανικού θαλασσιών συνόρων, για τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με μπλε διαχείρισης των συνόρων. Επιπλέον, 10 εκατ. €, η βοήθεια του ΜΠΒ πέρασε να ολοκληρώσει τις εργασίες κατασκευής των διαφόρων κράτησης και προ-κράτηση εγκαταστάσεις στην Αλβανία, με στόχο την ενίσχυση της ικανότητας του δικαστικού και του σωφρονιστικού συστήματος, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα. Ο στόχος είναι να βελτιωθεί η κατάσταση στα κέντρα κράτησης στη χώρα μέσα από τη μείωση του υπερπληθυσμού και της βελτίωσης των κρατουμένων και της παραβατικότητας των συνθηκών διαβίωσης.
- **Οικονομική ανάπτυξη:** Η ΕΕ υποστηρίζει την Αλβανία για τη διατήρηση της βιώσιμης ανάπτυξης και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του ιδιωτικού τομέα, καθώς και στην παροχή ενός υγιούς επιχειρηματικού περιβάλλοντος για τις επενδύσεις και την απασχόληση. € 3.400.000 έχουν επενδύσει για να μπορέσει η Αλβανία να αναπτύξει μια μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), την πολιτική, η οποία θα πρέπει σε αντάλλαγμα να επιτρέψει τις αλβανικές αρχές για να εκτελέσει μια επιχειρηματικότητα και την καινοτομία για την υποστήριξη της ανάπτυξης των ΜΜΕ και της ανταγωνιστικότητας. Επιπλέον, το σχέδιο φέρνει τη βιομηχανία-ειδική εμπειρογνομοσύνη διαχείρισης για τις ΜΜΕ και τους βοηθά να λειτουργήσουν με επιτυχία και να αναπτύξουν νέες επιχειρηματικές δεξιότητες στα ανώτερα επίπεδα της ιεραρχίας.
- **Κοινοτικό κεκτημένο:** Ένα από τα μεγαλύτερα έργα, τα οποία η ΕΕ υποστηρίζει, είναι η βελτίωση της υγείας και περιβαλλοντικές συνθήκες κατά μήκος της Αλβανίας παράκτιων περιοχών μέσω της κατασκευής μιας επαρκούς και βιώσιμης υποδομής υδροδότησης και αποχέτευσης. Επιπλέον, στόχος της είναι να ενθαρρύνει την οικονομική ανάπτυξη μέσω της βελτίωσης των υπηρεσιών. Ο τοπικός πληθυσμός θα επωφεληθούν άμεσα από την άποψη της ασφαλέστερης παροχής πόσιμου νερού και διάθεσης των λυμάτων, ενώ την ίδια στιγμή επιχειρήσεις πρέπει να επωφεληθούν από την αύξηση του αριθμού των τουριστών, λόγω της

βελτιωμένης ποιότητας των υδάτινων υποδομών. Το συνολικό ποσό των πολλών έργων τα τελευταία χρόνια ανέρχεται σε € 47 εκατομμύρια.

Τα ετήσια ή πολυετή προγράμματα (ανάλογα με τη συνιστώσα) που έχουν σχεδιαστεί σύμφωνα με τους στρατηγικούς ΕΠΕΣ. Έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή κατόπιν διαβουλεύσεων με τις δικαιούχους χώρες και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Μέχρι στιγμής, την εφαρμογή τους στην Αλβανία, μέσω ενός κεντρικού συστήματος διαχείρισης από την αντιπροσωπεία της ΕΕ, υπό την ευθύνη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κεντρική υπηρεσία.

Στο παρελθόν, η ΕΕ έχει παράσχει στήριξη στην Αλβανία στο πλαίσιο ποικίλων χρηματοδοτικών μέσων, συμπεριλαμβανομένων των Κοινοτική βοήθεια για την ανασυγκρότηση, την ανάπτυξη και τη σταθεροποίηση (CARDS).

3.2.2 Σερβία

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Βελιγράδι

Συνολική έκταση: 88.361

Πληθυσμός: 1.756.534

Νόμισμα: Δηνάριο Σερβίας

Η Σερβία, επίσημα Δημοκρατία της Σερβίας είναι χώρα των κεντρικών Βαλκανίων. Πρωτεύουσα της είναι το Βελιγράδι (1.756.534), ενώ άλλες μεγάλες πόλεις είναι το Νόβι Σαντ(380.507), το Νις (305.518), το Κράγκουγιεβατς (210.108) και η Σουμπότιτσα (145.067). Συνορεύει βόρεια με την Ουγγαρία, δυτικά με την Κροατία, τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη, το Μαυροβούνιο και την Αλβανία, νότια με την Π.Γ.Δ.Μ. και ανατολικά με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία. Υπήρξε μέλος του ομόσπονδου κράτους της Γιουγκοσλαβίας, ενώ μέχρι τον Ιούνιο του 2006 ήταν μία από τις δύο δημοκρατίες που αποτελούσαν την ομοσπονδιακή Δημοκρατία Σερβίας και Μαυροβουνίου.

Έχει πληθυσμό 7.498.001 κατοίκους (χωρίς να συμπεριλαμβάνεται το Κόσσοβο με βάση εκτιμήσεις για το 2011) και έκταση 77.474 τ.χλμ. Αποτελείται από την κεντρική Σερβία, την περιοχή του Κοσσόβου στο νότο, και τη Βοϊβοντίνα στο βορρά. Η επαρχία του Κοσσόβου, παρ' ότι είναι μέρος της Σερβίας, από τον πόλεμο του 1999 κι έπειτα είναι προτεκτοράτο του ΟΗΕ και de facto εκτός του ελέγχου των σερβικών αρχών.

Μετά από δημοψήφισμα που διεξήχθη στο Μαυροβούνιο στις 21 Μαΐου 2006, η ένωση Σερβίας-Μαυροβουνίου διαλύθηκε, συνεπώς Μαυροβούνιο και Σερβία πλέον αποτελούν ανεξάρτητα κράτη. Στις 5 Ιουνίου 2006, η Σερβία επίσημα κήρυξε τη διάλυση της Ομοσπονδίας με το Μαυροβούνιο.

Οικονομία

Περίπου το ένα τρίτο του πληθυσμού ασχολείται με την κτηνοτροφία. Σιτάρι, καλαμπόκι, ζαχαρότευτλα, ηλίανθο, κάνναβη, και το λινάρι είναι τα κύρια καλλιέργειες? Τις εύφορες πεδιάδες της Βοϊβοντίνα. είναι οι πιο παραγωγικές γεωργικές περιοχές. Η Σερβία έχει σωστή εκτεταμένους αμπελώνες και είναι μια από τις μεγαλύτερες περιφέρειες της Ευρώπης για την καλλιέργεια φρούτων (κυρίως δαμάσκηνα). Βιομηχανία είναι ο μεγαλύτερος συνεισφέρων στην οικονομία? Κατασκευάζει περιλαμβάνουν γεωργικών μηχανημάτων? Ηλεκτρικό, οι επικοινωνίες, και τον εξοπλισμό μεταφοράς? Και του χαρτιού και του χαρτοπολτού. Ορυκτού πλούτου της Σερβίας περιλαμβάνει το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο, άνθρακα, σιδηρομεταλλεύματος, χαλκού και ψευδαργύρου. Η πολιτική αναταραχή της δεκαετίας του 1990 (βλέπε Ιστορία) επιδεινώθηκαν σε μεγάλο βαθμό ήδη σοβαρά οικονομικά προβλήματα της Σερβίας. Οι εξαγωγές περιλαμβάνουν βιομηχανικά προϊόντα, τρόφιμα, ζώντα ζώα, μηχανήματα και εξοπλισμό μεταφορών.

Πορεία ένταξης της Σερβίας

- Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) (προϋπόθεση για την εφαρμογή της είναι η πλήρης συνεργασία της Σερβίας με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ΔΠΔΠΓ))
- Ενδιάμεση συμφωνία για το εμπόριο και τα συναφή με το εμπόριο θέματα
- Συμφωνία για τη διευκόλυνση της έκδοσης θεωρήσεων και την επανεισδοχή. Έχει υποβληθεί πρόταση για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων.
- Από το 2000 η Σερβία επωφελείται από τα αυτόνομα εμπορικά μέτρα. Από το 2009, με την εφαρμογή της ενδιάμεσης συμφωνίας από τη Σερβία, αναμένεται αυξημένη πρόσβαση των εξαγωγών της ΕΕ στην αγορά αυτής της χώρας.

Βασικές ημερομηνίες:

31 Ιανουαρίου 2011 – Η Σερβία παραδίδει τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

14 Ιουνίου 2010 – Τα κράτη μέλη της ΕΕ αποφασίζουν να αρχίσουν τη διαδικασία κύρωσης της Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης

22 Δεκεμβρίου 2009 – Η Σερβία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ.

15 Ιουλίου 2009 – Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων για τη Σερβία

7 Ιουλίου 2008 – Σχηματισμός νέας κυβέρνησης μετά τις βουλευτικές εκλογές της 11ης Μαΐου. Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση τίθεται ως βασική προτεραιότητα

7 Μαΐου 2008 – Η Επιτροπή επιδίδει στη σερβική κυβέρνηση τον χάρτη πορείας για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων, που έχει ως στόχο την απαλλαγή από την υποχρέωση θεωρήσεων για τους πολίτες της Σερβίας που επιθυμούν να ταξιδέψουν σε χώρες Σένγκεν

29 Απριλίου 2008 – Η Σερβία και η ΕΕ υπογράφουν στο Λουξεμβούργο τη Συμφωνία

Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) και την ενδιάμεση συμφωνία για το εμπόριο και τα συναφή με το εμπόριο θέματα

18 Φεβρουαρίου 2008 – Το Συμβούλιο εγκρίνει την αναθεωρημένη ευρωπαϊκή εταιρική σχέση για τη Σερβία

1η Ιανουαρίου 2008 – Τίθενται σε ισχύ οι συμφωνίες διευκόλυνσης της έκδοσης θεωρήσεων και επανεισδοχής μεταξύ της Σερβίας και της ΕΕ

7 Νοεμβρίου 2007 – Μονογράφεται η ΣΣΣ με τη Σερβία

13 Ιουνίου 2007 – Αρχίζουν εκ νέου οι διαπραγματεύσεις με τη Σερβία για τη ΣΣΣ μετά τη σαφή δέσμευση της χώρας ότι θα συνεργαστεί πλήρως με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία (ΔΠΔΠΓ), και τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων για την εκπλήρωση αυτής της δέσμευσης

3 Μαΐου 2006 – Διακόπτονται οι διαπραγματεύσεις για τη ΣΣΣ εξαιτίας της έλλειψης προόδου όσον αφορά τη συνεργασία της Σερβίας με το ΔΠΔΠΓ

Οκτώβριος 2005 – Έναρξη των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης

Οκτώβριος 2004 – Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου προβλέπουν την έναρξη της διαδικασίας για τη σύναψη Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης

Ιούνιος 2003 - Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης, η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) επιβεβαιώνεται ως η πολιτική της ΕΕ για τα Δυτικά Βαλκάνια. Επιβεβαιώνεται η ευρωπαϊκή προοπτική αυτών των χωρών

2001 – Πρώτος χρόνος του νέου προγράμματος CARDS (Κοινοτική Βοήθεια για την Ανασυγκρότηση, την Ανάπτυξη και τη Σταθεροποίηση) που έχει ειδικά σχεδιαστεί για τις χώρες της ΔΣΣ

Νοέμβριος 2000 – Στη σύνοδο κορυφής του Ζάγκρεμπ ξεκινά η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) για πέντε χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης

Νοέμβριος 2000 - “Συμφωνία - Πλαίσιο Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας—ΕΕ για την παροχή βοήθειας και στήριξης από την ΕΕ προς την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας”. Η Σερβία επωφελείται από τις αυτόνομες εμπορικές προτιμήσεις που χορηγεί η ΕΕ

Ιούνιος 2000 – Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φέιρα ορίζει ότι όλες οι χώρες της ΔΣΣ είναι “δυνάμει υποψήφιος” για προσχώρηση στην ΕΕ

1999 – Η ΕΕ προτείνει τη νέα Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) για πέντε χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης, περιλαμβανομένης της Σερβίας

1997 – Περιφερειακή προσέγγιση. Το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ θεσπίζει πολιτικούς και οικονομικούς όρους για την ανάπτυξη διμερών σχέσεων

Οικονομική βοήθεια στην Σερβία

Από το 2007 η Σερβία έχει λάβει κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση στο πλαίσιο του μέσου προενταξιακής βοήθειας (IPA) για το μέσο ετήσιο κονδύλιο των € 190 εκατομμύρια πάνω. Η κατανομή για το 2010 ανέρχεται σε € 198.000.000.

Εδώ είναι μερικά σημαντικά σημεία της προενταξιακής βοήθειας της ΕΕ προς τη Σερβία στο πλαίσιο του προγράμματος 2010 ΜΠΒ:

- Μεταφορές: 10 εκατ. € του έργου για την επίβλεψη της κατασκευής οδικών έργων στο Διάδρομο X. Το έργο αποσκοπεί να συμβάλει στην ενίσχυση των ροών κυκλοφορίας στο Euro Διαδρόμου X και τη βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών ασφαλείας κατά μήκος του δικτύου οδικών μεταφορών της Σερβίας, σύμφωνα με τα πρότυπα της ΕΕ .
- Ενέργεια: Μια € 15,5 εκατ. του έργου με στόχο την κατασκευή των υποσταθμών 400/110Kv Vranje 4 και Leskovac 2. Το έργο θα συμβάλει στη δημιουργία μιας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στη Σερβία, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Συνθήκης για την Ενεργειακή Κοινότητα και τις απαιτήσεις μιας περιφερειακής αγοράς ενέργειας.
- Εκπαίδευση: παροχή € 25.000.000 για την υποστήριξη της διδασκαλίας στην ανώτατη εκπαίδευση πρόγραμμα υποδομών, που αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Σερβίας, όπως απαιτείται από τη νέα κοινωνία της γνώσης, σύγχρονες διαδικασίες μάθησης, τα πρότυπα της βιομηχανικής έρευνας και ανάγκες σε εργατικό ανάγκες της αγοράς.
- Δικαστικό: παρέχοντας € 5,5 εκατ. την περαιτέρω ευθυγράμμιση του συστήματος κυρώσεων του σερβικού με τα πρότυπα της ΕΕ και την ενίσχυση εναλλακτικό σύστημα επιβολής κυρώσεων.

Τα ετήσια προγράμματα που έχουν σχεδιαστεί σύμφωνα με τις προτεραιότητες που περιλαμβάνονται στην πολυετούς ενδεικτικού σχεδιασμού (ΕΠΕΣ) για τη Σερβία, σύμφωνα με τις συστάσεις της στρατηγικής για τη διεύρυνση, τις απαιτήσεις της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης καθώς και των εθνικών στρατηγικών. Έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή μετά από διαβούλευση με τη δικαιούχο χώρα, κράτη μέλη της ΕΕ και άλλους ενδιαφερόμενους. Είναι υλοποιείται στη Σερβία από την κεντρική διαχείριση.

Στο παρελθόν, η ΕΕ έχει παράσχει στήριξη στη Σερβία στο πλαίσιο ποικίλων χρηματοδοτικών μέσων, συμπεριλαμβανομένης της κοινοτικής βοήθειας για την ανασυγκρότηση, την ανάπτυξη και τη σταθεροποίηση (CARDS), η μακροοικονομική χρηματοδοτική υποστήριξη και ανθρωπιστική βοήθεια.

Το άλλο μέρος της βοήθειας (συνιστώσα II) υποστηρίζει τις διασυνοριακές δραστηριότητες συνεργασίας μεταξύ της Σερβίας και των κρατών μελών της ΕΕ (Ουγγαρία, Βουλγαρία, Ρουμανία) καθώς και με υποψήφιες και δυνητικά υποψήφιες χώρες (Κροατία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Μαυροβούνιο).

Οι προτεραιότητες είναι: cross υποδομές των συνόρων, την πρόληψη των πλημμυρών, την οικονομική συνεργασία, τα προβλήματα του περιβάλλοντος, τη διοικητική συνεργασία, τις πολιτιστικές ανταλλαγές και τις διαπροσωπικές δράσεις, οι δραστηριότητες στον τομέα της εκπαίδευσης, της έρευνας, τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την ασφάλεια και την πρόληψη της εγκληματικότητας.

Μπορεί επίσης να βοηθήσει τη Σερβία να συμμετέχει σε διακρατική συνεργασία των προγραμμάτων των Διαρθρωτικών Ταμείων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Μέσου Γειτονίας και Εταιρικής Σχέσης.

3.3 Οι πιθανοί υποψήφιοι που δεν έχουν ακόμη υποβάλει αίτηση προς ένταξη στην ΕΕ

3.3.1 Βοσνία-Ερζεγοβίνη

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη είναι χώρα της Βαλκανικής χερσονήσου, πρώην ομόσπονδη δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας. Έχει έκταση 51.197km² και πληθυσμό 4.613.614, με βάση εκτιμήσεις του 2009. Συνήθως αναφέρεται συντομευμένα ως Βοσνία.

Η χώρα είναι η πατρίδα τριών συστατικών εθνοτήτων: των Βοσνίων Μουσουλμάνων, των Σέρβων και των Κροατών. Η χώρα βρίσκεται στα δυτικά Βαλκάνια και συνορεύει βόρεια, δυτικά και νότια με την Κροατία, ενώ ανατολικά και νοτιοανατολικά με τη Σερβία και το Μαυροβούνιο.

Τη χώρα διασχίζει η προέκταση των Δυναρικών Άλπεων, με ψηλότερο βουνό το όρος Μάγκλιτς (2.330 μ.). Η Βοσνία, στο βόρειο τμήμα, είναι δασώδης με κλίμα ηπειρωτικό, ενώ η Ερζεγοβίνη, στο νότιο τμήμα, έχει πιο επίπεδα μέρη γόνιμου εδάφους, αραιότερη βλάστηση και ηπιότερο κλίμα. Η περιοχή έχει και 25 χλμ. ακτή στην Αδριατική.

Τα κυριότερα ποτάμια της Βοσνίας ανήκουν στη λεκάνη του Σάβου. Ο ποταμός αυτός ορίζει και τα βόρεια σύνορα της χώρας με την Κροατία. Άλλα μεγάλα ποτάμια της Βοσνίας, όλα παραπόταμοι του Σάβου, είναι ο Δρίνος (που ρέει σε μεγάλο μέρος κατά μήκος των συνόρων με τη Σερβία), ο Μπόσνα, και ο Ούνα). Αντίθετα τα ποτάμια της Ερζεγοβίνης, με μεγαλύτερο το Νέρετβα, εκβάλλουν στην Αδριατική.

Το μεγαλύτερο μέρος της χώρας χαρακτηρίζεται από ζεστά καλοκαίρια και κρύους χειμώνες, αν και σύντομα, ενώ δροσερά καλοκαίρια και δριμείς χειμώνες είναι συνηθέστερα στις ψηλότερες περιοχές.

Ένα μεγάλο τμήμα του εδάφους της χώρας, κυρίως στις κεντρικές και βόρειες περιοχές, καλύπτεται από δάση πυκνά με πλατύφυλλα φυλλοβόλα, βελονοειδή και κωνοφόρα δέντρα, ενώ τα κυριότερα ζώα που συναντώνται είναι λαγοί, λίγκες, νυφίτσες, ελάφια, αλεπούδες, αγριόγατοι, λύκοι, ενυδρίδες, μουφλόν (άγριο πρόβατο) κ.ά.

Οικονομία

Σημαντικό ρόλο στην οικονομία της χώρας κατέχει η γεωργία. Στις κοιλάδες παράγονται σιτάρι, σίκαλη, κριθάρι, λινάρι, καπνός, τεύτλα και φρούτα, ενώ στις ορεινές περιοχές υπάρχουν πολλοί βοσκότοποι όπου εκτρέφονται βοοειδή, άλογα και πρόβατα. Τα πολλά δάση δίνουν μεγάλες ποσότητες ξυλείας.

Η περιοχή έχει πολλά ορυκτά, σιδηρομεταλλεύματα, γαιάνθρακες, αλάτι, μαγγάνιο, ασήμι, μόλυβδο, χαλκό, χρώμιο κ.ά. Στη χώρα υπάρχουν βιομηχανίες σιδηροβιομηχανίας, τροφίμων, καπνού και ειδών βυρσοδεψίας.

Πορεία ένταξης Βοσνίας

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη είναι μια δυνάμει υποψήφια χώρα για προσχώρηση στην ΕΕ

Συμφωνίες με την ΕΕ

Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ) (υπεγράφη το 2008, αλλά εκκρεμεί η κύρωσή της.

Ενδιάμεση συμφωνία για το εμπόριο και τα συναφή με το εμπόριο θέματα

Ευρωπαϊκή εταιρική σχέση

Συμφωνίες διευκόλυνσης της έκδοσης θεωρήσεων και επανεισδοχής (συνεχίζεται ο διάλογος για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων). Η ΕΕ είναι παρούσα στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας και της ευρωπαϊκής πολιτικής ασφαλείας και άμυνας.

Οικονομικές σχέσεις με την ΕΕ (2007)

Η ΕΕ είναι ο βασικός εμπορικός εταίρος της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης(74,5% του συνολικού εξωτερικού εμπορίου) και ο κύριος ξένος επενδυτής (το 50% περίπου των συνολικών ΑΞΕ ύψους 4,5 δισ. ευρώ).

Από το 2000 η Βοσνία-Ερζεγοβίνη επωφελείται από τα αυτόνομα εμπορικά μέτρα της ΕΕ. Με την ενδιάμεση συμφωνία του 2008 βελτιώθηκε η πρόσβαση των προϊόντων της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης στην ΕΕ και παραχωρήθηκαν εμπορικές προτιμήσεις στις εξαγωγές της ΕΕ προς αυτή τη χώρα.

Βασικές ημερομηνίες:

27 Μαΐου 2010 – Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθετεί πρόταση που επιτρέπει στους πολίτες της Βοσνίας Ερζεγοβίνης να ταξιδεύουν στις χώρες Σένγκεν χωρίς θεώρηση (βίζα) για παραμονή μικρής διάρκειας.

26 Μαρτίου 2009 – Ο Βαλεντίν Ίντσκο αναλαμβάνει τη θέση του Ύπατου Αρμοστή / Ειδικού Εκπροσώπου της ΕΕ

31 Ιουλίου 2008 – Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη και η ΕΚ υπογράφουν συμφωνία χρηματοδότησης για το

εθνικό πρόγραμμα ΜΠΒ (Μέσο Προενταξιακής Βοήθειας) 2007

1η Ιουλίου 2008 – Τίθεται σε ισχύ η ενδιάμεση συμφωνία για το εμπόριο και τα συναφή με το εμπόριο θέματα

16 Ιουνίου 2008 – Υπογράφονται η Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης και η ενδιάμεση συμφωνία για το εμπόριο και τα συναφή με το εμπόριο θέματα

5 Ιουνίου 2008 – Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσιάζει τον χάρτη πορείας με τα χρονικά ορόσημα για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων

26 Μαΐου 2008 – Αρχίζει ο διάλογος για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων

20 Φεβρουαρίου 2008 – Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη υπογράφει τη συμφωνία πλαίσιο για το ΜΠΒ

18 Φεβρουαρίου 2008 – Το Συμβούλιο εγκρίνει νέα ευρωπαϊκή εταιρική σχέση

1 Ιανουαρίου 2008 – Τίθενται σε ισχύ οι συμφωνίες για τη διευκόλυνση της έκδοσης θεωρήσεων και την επανεισδοχή

4 Δεκεμβρίου 2007 – Η ΕΕ μονογράφει τη Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης

18 Σεπτεμβρίου 2007 – Υπογράφονται με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα οι συμφωνίες για τη διευκόλυνση της έκδοσης θεωρήσεων και την επανεισδοχή

1η Ιουλίου 2007 – Ο Μίροσλαβ Λάιτσακ αναλαμβάνει τη θέση του Υπατου Αρμοστή/Ειδικού Εκπροσώπου της ΕΕ

2006 – Πρώτη συνεδρίαση της ομάδας Παρακολούθησης της Μεταρρυθμιστικής Διαδικασίας (ΠΜΔ), η οποία αντικαθιστά την Ειδική Συμβουλευτική Ομάδα

25 Νοεμβρίου 2005 – Αρχίζουν επίσημα στο Σαράγιεβο οι διαπραγματεύσεις για τη Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ)

2004 – Η EUFOR (επιχείρηση "Althea") αντικαθιστά τη νατοϊκή αποστολή SFOR

2004 – Η ΕΕ αποφασίζει την πρώτη ευρωπαϊκή εταιρική σχέση με τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη

2003 – Εγκαινιάζεται η Αστυνομική Αποστολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΑΑΕΕ), πρώτη ευρωπαϊκή αστυνομική αποστολή για την ασφάλεια και την Άμυνα (ΕΠΑΑ)

Ιούνιος 2003 - Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης: επιβεβαιώνεται η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) ως η πολιτική της ΕΕ για τα Δυτικά Βαλκάνια. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει την ευρωπαϊκή προοπτική αυτών των χωρών

2003 – Η Επιτροπή εκπονεί μελέτη σκοπιμότητας για την εκτίμηση της ικανότητας της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης να εφαρμόσει τη Συμφωνία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης

Νοέμβριος 2000 – Στη σύνοδο κορυφής του Ζάγκρεμπ εγκαινιάζεται η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) για πέντε χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, μεταξύ άλλων και η Βοσνία-Ερζεγοβίνη

Ιούνιος 2000 – Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Φέιρα ορίζει ότι όλες οι χώρες που συμμετέχουν στη Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης είναι "δυνάμει υποψήφιες" για προσχώρηση στην ΕΕ

1999 - Η ΕΕ προτείνει σύναψη ΣΣΣ για πέντε χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης, μεταξύ άλλων και η Βοσνία-Ερζεγοβίνη

1998 – Συγκροτείται η ειδική συμβουλευτική ομάδα ΕΕ/Βοσνίας-Ερζεγοβίνης

1997 – Περιφερειακή προσέγγιση: Η ΕΕ θεσπίζει πολιτικά και οικονομικά κριτήρια για την ανάπτυξη διμερών σχέσεων

Χρηματοδοτική βοήθεια

Από το 2007 η Βοσνία-Ερζεγοβίνη έχει λάβει κοινοτική χρηματοδοτική ενίσχυση στο πλαίσιο του μέσου προενταξιακής βοήθειας (IPA). Η κατανομή για το 2008 ανέρχεται σε € 74.800.000.

- Δημόσια διοίκηση: Η ΕΕ υποστηρίζει τη βοσνιακή η διαχείριση ανθρωπίνων πόρων (HRM) σύστημα στον τομέα της πολιτικής εκπαίδευσης των υπηρεσιών με € 500.000. Αυτό βοηθά τη Βοσνία και Ερζεγοβίνη εφαρμόσει στρατηγική μεταρρύθμισης της δημόσιας διοίκησης της όσον αφορά την κατάρτιση των ετήσιων προγραμμάτων κατάρτισης με βάση τις προσωπικές, τις οργανωτικές και τις αυξημένες ανάγκες της αποδοτικότητας. Η εδραίωση της Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού δίκτυο γίνεται μέσω ενός έργου αδελφοποίησης, το οποίο είναι ένα από τα κύρια εργαλεία της ΕΕ για την ενίσχυση της θεσμικής ανάπτυξης. Κάνοντας χρήση της εμπειρογνομosύνης της ΕΕ για τα κράτη μέλη, τη δικαιούχο χώρα και ένα κράτος μέλος από κοινού ανάπτυξη και εφαρμογή ενός έργου στον τομέα αυτό.
- Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις: ΕΚ προενταξιακή βοήθεια στηρίζει την κατασκευή φυλακής σε κράτος υψίστης ασφαλείας στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη με € 4.000.000 επί συνόλου των € 18,85 εκατομμυρίων ευρώ περίπου. Η εγκατάσταση έχει οριστεί για τα άτομα υψηλού προφίλ καταδικάστηκε στον τομέα των εγκλημάτων πολέμου, του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας και της διαφθοράς. Το έργο αυτό υποστηρίζεται και από άλλους χορηγούς, όπως το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανάπτυξης, τις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Σουηδία και τις Κάτω Χώρες. Συμβάλλει στη συνολική ενίσχυση του κράτους δικαίου στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη.
- Της κοινωνίας των πολιτών: Η ΕΕ χρηματοδοτεί την ενίσχυση των ικανοτήτων της κοινωνίας των πολιτών να συμμετάσχουν στον πολιτικό διάλογο. Το έργο αυτό, προικισμένο με € 1,5 εκατ., στοχεύει στην ενίσχυση της κοινωνίας των πολιτών για να γίνει ένας αποτελεσματικός εταίρος για την κυβέρνηση. Η κοινωνία των πολιτών πρέπει να συμμετέχει σε διάφορες μεταρρυθμίσεις και τις διαδικασίες ανάπτυξης και να βοηθήσει την κυβέρνηση στην καλύτερη κατανόηση των αναγκών των πολιτών. Οι πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών που υποστηρίζονται τόσο από το εθνικό πρόγραμμα ΜΠΒ και με άλλα μέσα χρηματοδότησης, όπως η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία για τον Εκδημοκρατισμό και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EIDHR).
- Οικονομική ανάπτυξη: Η ΕΕ στηρίζει την περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη και την ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Ο σκοπός αυτού του € 4.000.000 έργου είναι η τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης και τη δημιουργία

απασχόλησης, η οποία θα πρέπει να δημιουργήσουμε μία βάση για την αειφόρο ανάπτυξη και οικονομικού διαλόγου στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Επιπλέον, το έργο της ενίσχυσης των δεσμών μεταξύ του εκπαιδευτικού συστήματος και της οικονομίας με τη δημιουργία συμπράξεων και δικτύων.

- Κοινοτικό κεκτημένο: Ένας από τους τομείς στους οποίους η ΕΕ υποστηρίζει ενεργά τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και την προσέγγιση προς την ΕΕ είναι το γεωργικό και αγροτικό τομέα. Η ΕΕ συμβάλλει όχι μόνο στην ανάπτυξη μιας βιώσιμης, ανταγωνιστικής και δυναμικής στον τομέα της γεωργίας, της δασοκομίας και των τροφίμων στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, αλλά και για την ασφάλεια των τροφίμων και των ζωοτροφών για τους καταναλωτές τόσο στην Βοσνία και Ερζεγοβίνη και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιπλέον, η ΕΕ υποστηρίζει την ανάπτυξη των γεωργικών διαρθρώσεων ενημέρωσης στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, οι οποίες ευθυγραμμίζονται με την ΕΕ και άλλα διεθνή πρότυπα παροχής πληροφοριών, σκοπός της οποίας είναι να διευκολύνει την πολιτική διαδικασία λήψης στη χώρα. Συνολικά, € 3,5 εκατομμύρια είναι δαπανώνται για τα έργα αυτά.

Τα ετήσια ή πολυετή προγράμματα (ανάλογα με τη συνιστώσα) που έχουν σχεδιαστεί σύμφωνα με τους στρατηγικούς ΕΠΕΣ. Έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή κατόπιν διαβουλεύσεων με τις δικαιούχους χώρες και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Την εφαρμογή τους σε μία από τις τρεις τρόπους: με κεντρική, επιμερισμένη ή αποκεντρωμένη διαχείριση.

Στο παρελθόν, η ΕΕ έχει παράσχει στήριξη στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη στο πλαίσιο ποικίλων χρηματοδοτικών μέσων, συμπεριλαμβανομένων των Κοινοτική βοήθεια για την ανασυγκρότηση, την ανάπτυξη και τη σταθεροποίηση (CARDS), η μακροοικονομική χρηματοδοτική υποστήριξη και ανθρωπιστική βοήθεια.

3.3.2 Κοσσυφοπέδιο

Η οικονομία του Κοσσυφοπεδίου εξακολούθησε να αναπτύσσεται το 2010, αφού είχε ήδη παρουσιάσει μεγέθυνση κατά 2,9% το 2009, κυρίως χάρη στις δημόσιες δαπάνες. Υπάρχουν αυξημένοι κίνδυνοι όσον αφορά τις προοπτικές της ανάπτυξης, διότι η δημοσιονομική επέκταση αγγίζει τα όρια της.

Η έκτακτη χρηματοδοτική βοήθεια στο Κοσσυφοπέδιο υπό μορφή μη επιστρεπτέων επιχορηγήσεων δημοσιονομικής στήριξης ύψους 50 εκατ. ευρώ από το 2006 (απόφαση 2006/880/ΕΚ της 30ης Νοεμβρίου 2006) επρόκειτο να λήξει τον Δεκέμβριο του 2009. Τον Δεκέμβριο του 2009, η Επιτροπή αποφάσισε να παρατείνει την περίοδο διαθεσιμότητας του προγράμματος κατά ένα επιπλέον έτος μέχρι τις 11 Δεκεμβρίου 2010. Τον Ιούλιο του 2010, η κυβέρνηση του Κοσσυφοπεδίου κατέληξε σε συμφωνία με το ΔΝΤ για ένα οικονομικό πρόγραμμα βάσει συμφωνίας Stand-By διάρκειας 18 μηνών. Αυτός ήταν ο τελευταίος όρος που εκκρεμούσε για την αποδέσμευση της πρώτης δόσης του προγράμματος ΜΧΣ της ΕΕ. Έτσι, η Επιτροπή εκταμίευσε τον Σεπτέμβριο του

2010 την πρώτη δόση μη επιστρεπτέας επιχορήγησης ύψους 30 εκατ. ευρώ. Μετά τη διάλυση του κοινοβουλίου του Κοσσυφοπεδίου τον Νοέμβριο, το ΔΝΤ δεν μπόρεσε να ολοκληρώσει την πρώτη επανεξέταση του προγράμματος SBA πριν από το τέλος 2010. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν ήταν σε θέση να αξιολογήσει αν συνεχιζόταν η εφαρμογή της συμφωνίας με το ΔΝΤ, απαραίτητη προϋπόθεση για την αποδέσμευση της υπολειπόμενης δεύτερης δόσης των 20 εκατ. ευρώ. Η διαθεσιμότητα της βοήθειας έληξε τον Δεκέμβριο 2010 και δεν ήταν δυνατόν να ανανεωθεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

4.1 Τα οφέλη της διεύρυνσης για τους πολίτες της Ε.Ε

Πρώτον και κύριον, όλοι οι Ευρωπαίοι ωφελούνται από την αυξημένη σταθερότητα και την ειρηνική ανάπτυξη στην οποία έχουν συνεισφέρει οι διαδοχικές διευρύνσεις της Ε.Ε. με την πάροδο των χρόνων. Όμως δεν είναι μόνο αυτό. Η ένταξη στην εσωτερική αγορά περισσότερων από 100 εκατομμύρια καταναλωτών με αυξανόμενη αγοραστική δύναμη έχει αυξήσει τη ζήτηση για τα προϊόντα εταιρειών από τα παλιά κράτη μέλη, γεγονός που έχει συμβάλει στη διατήρηση και στη δημιουργία θέσεων εργασίας εντός συνόρων. Όπως κάθε μηχανήμα που πωλείται από μια γερμανική εταιρεία στην Πολωνία ωφελεί τους Γερμανούς πολίτες, έτσι και κάθε συναλλαγή που διεξάγεται από μια τράπεζα της Ολλανδίας στα νέα κράτη μέλη ωφελεί την Ολλανδική οικονομία συνολικά. Η υιοθέτηση των προτύπων της Ε.Ε. για το περιβάλλον και την υγεία από τα νέα κράτη μέλη έχει ωφελήσει τους πολίτες εξίσου στα παλιά και στα νέα κράτη μέλη. Η ασφάλεια τροφίμων και η υγεία των ζώων ήταν πρωταρχικά μέληματα στις πρόσφατες διαπραγματεύσεις ένταξης. Η Ε.Ε. έλαβε αυστηρά μέτρα για να ωθήσει τα νέα μέλη να ανταποκριθούν στα πρότυπα της Ε.Ε. Τα εργοστάσια επεξεργασίας τροφίμων, οι γαλακτοκομικές μονάδες και τα σφαγεία που δεν κατάφεραν να τηρήσουν τα πρότυπα έκλεισαν πριν από την προσχώρηση και μόνο όσα πληρούσαν τις απαιτήσεις έλαβαν την άδεια να πωλούν τα προϊόντα τους σε όλη την εσωτερική αγορά. Η εφαρμογή συγκεκριμένων οδηγιών για το νερό επέφερε βελτιώσεις στην ποιότητα του πόσιμου ύδατος καθώς επίσης και στα ύδατα κολύμβησης, τα επιφανειακά ύδατα και στα νερά των ποταμών. Επίσης, η πυρηνική ασφάλεια βελτιώθηκε ως επακόλουθο της διεύρυνσης. Αρκετοί πυρηνικοί αντιδραστήρες, που θεωρούνταν επικίνδυνοι για την ασφάλεια, έκλεισαν ως μέρος των δεσμεύσεων για την ένταξη.

Τα νέα κράτη μέλη εντάχθηκαν στο σύστημα για την πρόωμη ανταλλαγή πληροφοριών σε περίπτωση έκτακτου κινδύνου από ακτινοβολίες, γεγονός που ενίσχυσε περισσότερο την ασφάλεια της Ε.Ε. στο σύνολό της. Ως επακόλουθο της διεύρυνσης, περισσότερες χώρες εντάχθηκαν στην ζώνη Σένγκεν, γεγονός που επιτρέπει πιο εύκολες μετακινήσεις για όλους τους πολίτες. Η ενσωμάτωση των νέων κρατών μελών στην εσωτερική αγορά αεροπορικών μεταφορών της Ε.Ε. έχει ως αποτέλεσμα ασφαλέστερες και φθηνότερες αεροπορικές υπηρεσίες. Οι πολίτες της Ε.Ε. μπορούν επίσης να ωφεληθούν από τη διεύρυνση μέσω των βελτιωμένων επιχειρηματικών ευκαιριών και της μεγαλύτερης δυνατότητας σπουδών και εργασίας στο εξωτερικό.

4.2 Οφέλη που αποκόμισαν τα κράτη-μέλη της ΕΕ

Τα μέλη της Ευρωζώνης ωφελούνται από τη συμμετοχή τους σε έναν ευρύτερο νομισματικό συνασπισμό. Είναι πολύ πιο δύσκολο, για παράδειγμα, για τους κερδοσκόπους να βγάλουν γρήγορα κέρδη από τη συναλλαγή νομισμάτων και με τον τρόπο αυτό να αφαιρέσουν μεγάλο μέρος της πίεσης που επηρεάζει την τιμή. Οι κερδοσκόποι έφεραν χάος στον ΜΣΙ στις αρχές της δεκαετίας του 1990 και προκάλεσαν την πτώση αρχικά της αγγλικής λίρας και κατόπιν της ιταλικής λιρέτας, αλλά δεν έχουν, μέχρι τώρα, προκαλέσει μεγάλη ζημιά στο ευρώ. Κατά συνέπεια, η Ευρωζώνη είναι πιο ικανή να απορροφάει τις αυξήσεις των τιμών από ότι το κάθε κράτος-μέλος ξεχωριστά. Επίσης, η επιρροή του ευρώ εξαπλώνεται. Στο εκτός Ευρωζώνης εμπόριο οφείλεται κάτι παραπάνω από το ένα τρίτο του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) της Ευρωζώνης, όμως οι συναλλαγματικές ισοτιμίες έχουν επίδραση σε αυτό. Ένα δυνατό ευρώ ζημιώνει τους εξαγωγείς και αποθαρρύνει τις ξένες επενδύσεις στην Ευρωζώνη, αλλά βοηθάει τους εισαγωγείς και τις επενδύσεις τις Ευρωζώνης σε άλλα μέρη του κόσμου.

Για τους πολίτες της ΕΕ τα ταξίδια εντός Ευρωζώνης είναι πολύ πιο εύκολα, χωρίς τις κοπιώδεις αλλαγές νομίσματος. Επίσης, είναι εύκολη πια η σύγκριση τιμών των αγαθών και των υπηρεσιών, πράγμα που συνεισφέρει στην καλύτερη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και στηρίζει τον υγιή ανταγωνισμό, ωφελώντας τους καταναλωτές. Η συνολική σταθερότητα της οικονομίας και των τιμών την οποία έφερε το ευρώ είναι ευνοϊκή για όλο το οικονομικό κλίμα, από τις οικογένειες έως τις επιχειρήσεις. Σύμφωνα με τα τρέχοντα νούμερα, εκτιμάται ότι η καθιέρωση του ευρώ έχει ενισχύσει το εμπόριο εντός της περιοχής του ευρώ κατά 5-15%.

Παρότι τα πρακτικά οφέλη του ευρώ έχουν αναγνωριστεί ευρέως, οι συνεπακόλουθες αλλαγές στο περιβάλλον χάραξης οικονομικής πολιτικής έχουν προκαλέσει προβλήματα στους πολιτικούς.

Οι κυβερνήσεις όχι μόνο δυσκολεύτηκαν να επιτελέσουν το έργο τους κάτω από τους περιορισμούς της οικονομικής πολιτικής του ευρώ, αλλά μερικές έφτασαν να κατηγορήσουν το ευρώ ότι περιορίζει τις προσπάθειές τους. Ίσως το πιο πρόσφατο παράδειγμα είναι η αδυναμία των κρατών-μελών να ορίσουν τα δικά τους επιτόκια. Πρόσφατα, ένας αριθμός πολιτικών, συγκεκριμένα στη Γερμανία, στη Γαλλία και στην Ιταλία, απαίτησαν χαμηλότερα επιτόκια, για να τονωθεί η ανάπτυξη. Αλλά, με την ΕΚΤ να κρατάει σταθερό το βασικό επιτόκιο μόλις στο 2% από τον Ιούνιο του 2003 έως το Δεκέμβριο του 2005, αυτοί οι πολιτικοί φαίνεται πως ξεχνούν το γεγονός ότι οι χώρες της Ευρωζώνης είδαν επιτόκια πιο χαμηλά από αυτά που είχαν για δεκαετίες. Η αδυναμία των κρατών-μελών να μεταβάλλουν τα επιτόκια σημαίνει επίσης ότι δεν μπορούν μονομερώς να χαμηλώσουν τα επιτόκια για να ενθαρρύνουν τις επενδύσεις, ούτε να τα αυξήσουν για να ενθαρρύνουν την αποταμίευση. Ένα κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα σημαίνει μια κοινή ευρωπαϊκή νομισματική πολιτική. Ακόμα και αν δεν υπήρχε κοινή ευρωπαϊκή οικονομική πολιτική, όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης θα έπρεπε να διεξάγουν τις δικές τους οικονομικές πολιτικές μέσα στα όρια που θέτει η ΕΕ.

Τα κράτη, όμως, που τηρούν τη στάση αυτή είναι εκείνα ακριβώς που έχουν αποκομίσει οφέλη (με εξαίρεση τη Γαλλία) στο ισοζύγιο τους αγαθών και υπηρεσιών (δηλαδή τη διαφορά εισαγωγών-εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών) στη διάρκεια της κυκλοφορίας του ευρώ τη δεκαετία 2001-10 σε σύγκριση με την προηγούμενη 20ετία 1981-2000, σε αντίθεση με τα δοκιμαζόμενα από το δημόσιο χρέος μέλη, τα οποία είδαν να επιδεινώνεται το ισοζύγιο τους (με εξαίρεση την Ιρλανδία, της οποίας η οικονομία στηρίζεται κυρίως στις εξαγωγές). Αυτή την πολύ σημαντική πλευρά της λειτουργίας της ευρωζώνης εξετάζουμε στο άρθρο αυτό με βάση τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Στην 1η στήλη του πίνακα που ακολουθεί δίνεται σε δισ. (σε ECU πριν από την κυκλοφορία του ευρώ και σε ευρώ ύστερα από αυτήν) το πλεόνασμα ή το έλλειμμα του ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών των 12 πρώτων κρατών-μελών της ευρωζώνης στην 20ετία 1981-2000 και στη 2η τη 10ετία 2001-10. Στις δύο επόμενες στήλες δίνονται τα ίδια στοιχεία ως ποσοστό του ΑΕΠ.

ΠΙΝΑΚΑΣ				
Ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών σε ECU ή ευρώ και ως % των 12 πρώτων κρατών-μελών της ευρωζώνης τις περιόδους 1981-2000 και 2001-2010				
ΚΡΑΤΗ • ΜΕΛΗ	ΣΕ ΔΙΣ. ΕΥΡΩ		ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΕΠ	
	1981-2000	2001-2010	1981-2000	2001-2010
Γερμανία	468,6	1.155,7	1,7	5,0
Ολλανδία	227,7	387,4	4,5	7,4
Βέλγιο	81,8	113,2	2,3	4,0
Αυστρία	-6,7	115,2	-0,2	4,6
Φινλανδία	62,7	85,8	3,3	5,8
Ιρλανδία	75,0	209,4	8,3	13,4
Λουξ/ργο	36,9	90,9	14,9	30,6
Γαλλία	-16,0	-144,5	-0,1	-0,8
Ιταλία	240,3	2,5	1,5	0,02
Ισπανία	-83,5	-373,5	-1,1	-4,1
Ελλάδα	-156,9	-219,8	-9,4	-11,0
Πορτογαλία	-121,7	-133,3	-9,0	-8,5
Ε.Ε. 12	808,1	1.289,0	0,9	1,6

Πηγή: Ελευθεροτυπία

4.3 Οι επιπτώσεις από τις μέχρι σήμερα διευρύνσεις.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση απαρτίζεται πλέον από 27 κράτη-μέλη, με την πρόθεση βεβαίως να μην σταματήσει εκεί. Δεν πρόκειται για μια απλή γεωγραφική διεύρυνση. Βαθύτεροι οικονομικοί δεσμοί καθιστούν την Ευρώπη όαση σταθερότητας, δημοκρατίας και πολιτισμού, μοναδική στον κόσμο και, χωρίς ψευδή μετριοφροσύνη, πρότυπο ακόμη και για ισχυρότερα ή πολυπληθέστερα κράτη. Τα οφέλη της διεύρυνσης είναι ήδη ορατά. Στην κεντρική και Ανατολική Ευρώπη αναδύθηκαν σταθερές δημοκρατίες. Το σύστημά τους είναι ήδη τόσο εύρωστο ώστε δεν διατρέχουν κανένα κίνδυνο υποτροπής προς τον ολοκληρωτισμό. Η επιτυχία αυτή πιστώνεται κατά κύριο λόγο στους λαούς των χωρών αυτών. Αυτοί από μόνοι τους έλαβαν την απόφαση να ακολουθήσουν τον δύσκολο αυτό δρόμο και να δημιουργήσουν ανοιχτές κοινωνίες, σύγχρονες δημοκρατίες και λειτουργούσες οικονομίες αγοράς. Η ταχύτητα με την οποία έφεραν εις πέρας το εγχείρημα αυτό οφείλεται αποκλειστικά στην πολιτική τους διορατικότητα και στο θάρρος τους. Ωστόσο, αναμφίβολα, η πρόοδος αυτή ενισχύθηκε και ενθαρρύνθηκε από την προοπτική της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Η κατεύθυνση που λαμβάνουν οι πολιτικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις αντανακλούν την ανάγκη εκπλήρωσης των κριτηρίων προσχώρησης στην ΕΕ, τα οποία καθόρισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης το 1993. Τα γεγονότα επιβεβαίωσαν σε μεγάλο βαθμό το βάσιμο των εν λόγω κριτηρίων. Η πολιτική σταθερότητα στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης έχει τις ρίζες της στις κοινές ευρωπαϊκές αξίες – δημοκρατία, κράτος δικαίου, σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και προστασία των μειονοτήτων – και ακριβώς για τον λόγο αυτό πρόκειται να επιβιώσει. Ως άμεσο αποτέλεσμα, βελτιώθηκε θεαματικά η ασφάλεια στην Ευρώπη και δημιουργήθηκαν τεράστιες δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης.

Η ανάλυση της σημειωθείσας προόδου ανά μεμονωμένη χώρα δείχνει ότι οι μεταρρυθμίσεις αποδίδουν καρπούς. Σε ορισμένες περιπτώσεις, λόγω του μεγέθους των διαρθρωτικών μεταβολών στην οικονομία παρατηρείται ήδη ταχεία ανάπτυξη σε νέες, σταθερές βάσεις. Φαίνεται λοιπόν ότι η διεύρυνση συνιστά μία από τις σπάνιες εκείνες διαδικασίες που αποβαίνουν επωφελείς για όλους. Η διεύρυνση της Ένωσης θα ενισχύσει την ικανότητά της να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του νέου αιώνα. Η εμπειρία του παρελθόντος έχει δείξει ότι οι διαδοχικές διευρύνσεις δεν έφεραν μόνο νέα μέλη αλλά και νέο δυναμισμό στο πολιτικό και οικονομικό πεδίο: η διεύρυνση συμπορεύτηκε με την εμβάθυνση. Ο τωρινός γύρος διεύρυνσης εντάσσει στην ένωση χώρες που επιθυμούν σφοδρά να συμβάλλουν με όλες τους τις δυνάμεις στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα και να βοηθήσουν στη διαμόρφωση των θεσμικών οργάνων και του τρόπου διακυβέρνησης της μελλοντικής Ευρώπης. Αυτή η νέα Ευρώπη θα έχει μια μοναδική ιστορική ευκαιρία να επιδιώξει δυναμικότερα τους στόχους που έχει ήδη οριοθετήσει η σημερινή Ένωση: το ευρώ, την ανάπτυξη κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, την καθιέρωση ενός χώρου ασφαλείας, ελευθερίας και δικαιοσύνης για τους πολίτες της Ευρώπης. Τα μελλοντικά μέλη, τα οποία ήδη βρίσκονται αντιμέτωπα με την πρόκληση της παγκοσμιοποίησης, θα βοηθήσουν στην επίτευξη των προαναφερθέντων στόχων.

4.4 Πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά αποτελέσματα

Η Ευρωπαϊκή Ένωση καλείται να αντιμετωπίσει τώρα τον μεγαλύτερο κύκλο διεύρυνσης, με το μεγαλύτερο αριθμό υποψηφίων χωρών από οποιαδήποτε άλλη περίπτωση στο παρελθόν. Ο νέος κύκλος διεύρυνσης « έχει προκύψει » αφ' ενός από την ελκυστικότητα της Ένωσης ως χώρου διασφάλισης της σταθερότητας και ευημερίας και αφ' ετέρου από τις ιστορικές αλλαγές στην Ανατολική Ευρώπη που μεταμόρφωσαν το ευρωπαϊκό πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον. Η πέμπτη διεύρυνση αποτελεί ιστορική ευκαιρία για την ειρηνική επανένωση Ευρώπης ύστερα από γενεές διχασμού και συγκρούσεων. Με την προώθηση της σταθερότητας και της ασφάλειας αυτών των χωρών, οι ευκαιρίες ειρήνευσης και ευημερίας για το σύνολο της ένωσης αυξάνονται. Μετά τις τρομοκρατικές ενέργειες της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, μια ισχυρή και ενοποιημένη Ευρώπη καθίσταται όσο ποτέ άλλοτε σημαντική για την διασφάλιση της ειρήνης, της ασφάλειας και της ελευθερίας. Η διεύρυνση, όπως και οι προηγούμενες, αναμένεται να ενισχύσει την δύναμη, τη συνοχή και την επιρροή της ένωσης στον κόσμο. Ως αποτέλεσμα της διεύρυνσής της με την ένταξη νέων μελών, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα είναι σε καλύτερη θέση να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, να ενισχύσει και να προασπίσει το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο και να αντιμετωπίσει τις εξωτερικές προκλήσεις. Η Ένωση πολλαπλασιάζει την ισχύ των κρατών-μελών στους διεθνείς οργανισμούς και διασκέψει και γενικότερα στις διεθνείς σχέσεις. Κατά συνέπεια, η διεύρυνση αποτελεί τη συνέχιση του αρχικού στόχου της ΕΕ, όσον αφορά τη γεφύρωση των αντιθέσεων και τη δημιουργία μιας όλο στενότερης ένωσης των ευρωπαϊκών λαών.

Ο πόλεμος μεταξύ μελών της ένωσης είναι πλέον αδιανόητος και η ευημερία των πολιτών τους έχει αυξηθεί πάρα πολύ, χάρη στη συνεχή ανάπτυξη των οικονομιών τους και στην αφθονία και την εξύψωση της ποιότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών που τους προσφέρονται μέσα στην ενιαία αγορά. Το ξέσπασμα των ταραχών είναι όλο και περισσότερο απίθανο, τα αίτια των συγκρούσεων όπως ζητήματα μειονοτήτων και προβλήματα συνόρων, παύουν να υφίστανται, ενώ παράλληλα η ενοποίηση καταργεί τις πιθανότητες σύρραξης. Ένα σταθερό πολιτικό πλαίσιο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επικράτηση όχι μόνο διαρκούς ειρήνης και συνθηκών καλής γειτονίας αλλά και οικονομικής ευρωστίας. Η διεύρυνση θα παράσχει σημαντικά οικονομικά οφέλη που θα προκύψουν από τη δημιουργία μιας μεγαλύτερης αγοράς. Εάν προστεθούν οι υποψήφιας χώρες στην ενιαία αγορά της ΕΕ των 370 και πλέον εκατ. κατοίκων, θα δημιουργηθεί η μεγαλύτερη οικονομική ζώνη σε παγκόσμιο επίπεδο. Μια τέτοιου μεγέθους αγορά αναμένεται να

δώσει ώθηση στις επενδύσεις και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, αυξάνοντας με αυτόν τον τρόπο το επίπεδο ευημερίας σε όλη την Ευρώπη, τόσο στα νέα, όσο και στα παλιά κράτη-μέλη.

Το εμπόριο έχει αυξηθεί θεαματικά μέσα στην μεγάλη εσωτερική αγορά, οι όροι της προσφοράς και της ζήτησης αλλάζουν δραματικά, η κρατική παρέμβαση περιορίζεται και η νέα δυναμική τίθεται σε κίνηση, ιδίως ως προς τις ευκαιρίες εμπορίου και επενδύσεων, τις δυνατότητες συγχωνεύσεων, συνεργασιών και κοινών επιχειρήσεων. Με την προσχώρηση των νέων κρατών στην ΕΕ, αναμένεται να ενισχυθεί η οικονομική ολοκλήρωσή τους με τα υφιστάμενα κράτη-μέλη. Οι καταναλωτές θα καρπωθούν τα οφέλη των ευρύτερων επιλογών και των χαμηλότερων τιμών, ενώ οι επιχειρήσεις κατά μήκος της ευρωπαϊκής ηπείρου θα ωφεληθούν από την ύπαρξη κοινών κανόνων, την αύξηση του εμπορίου, την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και την αύξηση του ανταγωνισμού. Τα οφέλη από την διεύρυνση αναφέρονται συνοπτικά παρακάτω:

- Η επέκταση της ζώνης ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στην Ευρώπη θα ενισχύσει την ασφάλεια όλων των λαών της
- Η προσθήκη άνω των 100 εκατ πολιτών, από χώρες με ταχέως αναπτυσσόμενη οικονομία στην αγορά της ΕΕ, σχηματίζει μια ενωμένη Ευρώπη 470 εκατ, που θα τονώσει την οικονομική ανάπτυξη και θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας
- Θα βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των πολιτών, δεδομένου ότι τα νέα κράτη μέλη
- θα υιοθετήσουν τις πολιτικές της ΕΕ που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος και στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας, των ναρκωτικών και της λαθρομετανάστευσης
- Θα αυξηθεί η πολιτιστική πολυμορφία και η ανταλλαγή ιδεών, βελτιώνοντας την κατανόηση άλλων λαών
- Θα ενισχυθεί ο ρόλος της ένωσης στο διεθνή χώρο - εξωτερική πολιτική και πολιτική για την ασφάλεια, εμπορική πολιτική και λοιπά πεδία της παγκόσμιας διακυβέρνησης.

Οι υποψήφιοι ή οι νέες χώρες - μέλη αποκομίζουν σημαντικά οφέλη από την διευρυμένη Ένωση. Ένα ενιαίο σύνολο εμπορικών κανόνων, ενιαίο δασμολόγιο και ενιαίο σύνολο διοικητικών διαδικασιών θα ισχύουν σε ολόκληρη την ενιαία αγορά της διευρυμένης Ευρώπης. Αυτό θα διευκολύνει τις συναλλαγές των επιχειρήσεων αυτών των χωρών και θα προσφέρει καλύτερους όρους για τις επενδύσεις και το εμπόριο.

Υπάρχουν ήδη ορατά οφέλη:

- Στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη αναδείχθηκαν σταθερά δημοκρατικά καθεστώτα, με δημοκρατικούς θεσμούς και μεγαλύτερο σεβασμό προς τις μειονότητες.
- Οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις σε αυτές τις χώρες είχαν ως αποτέλεσμα υψηλούς βαθμούς οικονομικής ανάπτυξης και καλύτερες προοπτικές απασχόλησης. Η διαδικασία αυτή υποβοηθήθηκε και ενθαρρύνθηκε από την προοπτική της προσχώρησης στην ΕΕ και από την οικονομική βοήθεια της τελευταίας.
- Κατόπιν αυτού, αυξήθηκαν οι εμπορικές συναλλαγές της ένωσης, με τις συγκεκριμένες χώρες (εμπορικό πλεόνασμα ύψους 17 δισεκ. ευρώ το 2000 25) και κατ' επέκταση, η απασχόληση και η ανάπτυξη.

Με την προσχώρηση των νέων κρατών-μελών υπήρχαν πολλοί λόγοι να πιστεύει κανείς ότι οι θετικές οικονομικές εξελίξεις θα συνεχιστούν. Τόσο τα παλιά όσο και τα νέα μέλη θα επωφεληθούν από την ολοκλήρωση της αγοράς, ως αποτέλεσμα της διεύρυνσης και τη συνεπαγόμενη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Η πιθανή εισροή εργαζομένων από τα νέα κράτη-μέλη αποτελεί μία από τις ευαίσθητες πτυχές της διαδικασίας διεύρυνσης. Μελέτες έδειξαν ότι η μετανάστευση ως αποτέλεσμα της διεύρυνσης είναι περιορισμένης κλίμακας και επικεντρώνεται κυρίως στις περιοχές που συνορεύουν με τα παλιά κράτη μέλη. Όσο βελτιώνονται οι προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης σε αυτές τις χώρες, τόσο λιγότερο ελκυστική γίνεται για τους εργαζόμενους η μετανάστευση σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ προς αναζήτηση εργασίας.

Στα παλιά κράτη, μόνο το 2% του πληθυσμού ζει και εργάζεται εκτός της χώρας καταγωγής. Οι πολίτες εμφανίζονται απρόθυμοι να εγκαταλείψουν τη χώρα τους εκτός αν υπάρχουν ειδικές περιστάσεις που τους αναγκάζουν. Επίσης ιδιαίτερη σημασία έχουν οι δημογραφικές τάσεις σε πολλές χώρες της ΕΕ, οι οποίες χαρακτηρίζονται από γήρανση του πληθυσμού. Οι αυξανόμενες ανάγκες σε ειδικευμένο εργατικό δυναμικό σε ορισμένους κλάδους θα καθιστούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων ολοένα και πιο επιθυμητή στο μέλλον, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχιση της αποτελεσματικής λειτουργίας της οικονομίας. Η ΕΕ σαν απάντηση στην ανησυχία που εκφράζουν οι πολίτες σε ορισμένα κράτη-μέλη διαπραγματεύθηκε ευέλικτες μεταβατικές ρυθμίσεις με χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, προκειμένου να καταστεί δυνατό για ορισμένα παλιά κράτη να περιορίσουν την είσοδο εργαζομένων από τα νέα, για ανώτατο διάστημα επτά ετών μετά την διεύρυνση. Αντίθετα, τα μέλη που επιθυμούν να επιτρέψουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων νωρίτερα μπορούν να το κάνουν, όπως ήδη έχουν δηλώσει ορισμένα, από τη στιγμή της προσχώρησης των νέων μελών. Επανεξέταση της κατάστασης προβλέπεται να διεξαχθεί ύστερα από διάστημα πέντε ετών από την ολοκλήρωση της διαδικασίας διεύρυνσης.

Πολλά τα οφέλη της διεύρυνσης, και η ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης έρχεται να επιβεβαιώσει ότι κάτι τέτοιο την απομακρύνει από τους πολέμους, την εθνικάθαρση, την μιζέρια, τα ανελεύθερα πολιτικά πλαίσια που στιγμάτισαν το παρελθόν της. Και ό, τι κάθε εμπόδιο συνεισέφερε στην συγκρότηση αυτής της μοναδικής σύνθεσης που έμαθε πια να επιταχύνει ή να επιβραδύνει ανάλογα με τις ανάγκες των λαών και των πολιτών που την απαρτίζουν.

Ειδικότερα θετικές αναμένονται να είναι οι επιδράσεις στην προστασία του περιβάλλοντος, στην ασφάλεια, στην πρόληψη της εγκληματικότητας, ενώ έντονα αμφιλεγόμενες είναι οι επιδράσεις στον τομέα της γεωργίας,

4.5 Ο αντίλογος για την διεύρυνση. Οι επιφυλάξεις.

Είναι βέβαιο ότι η αέναη αυτή μεταμόρφωση της Γηραιάς Ηπείρου δημιουργεί και φόβους και ανησυχίες ακόμη και στους πλέον πεπεισμένους Ευρωπαίους. Είναι η μοίρα κάθε δημιουργικής δραστηριότητας να ξεπερνάει τα εμπόδια. Ο φόβος του αγνώστου, το ένστικτο διατήρησης των κεκτημένων, η επιφύλαξη απέναντι στην έμπρακτη απόδειξη της αλληλεγγύης μεταξύ λαών, η δέσμευση σε κοινή μοίρα, η υποχρέωση να λειτουργούμε με κοινές δομές μας καταλαμβάνουν όλους. **Όργανα και διαδικασίες λήψης αποφάσεων:** Η προφανέστερη πολιτική πρόκληση που θέτει η διεύρυνση στην ΕΕ είναι η προσαρμογή των οργάνων της, ώστε αυτά να μπορέσουν να συμπεριλάβουν τόσο πολλά νέα κράτη – μέλη. Στο παρελθόν, η προσαρμογή για τα κράτη-μέλη γίνονταν απλώς με την πρόβλεψη της εκπροσώπησής τους στα όργανα κατ' αναλογία του μεγέθους του πληθυσμού τους.

Έτσι, τα νέα κράτη-μέλη αποκτούσαν σταθμισμένη ψήφο στο Συμβούλιο, έναν αριθμό βουλευτών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, έναν επίτροπο, έναν δικαστή σε καθένα από τα δικαστήρια κοκ. Ωστόσο, η προσέγγιση αυτή δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί με την ίδια ευκολία στον τρέχοντα γύρο διεύρυνσης, εν μέρει επειδή ορισμένα όργανα – και ειδικότερα η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο – θεωρούνται ήδη υπερμεγέθη και εν μέρει λόγω του μεγάλου αριθμού των υποψηφίων κρατών. Η πρόκληση της θεσμικής προσαρμογής συνδέεται στενά με την θεωρούμενη ως αναγκαία προσαρμογή των διαδικασιών λήψης αποφάσεων. Όπως και στην περίπτωση της ένταξης της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στα μέσα της δεκαετίας του 1980 καθώς και της ένταξης των χωρών της ΕΖΕΣ στα μέσα της δεκαετίας του 1990, αναγνωρίζεται σήμερα ότι η έλευση νέων κρατών-μελών θα καταστήσει δυσχερέστατη την ταχεία και αποτελεσματική λήψη αποφάσεων, εάν δεν ενοποιηθούν οι σχετικές διαδικασίες. Έχουν διατυπωθεί αιτήματα για συνολική επανεξέταση των διαδικασιών, αλλά, όπως και στο παρελθόν, η συζήτηση στον τρέχοντα γύρο διαπραγματεύσεων επικεντρώθηκε κυρίως στην περαιτέρω μείωση της άσκησης βέτο από τα κράτη-μέλη στο Συμβούλιο Υπουργών μέσω της επέκτασης της διαδικασίας λήψης αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία.

Εξάιρεση αποτέλεσαν το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ισπανία που ως μεγάλα κράτη έλαβαν δύο Επιτρόπους. **Οικονομικές δυσκολίες:** με τις δύο τελευταίες διευρύνσεις, ειδικά την πέμπτη, προστέθηκαν πολλά εκατομμύρια πολιτών στα ήδη 375 εκατομμύρια της ένωσης, αλλά το ΑΕΠ αυξήθηκε μόνο κατά 4,5%. Όπως προειδοποιεί το περιοδικό «the economist», «είναι πολλοί και είναι φτωχοί». Για να γίνει μια σύγκριση, όταν έγιναν μέλη η Ελλάδα, η Ισπανία και η Πορτογαλία, ο πληθυσμός αυξήθηκε κατά 20% και το ΑΕΠ κατά 10%. Σχετικά με τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (ΧΚΑΕ), και πιθανώς στο μέλλον και με την Τουρκία, αν και η ένταξή τους δημιουργεί τεράστιες δυνάμει ευκαιρίες αγοράς για τα υφιστάμενα κράτη-μέλη της ΕΕ, δημιουργεί επίσης σημαντικές οικονομικές δυσκολίες. Αυτό συμβαίνει για τρεις λόγους:

Μολονότι η ένταξη των ΧΚΑΕ θα αυξήσει τον πληθυσμό της ΕΕ κατά περίπου 30%, το ΑΕΠ της ΕΕ θα αυξηθεί μόνο κατά περίπου 5%. Με εξαίρεση την Κύπρο και την Σλοβενία, όλες οι υποψήφιες χώρες είχαν το 2002 κατά κεφαλήν ΑΕΠ χαμηλότερο από εκείνο του φτωχότερου κράτους-μέλους της ΕΕ, δηλαδή της Ελλάδας. Επιπλέον όλες οι υποψήφιες χώρες βρίσκονταν κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Με άλλα λόγια η διεύρυνση θα φέρει στην ΕΕ λιγότερο εύπορα κράτη, τα οποία, μεταξύ άλλων, θα ασκήσουν πιέσεις στα Διαρθρωτικά Ταμεία και θα προβάλουν αξιώσεις για πιο γενναϊόδωρες αναδιανεμητικές πολιτικές.

Η Κοινή Γεωργική Πολιτική αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα, καθώς οι περισσότερες υποψήφιες χώρες διαθέτουν σχετικά μεγάλους, αλλά πολύ αναποτελεσματικούς, γεωργικούς τομείς. Έτσι, ενώ η γεωργία αντιπροσωπεύει λιγότερο από το 5% της απασχόλησης στην ΕΕ, αντιπροσωπεύει περίπου το 25% της απασχόλησης στην Πολωνία, το 21% στη Βουλγαρία και το 16% στην Τουρκία. Συνολικά η διεύρυνση με τις ΧΚΑΕ θα έχει ως αποτέλεσμα να διπλασιαστεί περίπου το μέγεθος του γεωργικού εργατικού δυναμικού της ΕΕ και να αυξήσει τις γεωργικές εκτάσεις της περίπου κατά το ήμισυ. Αυτό σημαίνει ότι απαιτείται περαιτέρω Διεύρυνση της ΕΕ: από την φτώχεια στην δυστυχία, του Peter Burger, το άρθρο αυτό δημοσιεύθηκε στον Σπάρτακο, τόμος 67, Νοέμβριος 2002. Οκτώ από αυτές: Βουλγαρία, Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβακία και Τουρκία βρίσκονταν κάτω από το 50% του μέσου όρου, ενώ τρεις από αυτές: Βουλγαρία, Ρουμανία και Τουρκία βρίσκονται κάτω από το 30% του μέσου όρου.

Όσον αφορά τους διαρθρωτικούς πόρους της ΕΕ, περίπου το 35% του προϋπολογισμού της ένωσης θα διατεθεί στις νεοεισαχθείσες χώρες. Χαρακτηριστικό το παράδειγμα της Ισπανίας όπου 11 από τις 17 περιφέρειές της θα χάσουν την διαρθρωτική ενίσχυση που λάμβαναν. μεταρρύθμιση της ΚΓΠ, προκειμένου η διεύρυνση να μην έχει ως αποτέλεσμα την άσκηση υπερβολικών πιέσεων

στον τομέα αυτό. Οι ΧΚΑΕ εξακολουθούν να εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από παρωχημένες και αναποτελεσματικές βιομηχανίες, οι οποίες κατάφεραν να επιβιώσουν ως σήμερα μόνο χάρη στις διάφορες μορφές κρατικής στήριξης. Η κατάσταση αυτή αλλάζει, καθώς οι οικονομίες των ΧΚΑΕ εκσυγχρονίζονται και φιλελευθεροποιούνται, υποβοηθούμενες σε μεγάλο βαθμό από τα κίνητρα και την καθοδήγηση της ενταξιακής διαδικασίας. Ωστόσο, απομένουν πολλά ακόμη που πρέπει να γίνουν. Εάν οι οικονομίες των ΧΚΑΕ αποδειχτούν μη ανταγωνιστικές και εάν δεν καταφέρουν να προσελκύσουν τις προσδοκώμενες εσωτερικές επενδύσεις, είναι σαφές ότι η κατάσταση αυτή θα είναι επιζήμια για τις ίδιες τις χώρες αυτές.

Αλλά η κατάσταση ενδέχεται να αποβεί επιζήμια και για την ευρύτερη οικονομία της εσωτερικής αγοράς καθώς και για τις προοπτικές ένταξης των ΧΚΑΕ στο σύστημα του ενιαίου νομίσματος. **Εξωτερικές σχέσεις και πολιτικές:** Λόγω του αυξημένου μεγέθους της, η διευρυμένη ΕΕ θα έχει τη μεγαλύτερη πολιτική βαρύτητα στις εξωτερικές σχέσεις και πολιτικές. Ωστόσο, η κατάσταση αυτή ενδέχεται να αντισταθμιστεί από το γεγονός ότι η ΕΕ θα αποκτήσει ακόμη περισσότερη ανομοιογένεια στα μέλη της και επομένως θα δυσκολεύεται ακόμη περισσότερο απ' ότι σήμερα να αναπτύξει ενιαίες στάσεις βασισμένες σε κοινές ταυτότητες και συμφέροντα. Επιπλέον, λίγα από τα νέα κράτη-μέλη έχουν συγκεκριμένα συμφέροντα και προσανατολισμούς στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων και πολιτικών που ενδέχεται να δημιουργήσουν σημαντικές δυσκολίες σε ορισμένες περιπτώσεις. Τέλος ανησυχητική παρουσιάζεται και η κατάσταση με το περιβάλλον, αφού οι νέες χώρες καθώς και οι προς ένταξη, πρέπει να επενδύσουν 120 δισεκ ευρώ προκειμένου να προσαρμοστούν με τους περίπου 200 κοινοτικούς νόμους που αφορούν το περιβάλλον. Η Κύπρος είναι το προφανέστερο παράδειγμα ενός τέτοιου κράτους-μέλους και η επιθυμία της ΕΕ να ξεκινήσει ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Τουρκία είναι το προφανέστερο παράδειγμα μιας τέτοιας περίπτωσης.

Η πέμπτη διεύρυνση υπήρξε καθοριστική γιατί αποτέλεσε την μεγαλύτερη πρόκληση, όχι μόνο λόγω μεγέθους των πληθυσμιακών και εδαφικών όρων. Με αυτήν έκλεισε οριστικά ο ιστορικός κύκλος της μεταπολεμικής διαιρεμένης Ευρώπης, που συμπύκνωσε την ευρύτερη ιστορία αυτής της ταλανισμένης ηπείρου. Γι' αυτό, πέραν της γεωπολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής σημασίας της, μια επιτυχημένη διεύρυνση θα έχει και μεγάλη συμβολική αξία. Η διεύρυνση της ΕΕ μπορεί να οδηγήσει και σε ισχυρούς κλυδωνισμούς του κοινοτικού κεκτημένου στις διάφορες εκφάνσεις του. Στην παρούσα φάση, μια ένωση 27 κρατών-μελών μπορεί να καταστεί δυσκίνητη και άνευρη, με φθίνουσα επιρροή στις διεθνείς οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις. Οι κίνδυνοι μπορεί να οδηγήσουν στην εκκωφαντική εκδήλωση τόσο των εκφρασθέντων όσο και των μύχιων φόβων για το ευρωπαϊκό εγχείρημα. Η ενίσχυση του διακυβερνητικού προσώπου και η ανάδυση μιας Ευρώπης πολλών ταχυτήτων μπορούν να προταθούν ως μονόδρομος μπροστά στα διαφαινόμενα προβλήματα.

Η διεύρυνση όμως, δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί ως απειλή, αλλά ως ευκαιρία, και μάλιστα διπλή: αφ' ενός για τον εμπλουτισμό και την ισχυροποίηση της ένωσης στο παγκόσμιο σκηνικό και αφ' ετέρου για μια τολμηρή αναδιαμόρφωση του θεσμικού οικοδομήματός της, που θα διαφυλάξει το κεκτημένο και θα ενισχύσει τους ενοποιητικούς θεσμούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ

5.1 Ποιος είναι ο οικονομικός αντίκτυπος της διεύρυνσης

Η διεύρυνση έχει ωφελήσει τόσο τα νέα όσο και τα παλιά μέλη, και την Ε.Ε. στο σύνολό της. Το εμπόριο μεταξύ των παλαιών και των νέων κρατών μελών έχει σχεδόν τριπλασιαστεί μέσα σε λιγότερο από 10 χρόνια (από 175 δισεκατομμύρια € το 1999 έφτασε τα 500 δισεκατομμύρια € περίπου το 2007). Ακόμα πιο ενδεικτικός είναι ο πενταπλασιασμός του εμπορίου μεταξύ των ιδίων των νέων κρατών μελών που από λιγότερο από 15 δισεκατομμύρια € πέρασε στα 77 δισεκατομμύρια € μέσα στο ίδιο διάστημα. Η ανάπτυξη του εμπορίου ήταν ένας βασικός παράγοντας που συνέβαλε στη σημαντική ετήσια αύξηση της απασχόλησης κατά 1,5 % στα νέα κράτη μέλη στο διάστημα από την προσχώρησή τους το 2004 έως το ξέσπασμα της χρηματοοικονομικής κρίσης. Τα παραπάνω στοιχεία φανερώνουν επίσης σε καιρούς οικονομικής κρίσης ότι η διεύρυνση δεν είναι πρόβλημα αλλά ένα βασικό μέρος της λύσης για την οικονομική αναζωογόνηση της Ευρώπης. Μοιραζόμαστε ένα κοινό πεπρωμένο.

5.2 Οικονομία Αγορά εργασίας και δημοσιονομικά

Στο παρόν κεφάλαιο παρατίθενται τα όσα έχουν ήδη επιτευχθεί όσον αφορά την ενσωμάτωση των οικονομιών των μελλοντικών μελών στην ΕΕ, και όσα απομένουν να γίνουν ώστε να καταστεί επιτυχής η διεύρυνση. Εξετάζονται ερωτήματα που διατυπώνονται ευρέως όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο η διεύρυνση θα επηρεάσει την οικονομική ανάπτυξη, την απασχόληση και τα δημοσιονομικά της ΕΕ.

Η επιτυχία της διεύρυνσης θα εξαρτηθεί, τόσο για τα σημερινά όσο και για τα μελλοντικά κράτη μέλη, από τον τρόπο διαχείρισης των οικονομικών ευκαιριών και των κινδύνων που θα προκύψουν από τη διεύρυνση. Ο βαθμός στον οποίο οι χώρες, οι επιχειρήσεις και οι λαοί θα επωφεληθούν ή θα ζημιωθούν θα εξαρτηθεί από τις δικές τους αποφάσεις, και όχι από το γεγονός αυτό καθαυτό της διεύρυνσης. Χωρίς να υποβαθμίζεται η σημασία των πολιτικών της ΕΕ, η οικονομική επιτυχία των κρατών μελών ήταν ανέκαθεν και θα εξακολουθήσει να είναι στα χέρια των ιδίων των κρατών.

Σε απλούς οικονομικούς όρους, η μελλοντική διεύρυνση της ΕΕ αποτελεί τη συνένωση μεταξύ μιας ομάδας χωρών που συνιστούν μια μεγάλη, υγιή οικονομία 375 εκατομμυρίων κατοίκων, και μίας ομάδας χωρών, πολύ λιγότερο πλούσιων, με 75 εκατομμύρια κατοίκους. Η αξιολόγηση των ενδεχόμενων οικονομικών επιπτώσεων μπορεί να γίνει τόσο με θεωρητική προσέγγιση όσο και βάσει της παρελθούσας εμπειρίας.

Σε σχετικούς όρους, η αύξηση του πληθυσμού (20%) και της έκτασης (23%) που θα προκύψει από τη διεύρυνση του 2004 δεν θα είναι μεγαλύτερη από ό,τι κατά τις προηγούμενες διευρύνσεις. Η διεύρυνση του 1973 που περιελάμβανε τη Μεγάλη Βρετανία, τη Δανία και την Ιρλανδία ήταν αναλογικά μεγαλύτερη από την άποψη του πληθυσμού. Η διεύρυνση του 1995 που περιελάμβανε την Αυστρία, τη Σουηδία και τη Φινλανδία ήταν αναλογικά μεγαλύτερη από την άποψη της έκτασης.

Ωστόσο, σε οικονομικούς όρους, η σημερινή διεύρυνση διαφέρει κατά πολύ από τις προηγούμενες: το μέσο κατά κεφαλή ΑΕΠ των μελλοντικών μελών κυμαίνεται σχεδόν στο 40% των σημερινών μελών (σε ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης). Το πλέον συγκρίσιμο γεγονός κατά το παρελθόν ήταν η προσχώρηση της Ισπανίας και της Πορτογαλίας το 1986, με την οποία αυξήθηκε ο πληθυσμός της ΕΕ κατά 16%: οι χώρες αυτές είχαν μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ το 70% περίπου της τότε ΕΕ (σε ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης).

Μία άλλη διαφορά μεταξύ της σημερινής διεύρυνσης και των προηγούμενων είναι ότι τα περισσότερα από τα νέα μέλη ολοκληρώνουν τη μετάβασή τους από τις οικονομίες κεντρικού σχεδιασμού σε σύστημα οικονομίας αγοράς, και έχουν ήδη εφαρμόσει δύσκολες οικονομικές μεταρρυθμίσεις ανεξάρτητα από τις προσπάθειες που κατέβαλλαν για την προσχώρηση στην ΕΕ.

Ορισμένοι σχολιαστές συγκρίνουν τη μελλοντική αυτή διεύρυνση με τη δημιουργία της ζώνης ελεύθερου εμπορίου Βορείου Αμερικής (NAFTA) μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, του Καναδά και του Μεξικού στη δεκαετία του '90, καθώς τα εισοδήματα του Μεξικού ήταν, και εξακολουθούν να είναι, πολύ χαμηλότερα από αυτά των ΗΠΑ και του Καναδά.¹ Αλλά η NAFTA είναι μόνο μία ζώνη ελεύθερων συναλλαγών, ενώ η πλήρης προσχώρηση στην ΕΕ προϋποθέτει μία τελωνειακή ένωση με πολλούς κοινούς κανόνες, ενιαίο νόμισμα, ελεύθερη κυκλοφορία και πολιτική και νομική ενοποίηση.

Τόσο στα σημερινά όσο και στα μελλοντικά κράτη μέλη, οι οικονομικές συνθήκες ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό: δεν επιτρέπει στο πεδίο του παρόντος κεφαλαίου να εξεταστούν μεμονωμένες χώρες, αν και, όπου κρίνεται σκόπιμο, αναφέρονται οι επιπτώσεις σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Αναγκαστικά, η έκθεση επικεντρώνεται στις επιπτώσεις που θα προκύψουν από την προσχώρηση των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης· η Κύπρος και Μάλτα είναι πολύ μικρότερες χώρες, με ΑΕΠ της τάξης των 10 και 4 δισεκατομμυρίων ευρώ αντίστοιχα, και δεν έχουν υποστεί διαδικασία μετάβασης από οικονομία κεντρικού σχεδιασμού. Λόγω του μικρού μεγέθους τους, δεν επηρεάζουν πολύ τη συνολική οικονομική ανάλυση. Μεταξύ των σημερινών κρατών μελών, η διεύρυνση θα έχει μεγαλύτερες οικονομικές επιπτώσεις στα κράτη που έχουν κοινά σύνορα με νέα μέλη, ειδικότερα στη Γερμανία και την Αυστρία.

Οι οικονομικές επιπτώσεις

Η διεύρυνση που θα δημιουργήσει την ΕΕ - 25 θα προσθέσει 75 εκατομμύρια καταναλωτές στην ενιαία αγορά της ΕΕ. Το γεγονός αυτό αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση του εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών, σε οικονομίες κλίμακας, σε αυξημένο ανταγωνισμό και σε μεγαλύτερες ροές επενδύσεων, με τελικό αποτέλεσμα μεγαλύτερη οικονομική ανάπτυξη, τόσο στα σημερινά όσο και στα νέα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο αυτό, η διεύρυνση μοιάζει με τη διαδικασία ολοκλήρωσης της ενιαίας αγοράς την οποία διήλθε η ΕΕ τη δεκαετία του '90. Επιπλέον, τα νέα κράτη μέλη μπορούν να αναμένουν σχετικά υψηλούς αναπτυξιακούς ρυθμούς, εξέλιξη που μπορεί να αποδοθεί στις δυνατότητες "κάλυψης της υστέρησης" σε συνδυασμό με τα χαμηλότερα κατά κεφαλή εισοδήματα.

Στις παραγράφους που ακολουθούν αναλύονται οι τρεις παράγοντες, τουτέστιν το εμπόριο, οι επενδύσεις και η μετανάστευση, από τους οποίους εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό οι προοπτικές μελλοντικής ανάπτυξης.

Εμπόριο

Η οικονομική ενοποίηση μεταξύ των σημερινών και των νέων κρατών μελών έχει ήδη πραγματοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό στο πλαίσιο της προενταξιακής διαδικασίας.

ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΗΣ ΕΕ ΜΕ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ
(Δισ. ευρώ)

	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Εμπορικό Ισοζύγιο
1995	44,4	53,2	+8,8
1996	47,2	63,8	+16,6
1997	56,9	78,7	+21,8
1998	67,9	90,5	+22,6
1999	75,8	93,2	+17,4
2000	97,5	114,7	+17,2
Σύνολο	389,7	494,1	+104,4

Δέκα χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, καθώς και η Βουλγαρία και η Ρουμανία

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Δεδομένου ότι το εμπόριο αγαθών με την ΕΕ ελευθερώθηκε σε μεγάλο βαθμό τη δεκαετία του '90, η πλήρης προσχώρηση στην ΕΕ θα σημάνει τη μετάβαση από μία προϋπάρχουσα ζώνη ελεύθερων συναλλαγών σε μία τελωνειακή ένωση. Ως εκ τούτου, οι άμεσες επιπτώσεις στο εμπόριο αγαθών με τα νέα μέλη θα είναι περιορισμένες, ενώ τα πλεονεκτήματα θα γίνουν αισθητά μόνο μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, με την αύξηση των επενδύσεων και την περαιτέρω εξειδίκευση της παραγωγής.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν τομείς στους οποίους το εμπόριο δεν έχει πλήρως ελευθερωθεί, όπως ο τομέας των αυτοκινήτων, ενώ το εμπόριο στον τομέα των υπηρεσιών, περιλαμβανομένων και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, είναι περιορισμένο. Το εμπόριο γεωργικών προϊόντων δεν έχει πλήρως επίσης ελευθερωθεί, αν και το εμπόριο γεωργικών ειδών διατροφής αυξήθηκε σημαντικά κατά την προενταξιακή περίοδο. Σχολιαστές παρατηρούν ότι η διεύρυνση ενδεχομένως αυξήσει τα επίπεδα εμπορίου των νέων μελών μεταξύ τους, ειδικότερα στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη.

Οι επιπτώσεις που θα έχει η διεύρυνση στη σημερινή ΕΕ εκτιμάται ότι θα είναι περιορισμένες, λόγω του μεγαλύτερου οικονομικού της μεγέθους. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, τα σημερινά μέλη της ΕΕ θα ωφεληθούν συνολικά κατά περίπου 10 δισεκατομμύρια ευρώ μακροπρόθεσμα, αυξάνοντας το ΑΕΠ τους άπαξ κατά 0,2%, γεγονός που θα μπορούσε να οδηγήσει στη δημιουργία 300.000 θέσεων απασχόλησης περίπου (υπό την προϋπόθεση ενός σταθερού λόγου εργατικού δυναμικού-παραγωγής). Ωστόσο, το οικονομικό αυτό όφελος θα κατανεμηθεί άνισα στα σημερινά κράτη μέλη, με τη Γερμανία να αποκομίζει το ένα τρίτο περίπου.

Για τα νέα κράτη μέλη, οι οικονομολόγοι συμφωνούν ότι τα οφέλη ενδέχεται να είναι αναλογικά πολύ μεγαλύτερα, αντανακλώντας το γεγονός ότι το 70% των εξαγωγών των χωρών αυτών κατευθύνονται στη σημερινή ΕΕ (μόνο το 4% των εξαγωγών της ΕΕ κατευθύνονται τη στιγμή αυτή στα νέα κράτη μέλη) και ότι το μέγεθος των οικονομιών τους είναι πολύ μικρότερο. Σε μία πρόσφατη μελέτη συνοψίζονται τα ακόλουθα: "από προσομοιώσεις σχετικά με την επίπτωση των εμπορικών συναλλαγών στην ανάπτυξη, προκύπτει ότι οι υποψήφιες χώρες ως σύνολο θα επωφεληθούν, βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, σε ποσοστό που θα κυμανθεί από 1,5% σε 8% ή ακόμη και 10% του ΑΕΠ

Επενδύσεις

Δεδομένου ότι έχει ήδη επικρατήσει σε μεγάλο βαθμό το ελεύθερο εμπόριο, και ότι η κινητικότητα του εργατικού δυναμικού ενδεχομένως είναι περιορισμένη για ορισμένα χρόνια μετά τη διεύρυνση, οι επενδύσεις αποτελούν το κλειδί για τη μελλοντική οικονομική ανάπτυξη στα νέα κράτη μέλη.

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις έχουν ήδη τονωθεί στα νέα κράτη μέλη με την προοπτική της προσχώρησης στην ΕΕ. Είναι δύσκολο να υπολογιστεί το επίπεδο αύξησής τους στο μέλλον. Κατά το παρελθόν, αμέσως μετά τις προηγούμενες προσχωρήσεις είχαν σημειωθεί μεγάλες αυξήσεις των εισροών, κυρίως στην Πορτογαλία και την Ισπανία· αλλά αυτό δεν συνέβη σε όλες τις περιπτώσεις και, εξάλλου, η αύξηση των εξαρτάται από τις αξιόπιστες πολιτικές προσαρμογής και τη χρηστή διακυβέρνηση σε εθνικό επίπεδο. Ορισμένοι σχολιαστές θεωρούν ότι λόγω του ήδη υψηλού επιπέδου, της κατάργησης των ειδικών φορολογικών κινήτρων και της ολοκλήρωσης της διαδικασίας ιδιωτικοποίησης, δεν αναμένεται περαιτέρω αύξηση των μετά την προσχώρηση. Από την άλλη, προβάλλεται το επιχείρημα ότι η σημερινή διεύρυνση θα ενισχύσει τις επενδυτικές ροές, υπό τη προϋπόθεση ότι το κλίμα στις εκάστοτε χώρες θα είναι ευνοϊκό. Η αυξανόμενη νομική ασφάλεια που θα προκύψει από την προσχώρηση στην ΕΕ, και η λήξη των "ρητρών διασφάλισης" που ισχύουν βάσει των σημερινών συμφωνιών με την ΕΕ, οι οποίες θα μπορούσαν να περιορίσουν τις εξαγωγές των χωρών αυτών, θα είναι ευνοϊκοί παράγοντες. Οι επιχειρηματικοί κύκλοι πιστεύουν ότι πολλές εταιρείες έχουν νέα επενδυτικά σχέδια εν αναμονή της ολοκλήρωσης της διαδικασίας διεύρυνσης της ΕΕ, γεγονός που δηλώνει ότι είναι πιθανή μία αύξηση των επενδύσεων.

Παρατηρείται ότι με τη NAFTA αυξήθηκαν σημαντικά οι επενδύσεις προς όφελος της παραγωγής στο Μεξικό· κατ' αναλογία, λόγω της επέκτασης της πρόσβασης στην αγορά, της ύπαρξης κοινών κανόνων και του οικονομικού προσανατολισμού, στην περίπτωση της προσχώρησης στην ΕΕ, αναμένεται ότι οι επιπτώσεις θα είναι ακόμη μεγαλύτερες.

Έτσι, είναι πιθανό ότι η δυναμική που θα δημιουργηθεί - ένας ενάρετος κύκλος ανάπτυξης και επενδύσεων - θα οδηγήσει σε ταχύτερη οικονομική ανάπτυξη στα νέα κράτη μέλη μετά την προσχώρηση. Η εμπειρία από τις προηγούμενες διευρύνσεις δείχνει, ωστόσο, ότι ο δυναμισμός αυτός δεν είναι αυτόματος, αλλά θα εξαρτηθεί από την υιοθέτηση υγιών πολιτικών από τα νέα κράτη μέλη και από την ΕΕ συνολικά.

Ακόμη και στα πλέον αισιόδοξα σενάρια, η οικονομική σύγκλιση των νέων κρατών μελών με τα σημερινά μέλη θα είναι μια μακροχρόνια διαδικασία - θέμα δεκαετιών. Το κόστος και τα οφέλη δεν θα προκύψουν απαραίτητα την ίδια χρονική περίοδο· το κόστος, σε συνδυασμό με τον αυξημένο ανταγωνισμό και την προσαρμογή, μπορεί να εμφανιστεί νωρίτερα, τα πρώτα χρόνια της πλήρους προσχώρησης. Ωστόσο, τα μακροπρόθεσμα οφέλη μπορεί να είναι πολύ μεγάλα εάν εφαρμοστούν οι κατάλληλες πολιτικές. Οι ρυθμοί ανάπτυξης που παρουσίασαν πρόσφατα τα μελλοντικά κράτη μέλη είναι υψηλότεροι από τους αντίστοιχους των σημερινών κρατών μελών της ΕΕ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΕ ΚΑΙ ΣΤΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Ποσοστιαία μεταβολή του ΑΕΠ σε σύγκριση με προηγούμενη έτη

	1999	2000	2001
Κύπρος	4,6	5,1	4,0
Τσεχ.Δημοκρατία	0,5	3,3	3,3
Εσθονία	-0,6	7,1	5,0
Ουγγαρία	4,2	5,2	3,8
Λετονία	2,8	6,8	7,7
Λιθουανία	-3,9	3,8	5,9
Μάλτα	4,1	5,5	-0,8
Πολωνία	4,1	4,0	1,1
Σλοβακ.Δημοκρατία	1,3	2,2	3,3
Σλοβενία	5,2	4,6	3,0
ΕΕ των 15	2,8	3,4	1,5

Με βάση το ΑΕΠ σε σταθερές τιμές σε εθνικό νόμισμα
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Δεκέμβριος 2002)

Μετανάστευση και αγορά εργασίας

Από τα σημαντικότερα οφέλη που θα προκύψουν από τη διεύρυνση της ΕΕ, μπορεί να αποδειχτεί και η μετανάστευση εργαζομένων, δεδομένου ότι η μετανάστευση εργατικού δυναμικού δημιουργεί οικονομικά οφέλη στις χώρες υποδοχής.

Οι περισσότεροι πολίτες των μελλοντικών κρατών μελών μπορούν ήδη να ταξιδέψουν ελεύθερα (χωρίς θεώρηση) στο εσωτερικό της ΕΕ. Πάνω από 850.000 άτομα διαμένουν ήδη στην ΕΕ, αντιπροσωπεύοντας το 0,2% του πληθυσμού της. Η μετανάστευση (συχνά εποχιακών εργατών) επικεντρώνεται στις όμορφες χώρες και περιοχές. Τα δύο τρίτα των μεταναστών αυτών διαμένουν στη Γερμανία και το 14% περίπου στην Αυστρία.

Η κοινή γνώμη της ΕΕ διατυπώνει ανησυχίες για την πιθανότητα μεγάλης κλίμακας μετανάστευσης εργατών από τα νέα κράτη μέλη μετά τη διεύρυνση, που θα προκύψει από τις μεγάλες διαφορές που υπάρχουν στα εισοδήματα. Ωστόσο, οι φόβοι αυτοί για μεγάλης κλίμακας μετανάστευση δεν θεωρείται πιθανό ότι θα επαληθευτούν.

Η εμπειρία από τις προηγούμενες προσχωρήσεις χωρών με χαμηλά εισοδήματα είναι ενδεικτική. Οι καθαρές μεταναστευτικές ροές από την Ισπανία και την Πορτογαλία μετά την προσχώρηση στην ΕΕ κυμάνθηκαν σε μηδενικά επίπεδα κατά το δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του '80. Κατά την περίοδο αυτή, υπήρξαν περιορισμοί όσον αφορά τη μετανάστευση για μεταβατική περίοδο επτά ετών. Ωστόσο, όταν καταργήθηκαν οι περιορισμοί, γεγονός που συνδέθηκε με την ύφεση των αρχών της δεκαετίας του '90, παρατηρήθηκε ελάχιστη αύξηση των μεταναστευτικών ροών από τις χώρες αυτές.

Ένα παρόμοιο μεταβατικό καθεστώς έχει συμφωνηθεί για τη νέα διεύρυνση: τα σημερινά κράτη μέλη έχουν το δικαίωμα να περιορίζουν την εισροή εργατικού δυναμικού από τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης για διάστημα μέχρι επτά ετών. Τρία από τα σημερινά κράτη

μέλη έχουν δηλώσει την πρόθεσή τους να μην περιορίσουν την είσοδο εργαζομένων από τα νέα κράτη μέλη μετά τη διεύρυνση. Η απόφαση αυτή θα δημιουργήσει οικονομικά οφέλη δεδομένου ότι οι μετανάστες καλύπτουν τις ελλείψεις σε εξειδικευμένο και ανειδίκευτο εργατικό δυναμικό. Τα άλλα κράτη μέλη πρέπει επίσης να εξετάσουν το ενδεχόμενο να επιτρέψουν την ελεύθερη κυκλοφορία εργατικού δυναμικού από την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη μόλις μπορέσουν να το πράξουν, χωρίς να περιμένουν τη λήξη της μεταβατικής περιόδου.

Ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων

Μία από τις ελευθερίες τις οποίες παρέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων: οι ευρωπαίοι πολίτες έχουν το δικαίωμα να ζουν και να εργάζονται σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της Ένωσης.

Πως εφαρμόζεται η ελεύθερη κυκλοφορία στα νέα μέλη; Το ζήτημα αυτό περιλαμβάνει πολλές πτυχές: το δικαίωμα μετάβασης σε άλλα κράτη μέλη, το δικαίωμα διαμονής και εργασίας εκεί, και την προσχώρηση στη συμφωνία του Σένγκεν.

Μετά την προσχώρηση, οι πολίτες των νέων κρατών μελών θα έχουν το δικαίωμα να ταξιδεύουν και να εγκαθίστανται σε οποιοδήποτε σημερινό κράτος μέλος. Ωστόσο, για διάστημα μέχρι επτά ετών, τα σημερινά κράτη μέλη θα μπορούν να περιορίζουν το δικαίωμα των προσώπων από τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης να ασκούν αμειβόμενη εργασία.

Εκτός από το δικαίωμα εργασίας, ένα άλλο θέμα είναι η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων εντός του χώρου "Σένγκεν". Τα κράτη του χώρου Σένγκεν συμφώνησαν να καταργήσουν τους ελέγχους μεταξύ των συνόρων τους, με αντιστάθμισμα την ανταλλαγή πληροφοριών και την ενίσχυση των εξωτερικών συνόρων. Οι πολίτες κράτους μέλους είναι ελεύθεροι να εγκαθίστανται και να εργάζονται σε άλλο κράτος της ΕΕ χωρίς το κράτος αυτό να είναι μέλος του χώρου Σένγκεν· είναι η περίπτωση της Μεγάλης Βρετανίας και της Ιρλανδίας. Τα νέα κράτη μέλη δεν θα καταστούν αμέσως πλήρη μέλη της Σένγκεν, παρά μόνον αφού θα έχουν εκπληρώσει ικανοποιητικά τις απαιτήσεις όσον αφορά την ασφάλεια των συνόρων.

Οι εκτιμήσεις των εμπειρογνομόνων όσον αφορά το ενδεχόμενο μεταναστευτικών τάσεων είναι μάλλον συγκρατημένες. Σύμφωνα με το Κονσόρτσιουμ για την Ευρωπαϊκή Ενοποίηση, ο αριθμός των προσώπων που αναμένεται να μετακινηθούν στη σημερινή ΕΕ μετά την καθιέρωση της ελεύθερης κυκλοφορίας εργαζομένων, χωρίς να ληφθεί υπόψη η επταετής μεταβατική περίοδος, είναι 335.000 (0,1% του πληθυσμού της ΕΕ) και θα αυξάνεται με αργούς ρυθμούς κατά τα επόμενα 30 έτη για να φθάσει ένα ποσοστό της τάξεως του 1,1% του πληθυσμού.

Οι χώρες της ΕΕ και οι περιφέρειες που συνορεύουν με τα νέα κράτη μέλη ενδέχεται να πληγούν περισσότερο από άλλες. Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση του Κέντρου Έρευνας Οικονομικής Πολιτικής, η καθαρή μετανάστευση ή τα μακροπρόθεσμα μεταναστευτικά αποθέματα από τα νέα κράτη μέλη (15-20 έτη μετά τη θέσπιση της ελεύθερης κυκλοφορίας εργαζομένων) θα ανέλθουν στο 2-3% του πληθυσμού στη Γερμανία. Οι μεθοριακές περιοχές θα γνωρίσουν και αυτές σημαντικές μετακινήσεις εργαζομένων (ακόμη και σε ημερήσια βάση).

Οι εκτιμήσεις αυτές πρέπει να εξεταστούν στο πλαίσιο της γηράσκουσας ευρωπαϊκής κοινωνίας, όπου δεν παρατηρείται αντικατάσταση των γενεών. Τα ποσοστά γονιμότητας είναι χαμηλά, ο μέσος όρος ζωής έχει αυξηθεί και ο λόγος εξάρτησης (ο λόγος ηλικιωμένων προς νεότερους σε ηλικία εργασίας) θα αυξηθεί κατά τα επόμενα έτη. Για τα σημερινά κράτη μέλη της ΕΕ, η αύξηση της μετανάστευσης είναι επομένως δυνατό να αντισταθμίσει - αλλά μόνον εν μέρει - την αύξηση της εξάρτησης λόγω γήρατος.

Τέλος, πρέπει να παρατηρηθεί ότι αν η οικονομική πολιτική ενθαρρύνει υψηλά ποσοστά απασχόλησης και οικονομικής ανάπτυξης στα νέα κράτη μέλη, οι εργαζόμενοι θα αντιμετωπίζουν με αισιοδοξία το μέλλον τους και δεν θα έχουν πλέον λόγους να εγκαταλείψουν τη χώρα τους. Επομένως, το συνολικό ποσοστό μετανάστευσης από τα νέα κράτη μέλη είναι πιθανό να μειωθεί. Ποιες θα είναι οι άλλες επιπτώσεις στην αγορά εργασίας των σημερινών κρατών μελών; αυτό εξαρτάται εν μέρει από τους εργαζόμενους που μεταναστεύουν και από τους τομείς της αγοράς εργασίας στους οποίους κατευθύνονται.

Οι ειδικευμένοι μετανάστες από τα μελλοντικά κράτη μέλη ήδη πληρούν τις ελλείψεις της αγοράς εργασίας σε ζωτικές υπηρεσίες και θέσεις. Το επίπεδο εκπαίδευσης που έχουν λάβει είναι σχετικά υψηλό, όμως σπανίως χρησιμοποιούν τις ικανότητές τους και έχουν την τάση να εργάζονται στους ίδιους τομείς με άλλους αλλοδαπούς εργαζομένους, όπως οι οικοδομές, οι υπηρεσίες καθαρισμού και η βιομηχανία. Στη διευρυμένη Ένωση, μια αύξηση της προσφοράς εργατικού δυναμικού χαμηλής εξειδίκευσης - καθώς και η άτυπη απασχόληση - ενδέχεται να έχει επιπτώσεις στους μισθούς και στην απασχόληση του εργατικού δυναμικού χαμηλής εξειδίκευσης στα σημερινά κράτη μέλη, ιδίως σε περιοχές που συνορεύουν με τα νέα μέλη.

Επίσης, είναι δυνατόν να υπάρξουν επιπτώσεις στη ζήτηση εργατικού δυναμικού χαμηλής εξειδίκευσης εξαιτίας της μετεγκατάστασης των βιομηχανικών μονάδων. Στο πλαίσιο της NAFTA, αμερικανικές εταιρείες εκμεταλλεύθηκαν τις οικονομικές διαφορές για να μεταφέρουν την υψηλής ένταξης εργατικού δυναμικού παραγωγή τους στο Μεξικό, απολύοντας εργαζομένους με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης. Εάν η οικονομική ένταξη των νέων κρατών μελών έχει παρόμοιο αποτέλεσμα, είναι δυνατόν ορισμένες βιομηχανικές δραστηριότητες υψηλής ένταξης εργατικού δυναμικού να μετεγκατασταθούν σε χώρες και περιοχές που συνορεύουν με τα νέα κράτη μέλη, με επακόλουθες επιπτώσεις στη ζήτηση εργατικού δυναμικού.

Αν και οι παράγοντες αυτοί αυξάνουν την πίεση που ασκείται στους εργαζομένους χαμηλής εξειδίκευσης, ένα ήδη ευάλωτο τμήμα του πληθυσμού στα σημερινά κράτη μέλη, οι επιπτώσεις δεν πρέπει να μεγαλοποιούνται. Ορισμένα μελλοντικά κράτη μέλη στρέφονται προς τις βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας με αποτέλεσμα ένα μέρος των υποψηφίων μεταναστών εργαζομένων να διαθέτει υψηλή εξειδίκευση. Τόσο τα σημερινά όσο και τα μελλοντικά κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν τη χάραξη πολιτικών σε θέματα αγοράς εργασίας έτσι ώστε να βοηθήσουν τους εργαζομένους χαμηλής εξειδίκευσης στην εξεύρεση ευκαιριών απασχόλησης· επίσης, οι σχετικές πολιτικές απασχόλησης πρέπει να συμβάλουν στην αποτελεσματική εφαρμογή κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής και, ως εκ τούτου, στην επιτυχία της διεύρυνσης.

Επίσης, υπάρχουν ανησυχίες όσον αφορά το "κοινωνικό ντάμπινγκ". Πράγματι, πολλοί πολίτες φοβούνται ότι τα νέα κράτη μέλη, με χαμηλότερα επίπεδα μισθών και ελλιπή πρότυπα κοινωνικής πρόνοιας, θα ασκήσουν δυσμενείς επιδράσεις στο βιοτικό επίπεδο των σημερινών κρατών μελών. Οι ανησυχίες αυτές, αφενός, αντικατοπτρίζουν το γεγονός ότι τα σημερινά κράτη μέλη πρέπει να καθορίσουν πολιτικές που θα ενθαρρύνουν την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση σε ένα διαρκώς ανταγωνιστικότερο περιβάλλον (και όχι απλώς ή κυρίως λόγω της διεύρυνσης της ΕΕ). Ωστόσο, οι ανησυχίες δεν πρέπει να μεγαλοποιούνται. Η διαδικασία προσχώρησης στην ΕΕ συνίσταται κατά ένα μέρος στην εφαρμογή του κοινωνικού διαλόγου και της

κοινωνικής δράσης. Αφετέρου, η αύξηση της παραγωγικότητας του εργατικού δυναμικού μπορεί να αντισταθμίσει την αύξηση του επιπέδου των μισθών. Όσο αυξάνεται το επίπεδο εισοδημάτων στα νέα κράτη μέλη, οι διαφορές αυτές θα μειώνονται (και τα νέα κράτη μέλη θα παρέχουν μεγαλύτερες αγορές για τα προϊόντα της σημερινής ΕΕ). Είναι δύσκολο να προβλεφθεί ο ρυθμός αύξησης των μισθών στα νέα κράτη μέλη, αλλά, σαφώς, η εφαρμογή πολιτικής τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο αναμένεται να ενθαρρύνει την ανάπτυξη στα νέα αυτά κράτη μέλη.

Οικονομική και νομισματική ένωση

Τα νέα κράτη μέλη έχουν δεσμευτεί να υιοθετήσουν το ευρώ, αλλά δεν έχει ακόμη καθοριστεί σχετικό χρονοδιάγραμμα.

Τα νέα κράτη μέλη και το ευρώ

Σύμφωνα με τα κριτήρια προσχώρησης στην ΕΕ, τα μελλοντικά μέλη πρέπει να "είναι σε θέση να αναλάβουν τις υποχρεώσεις του μέλους, μεταξύ των οποίων και την υιοθέτηση των στόχων της πολιτικής, οικονομικής και νομισματικής ένωσης". Αναμένεται να υιοθετήσουν το ευρώ όταν θα είναι έτοιμα να το πράξουν, αλλά όχι αμέσως μετά την προσχώρηση.

Η υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος από μία χώρα, μετά την προσχώρηση, προϋποθέτει την τήρηση λεπτομερών όρων, που περιλαμβάνουν διάφορα στάδια:

- το τρέχον, προενταξιακό στάδιο, κατά το οποίο η χώρα πρέπει να επιδειξεί αμετάκλητη πρόοδο προς λειτουργούσα οικονομία αγοράς και
- ανταγωνιστικότητα καθώς και διαρκή μακροοικονομική σταθερότητα·
- το ενδιάμεσο στάδιο μετά την προσχώρηση, κατά το οποίο το νέο μέλος συμμετέχει πλήρως στην ενιαία αγορά και επιδεικνύει πρόοδο προς την επίτευξη των όρων που απαιτούνται για την υιοθέτηση του ευρώ·
- την επιτυχή συμμετοχή στον μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών επί 2 έτη τουλάχιστον·
- την εκπλήρωση των κριτηρίων που ισχύουν για τα τρέχοντα μέλη όσον αφορά την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος, καθώς και δημοσιονομικό έλλειμμα κάτω του 3% του ΑΕΠ, δείκτη δημοσίου χρέους κατώτερο του 60% του ΑΕΠ, χαμηλό πληθωρισμό και επιτόκια που προσεγγίζουν το μέσο όρο της ΕΕ· ουσιαστικό όρο αποτελεί ο ικανοποιητικός βαθμός διαρκούς πραγματικής σύγκλισης

Η υιοθέτηση του ευρώ θα αυξήσει περαιτέρω την εμπορική ολοκλήρωση των νέων μελών με τις οικονομίες της ευρωζώνης, θα εξαλείψει τους συναλλαγματικούς κινδύνους για τις επενδύσεις και θα παράσχει μακροπρόθεσμα χαμηλά επιτόκια σε μόνιμη βάση.

Ωστόσο, δεν έχει ακόμη διευκρινιστεί το κατάλληλο χρονοδιάγραμμα για την υιοθέτηση του ευρώ από τα νέα κράτη μέλη. Υπάρχει μια κάποια ένταση μεταξύ των κριτηρίων του Μάαστριχτ όσον αφορά τη μείωση του πληθωρισμού και των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, και της ανάγκης κρατικών επενδύσεων στις υπό μετάβαση οικονομίες. Στις δημόσιες αυτές δαπάνες συγκαταλέγονται τα ποσά που απαιτούνται για την εφαρμογή του κεκτημένου και τη συγχρηματοδότηση έργων υποδομής, ούτως ώστε να υπάρξει ωφέλεια από τις μεταφορές πιστώσεων του προϋπολογισμού της ΕΕ, καθώς και οι περαιτέρω επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών και των δημοσίων υπηρεσιών. Οι συναλλαγματικές ισοτιμίες των υπό μετάβαση οικονομιών παρουσιάζουν επίσης ανοδικές τάσεις με αποτέλεσμα αύξηση του πληθωρισμού ή ονομαστική ανατίμηση της

συναλλαγματικής ισοτιμίας (ή και τα δύο) και οι εν λόγω παράγοντες ενδεχομένως να μη συμβιβάζονται με τις απαιτήσεις συναλλαγματικής σταθερότητας και χαμηλού πληθωρισμού για τη συμμετοχή στη ζώνη του ευρώ.

Για τους ανωτέρω λόγους, τα νέα κράτη μέλη θα πρέπει να σταθμίσουν προσεκτικά τις διάφορες πιθανές προσεγγίσεις για την υιοθέτηση του ευρώ, λαμβάνοντας υπόψη την πραγματική φύση των κανόνων του. Παράλληλα, τα σημερινά μέλη της ζώνης του ευρώ θα πρέπει να σεβαστούν τους εν λόγω κανόνες, καθώς και τους περιορισμούς του συμφώνου σταθερότητας και οικονομικής μεγέθυνσης όσον αφορά τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα, προκειμένου να ωφεληθούν από τη μακροοικονομική σταθερότητα στην ΕΕ η οποία έχει γίνει πραγματικότητα χάρη στο ευρώ.

Η στρατηγική της Λισσαβόνας

Η στρατηγική της Λισσαβόνας αποτελεί σημαντική και καινοτόμο στρατηγική για την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης της ΕΕ. Μέχρι σήμερα, η πρόοδος δεν υπήρξε ικανοποιητική. Σε πρόσφατες δηλώσεις της, η Επιτροπή άσκησε κριτική στα κράτη μέλη για τον βραδύ ρυθμό των μεταρρυθμίσεων και τις ανεπαρκείς αποφάσεις για την επίτευξη των στόχων της Λισσαβόνας. Άλλοι σχολιαστές θεωρούν ότι η ΕΕ έχει πραγματοποιήσει προόδους σε ορισμένους τομείς του προγράμματος μεταρρυθμίσεων, όπως η ελευθέρωση του τομέα της ενέργειας.

Τα μελλοντικά κράτη μέλη θα αντιμετωπίσουν σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την επίτευξη ορισμένων στόχων όπως ο στόχος της αύξησης του μέσου όρου απασχόλησης στο 70% και η αύξηση των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης στο 3% του ΑΕΠ. Όμως, οι εν λόγω δυσκολίες αποτελούν προκλήσεις για πρόοδο και όχι αιτίες καθυστερήσεων. Πράγματι, τα σημερινά κράτη μέλη έχουν πολλά να μάθουν από τα νέα μέλη, τα οποία έχουν αντιμετωπίσει δυσχερείς οικονομικές μεταρρυθμίσεις κατά τη μετάβασή τους προς την οικονομία αγοράς. Η εμπειρία τους - παραδείγματος χάρη, στον τομέα των συνταξιοδοτικών μεταρρυθμίσεων – θα πρέπει να φανεί χρήσιμη στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισσαβόνας. Σε τομείς όπως η προσαρμογή στην ηλεκτρονική οικονομία, ορισμένες μελλοντικές χώρες μέλη έχουν σημειώσει μεγαλύτερη πρόοδο από ότι τα σημερινά μέλη.

Πρέπει να αποδοθεί προτεραιότητα στη στρατηγική της Λισσαβόνας έτσι ώστε να τηρηθεί το χρονοδιάγραμμά της που συνίσταται στο να καταστήσει την ΕΕ την ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης στον κόσμο έως το 2010.

Η στρατηγική αυτή θα πρέπει να συμπεριλάβει αμέσως τα μελλοντικά κράτη μέλη, χωρίς να περιμένει την επίσημη ολοκλήρωση της διαδικασίας διεύρυνσης.

Η στρατηγική της Λισσαβόνας

Τον Μάρτιο του 2000, οι ηγέτες της ΕΕ, συνελθόντες στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισσαβόνας, δεσμεύθηκαν να δημιουργήσουν την "ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης στον κόσμο έως το 2010". Για την υλοποίηση του στόχου αυτού, υιοθέτησαν ευρύ φάσμα τεχνικών, που κυμαίνεται από την επίσημη ευρωπαϊκή νομοθεσία έως τη λήψη καινοτόμων μέτρων όπως είναι η συγκριτική αξιολόγηση και η επανεξέταση από ομότιμους των επιδόσεων των κρατών μελών. Η εν λόγω διαδικασία οικονομικής μεταρρύθμισης αποσκοπεί στην αύξηση του ανταγωνισμού στο σύνολο της ΕΕ, στη μεταρρύθμιση των αγορών εργασίας, ενισχύοντας παράλληλα την κοινωνική συνοχή και διασφαλίζοντας τη συμβατότητα των οικονομικών και περιβαλλοντικών πολιτικών.

Οι στόχοι της περιλαμβάνουν τα εξής:

- Την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς σε βασικούς τομείς όπως οι τηλεπικοινωνίες, η ενέργεια και οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.
- Την αύξηση της πρόσβασης σε νέες τεχνολογίες συμπεριλαμβανομένης της κινητής τηλεφωνίας και του Διαδικτύου.
- Την ενθάρρυνση της έρευνας με την αύξηση των δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη μέχρι ποσοστού 3% του ΑΕΠ, και την καθιέρωση ενιαίου ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας.
- Την αύξηση του ανταγωνισμού στον τομέα των σιδηροδρομικών και των αεροπορικών μεταφορών.
- Τη διευθέτηση των συνήθων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μικρές και οι νεοσύστατες επιχειρήσεις, τα οποία είναι ζωτικά για την ανάπτυξη της απασχόλησης.
- Την προώθηση ανταγωνιστικών αγορών και τη μείωση των επιδοτήσεων στον βιομηχανικό τομέα.
- Την αύξηση του συνολικού ποσοστού συμμετοχής του εργατικού δυναμικού στο 70% καθώς και την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών και των μεγαλύτερης ηλικίας εργαζομένων.
- Την αναβάθμιση των ικανοτήτων των εργαζομένων και την καλλιέργεια νοοτροπίας συνεχούς κατάρτισης.
- Τη λεπτομερή εξέταση των συνταξιοδοτικών συστημάτων για να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών.
- Τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής πρόνοιας στον οποίο περιλαμβάνεται και η μείωση του αριθμού των ατόμων που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό.
- Την αντιμετώπιση των αιτιών των κλιματικών αλλαγών με τη μείωση των εκπομπών αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Η φιλόδοξη και εκτεταμένη αυτή ατζέντα απαιτεί διαρκείς προσπάθειες για πολλά έτη. Ετήσια επανεξέταση που πραγματοποιεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, επιτρέπει την αξιολόγηση της προόδου στους τομείς αυτούς.

Το δημοσιονομικό κόστος

Από τη δεκαετία του 1990, η ΕΕ έχει πραγματοποιήσει επενδύσεις στις υποψήφιες χώρες προκειμένου να τις βοηθήσει στην προετοιμασία τους για την προσχώρηση, με δημοσιονομικές δαπάνες που υπερέβησαν τα 3 δισ. ευρώ ετησίως από το 2000

ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ: ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗ

Προενταξιακές δαπάνες (σε εκατ. ευρώ, τιμές 2000)

	1990-1999	2000-2003
PHARE (Ενίσχυση των Δημοκρατικών θεσμών και της δημόσιας διοίκησης)	6767,16	6240,00
ISPA (Έργα υποδομής στον τομέα των μεταφορών και του περιβάλλοντος)		4160,00
SAPARD (Γεωργία και αγροτική ανάπτυξη)		2800,00
Σύνολο	6767,16	13200,00
Ετήσιος μέσος όρος	676,72	3300,00
Σύνολο εκφρασμένο ως % ΑΕΠ της ΕΕ το 1999	0,08	0,16
Ετήσιος μέσος όρος ως % του ΑΕΠ της 1999	0,008	0,04

*Σημειώσεις: Δαπάνες της περιόδου 1990-1999 βάσει πραγματικών πληρωμών, δαπάνες μετά το 1999, βάσει αναλήψεων υποχρεώσεων
Δέκα χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (περιλαμβανομένης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας) χωρίς την Κύπρο, τη Μάλτα και την Τουρκία, οι οποίες τυγχάνουν χωριστής προενταξιακής χρηματοδότησης.*

Μετά την προσχώρηση, οι καθαρές δαπάνες της ΕΕ στα νέα κράτη μέλη θα μειωθούν. Στο πλαίσιο της συμφωνίας που επετεύχθη στην Κοπεγχάγη το 2002, το χρηματοδοτικό κόστος στα τέλη του 2006 θα ανέρχεται σε 40,8 δισ. ευρώ κατ' ανώτατο όριο, περιλαμβανομένων των γεωργικών επιδοτήσεων, των έργων υποδομής και της περιφερειακής βοήθειας, καθώς και των κονδυλίων για τη βελτίωση της πυρηνικής ασφάλειας, της δημόσιας διοίκησης και της προστασίας των συνόρων. Τα νέα μέλη θα καταβάλλουν εισφορές ύψους 15 δισ. ευρώ κατά προσέγγιση στον προϋπολογισμό της ΕΕ και, δεδομένου ότι ενδέχεται να μην δύνανται να χρησιμοποιούν πλήρως τα χορηγούμενα ποσά, το καθαρό δημοσιονομικό κόστος της διεύρυνσης για το διάστημα μέχρι το 2006 όσον αφορά τα ποσά που πράγματι εκταμιεύονται θα κυμαίνεται πιθανότατα στα 10 δισ. ευρώ (ορισμένες χορηγήσεις, όπως στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων και του ταμείου συνοχής, με μεγάλη προθεσμία, θα καταβληθούν μετά το 2006).

ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ: ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗ
(σε εκατ. ευρώ, τιμές 1999)

	2004-2006
Κοινή γεωργική πολιτική	4682
Αγροτική Ανάπτυξη	5110
Διαρθρωτικές δράσεις	21746
Εσωτερικές πολιτικές εκ των οποίων :	4256
Υφιστάμενες πολιτικές	2642
Θεσμική Ανάπτυξη	380
Διευκόλυνση Σένγκεν	858
Πυρηνική ασφάλεια	375
Διοίκηση	1673
Ειδική διευκόλυνση χρηματικών ροών	2398
Προσωρινή δημοσιονομική αντιστάθμιση	987
Σύνολο αναλήψεων υποχρεώσεων	40852

Σημειώσεις: αναλήψεις υποχρεώσεων για το διάστημα 2004-2006 για δέκα χώρες που θα προσχωρήσουν το 2004 (Κύπρος, Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Σλοβενία, Σλοβακία, Μάλτα).

Οι "διαρθρωτικές δράσεις" περιλαμβάνουν μη χορηγηθείσα τεχνική βοήθεια ύψους 38 εκατ. ευρώ.

Οι δημοσιονομικές αυτές δαπάνες, αν και είναι σημαντικές για τα νέα μέλη, θεωρούνται μέτριες για την ΕΕ από πλευράς επίτευξης της οικονομικής μεγέθυνσης και ενίσχυσης της πολιτικής σταθερότητας. Παραδείγματος χάρη, είναι κατώτερες από το κόστος των πολεμικών επιχειρήσεων και της ανασυγκρότησης του Κοσσυφοπεδίου, το οποίο υπερέβη σημαντικά τα 10 δισ. ευρώ και, από πλευράς ΑΕΠ, είναι πολύ κατώτερες των πόρων που χρησιμοποίησε η Γερμανία για την ενοποίησή της τη δεκαετία του 1990.

Όσον αφορά τα νέα μέλη, η υλοποίηση των κοινοτικών πολιτικών σε τομείς όπως το περιβάλλον και οι μεταφορές απαιτούν σημαντικές μακροχρόνιες δαπάνες. Επίσης, θα πρέπει να εξευρεθούν πόροι για τη συγχρηματοδότηση έργων υποδομής προκειμένου τα νέα μέλη να καταστούν επιλέξιμα για μεταφορές πιστώσεων του κοινοτικού προϋπολογισμού. Ταυτοχρόνως, ελπίζουν ότι θα είναι επιλέξιμα να συμμετάσχουν στη ζώνη του ευρώ, με την προϋπόθεση ότι θα περιορίσουν τα δημοσιονομικά ελλείμματα.

Ο αντίκτυπος της διεύρυνσης στον προϋπολογισμό της ΕΕ κατά το διάστημα από το 2007 και εξής εξαρτάται από τη μεταρρύθμιση του προϋπολογισμού και τον τρόπο με τον οποίο ενδεχομένως θα πραγματοποιηθεί. Πράγματι, το κόστος της διεύρυνσης θα εξαρτηθεί εξ ολοκλήρου από τις μελλοντικές αποφάσεις της ΕΕ. Όσον αφορά τις δαπάνες, αναφέρεται ειδικότερα στην κοινή γεωργική πολιτική, και στα διαρθρωτικά ταμεία για την οικονομική ανάπτυξη στις φτωχότερες περιφέρειες και τομείς.

Οι αγροτικές περιοχές σε ολόκληρη την ΕΕ αποτελούν σημαντική αλλά ευάλωτη συνιστώσα της κοινωνίας, και απαιτούν ιδιαίτερα δραστήρια ευρωπαϊκή πολιτική. Ωστόσο, η διεύρυνση παρέχει την ευκαιρία να επεκταθεί η έμφαση που δίδεται στη γεωργική ενίσχυση και προς ευρύτερες πτυχές

της οικονομικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα πρόσφατης έκθεσης, η διατήρηση της ισχύουσας γεωργικής πολιτικής, με γενναιόδωρες εισοδηματικές ενισχύσεις, ακόμη και αν αποσυνδεθούν περαιτέρω από την παραγωγή, θα επιδράσει αρνητικά στην μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και εναρμόνιση της Κεντρικής Ευρώπης, δεδομένου ότι ευνοεί τη συνέχιση των καλλιεργειών χαμηλής απόδοσης αντί να ενθαρρύνει την προσαρμογή τους σε παραγωγικότερους οικονομικούς τομείς.

Σύμφωνα με μελέτη για το μέλλον του προϋπολογισμού της ΕΕ μετά τη διεύρυνση, η οποία αναλύει διαφορετικά δημοσιονομικά σενάρια,⁸ το κόστος της διεύρυνσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το αν τα σημερινά κράτη μέλη "αποζημιώνονται" για τη μείωση των δαπανών των διαρθρωτικών ταμείων στις περιοχές τους, ενώ καθίστανται σχετικά πλουσιότερα στη διευρυμένη Ένωση. Σε περίπτωση που δεν θα υπήρχε μεταρρύθμιση της κοινής γεωργικής πολιτικής, και σε περίπτωση που θα συνέχιζαν να ισχύουν οι υφιστάμενοι κανόνες που διέπουν τα διαρθρωτικά ταμεία, το κόστος της διεύρυνσης θα ανήρχετο από το 0,03% του ΑΕΠ της ΕΕ το 2004 στο 0,23% το 2013, υπό την προϋπόθεση ότι τα σημερινά κράτη μέλη θα συνέχιζαν να λαμβάνουν από τα διαρθρωτικά ταμεία τα ίδια ποσά με εκείνα του 2006.

Η μεταρρύθμιση αυτών των πολιτικών θα μπορούσε να έχει σημαντικό αντίκτυπο στον συνολικό προϋπολογισμό της Ένωσης, καθώς και στο κόστος της διεύρυνσης. Σε διαφορετική περίπτωση, η μείωση της άμεσης εισοδηματικής ενίσχυσης του γεωργικού τομέα στο 85% του σημερινού επιπέδου μέχρι το 2013 θα είχε ως αποτέλεσμα το κόστος της διεύρυνσης να ανέλθει μόλις στο 0,18%· με την αυστηρή εφαρμογή των κανόνων διαρθρωτικής στήριξης για τα σημερινά μέλη, το κόστος της διεύρυνσης θα ανήρχετο μόλις στο 0,11%. Είναι επίσης δυνατόν να μεταβληθεί η κατανομή των δημοσιονομικών ευθυνών. Οι χρηματοδοτικές συμφωνίες της ΕΕ καθίστανται όλο και πιο πολύπλοκες και πρέπει να εφαρμοστεί ένα διαφανέστερο, σταθερότερο και ισότιμο σύστημα.

Συμπέρασμα

Ενόψει της διεύρυνσης, οι ευρωπαϊκές και οι εθνικές πολιτικές πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στην οικονομική μεγέθυνση και στην πραγματική σύγκλιση μεταξύ των σημερινών και των νέων κρατών μελών· αυτό σημαίνει την επίτευξη συνολικά υψηλού ποσοστού ανάπτυξης για την Ευρώπη των 25 και, ει δυνατόν, ακόμη υψηλότερου για τα νέα μέλη. Κατ' αυτόν τον τρόπο, μακροπρόθεσμα, θα μειωθεί, αφενός, το κοινωνικό και οικονομικό χάσμα και, αφετέρου, ο δυναμισμός των νέων μελών θα συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξη των παλαιών. Αναμένεται ότι το έδαφος είναι πλέον πρόσφορο για τη λήψη σημαντικών αποφάσεων από το 2006 σχετικά με το μελλοντικό δημοσιονομικό πλαίσιο:

- Η διεύρυνση παρέχει την ευκαιρία να επανεξεταστούν οι διαρθρωτικές ενισχύσεις προκειμένου να υπάρξει αμεσότερη σύνδεση μεταξύ της χρηματοδότησης και των βασικών συντελεστών οικονομικής μεγέθυνσης. Η προηγούμενη πείρα έδειξε ότι οι επιδοτήσεις έχουν ως αποτέλεσμα μάλλον την καθυστέρηση παρά τη στήριξη της προσαρμογής. Η χρήση των διαρθρωτικών δαπανών θα πρέπει να επανεξεταστεί προκειμένου να προσδιοριστούν οι τομείς δαπανών που θα στηρίζουν περισσότερο την οικονομική ανάπτυξη και την καινοτομία στα νέα μέλη, ιδίως την περιφερειακή ολοκλήρωση της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης μέσω της διασυνοριακής υποδομής.
- Θα πρέπει να εξεταστούν και άλλες μορφές δαπανών για την προώθηση της καινοτομίας και της ανάπτυξης, εκτός του πλαισίου των διαρθρωτικών ταμείων, όπως οι δαπάνες για την έρευνα και την ανάπτυξη.

- Η κοινή γεωργική πολιτική θα πρέπει να συνεχίσει τις προσπάθειες να προτείνει μια πολιτική ποιότητας και όχι πολιτική τιμών ή ποσοτήτων, καθώς και μια δυναμική πολιτική αγροτικής ανάπτυξης η οποία να καταστήσει την ΕΕ σύμβουλο και όχι ελεγκτή στο πλαίσιο του μεταναστευτικού ρεύματος του γεωργικού δυναμικού από τα νέα κράτη μέλη. Η εν λόγω πολιτική θα πρέπει να κατευθύνεται από τη μέριμνα για τα άτομα και τις κοινότητες, και κατ' αυτόν τον τρόπο να παράσχει δυνατότητες και στις αναπτυσσόμενες χώρες μέσω των συναλλαγών γεωργικών προϊόντων.

Πρέπει να αποκατασταθεί η πολιτική ώθηση της στρατηγικής της Λισσαβόνας, και πρέπει να προωθηθούν επείγοντως οι μεταρρυθμίσεις που προβλέπει για την προώθηση της ανάπτυξης στη διευρυμένη Ένωση. Στο πλαίσιο αυτό, η συμμετοχή των μελλοντικών κρατών μελών αναμένεται να είναι πλήρης.

Η κινητικότητα του εργατικού δυναμικού θα αποτελέσει βασικό παράγοντα στην πραγματοποίηση των προσαρμογών που συνεπάγεται η διεύρυνση. Η προσωρινή ασφάλιση ανεργίας, μαζί με την παροχή βοήθειας στην αναζήτηση εργασίας, θα διευκολύνει αποτελεσματικότερα τις αλλαγές απ' ό,τι η νομοθεσία για την προστασία της απασχόλησης. Η διεύρυνση θα αυξήσει τις πιέσεις για μετακίνηση του εργατικού δυναμικού σε διαφορετικές βιομηχανίες και χώρες, ιδίως σε κράτη μέλη και περιοχές που γειτνιάζουν με τα νέα κράτη μέλη, καθιστώντας ακόμη πιο επιτακτικές τις εν λόγω μεταρρυθμίσεις.

Τα σημερινά και τα μελλοντικά κράτη μέλη χρειάζονται πολιτικές απασχόλησης οι οποίες να συμβάλουν στην αποτελεσματική εφαρμογή της κοινωνικής και της οικονομικής πολιτικής και, ως εκ τούτου, στην επιτυχία της διεύρυνσης. Η μετανάστευση του εργατικού δυναμικού που κατευθύνεται από τις δυνάμεις της αγοράς και πραγματοποιείται μέσω της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων στην κοινή αγορά είναι παράγοντας ανάπτυξης. Τα σημερινά κράτη μέλη θα πρέπει να ανοίξουν τις αγορές τους στο εργατικό δυναμικό των νέων κρατών μελών το συντομότερο δυνατό. Ακόμη και μετά την άρση των περιορισμών, η εισροή των εργαζομένων αναμένεται να είναι λελογισμένη.

Η ΕΕ χρειάζεται ένα οικονομικό και κοινωνικό πρότυπο το οποίο να συνδυάζει τα καλύτερα στοιχεία από τα σημερινά και τα μελλοντικά κράτη μέλη. Στόχος της θα πρέπει να είναι κυρίως η διευκόλυνση της προσαρμογής σε νέες μορφές απασχόλησης, παρά η προστασία των υφιστάμενων θέσεων απασχόλησης. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για τη στήριξη εκείνων που πλήττονται από τη διεύρυνση μέσα σε ένα κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο.

5.3 Οικονομικά οφέλη της Διεύρυνσης

Αυξημένη ευημερία για τα παλαιά και τα νέα μέλη ως αποτέλεσμα μιας ευρύτερης αγοράς Η ταχεία αύξηση των εμπορικών συναλλαγών και των επενδύσεων τα τελευταία χρόνια μεταξύ της ΕΕ και των μελλοντικών μελών της έχει δημιουργήσει μεγάλα οικονομικά οφέλη. Η προσχώρηση, με την κατάργηση των συνοριακών ελέγχων για τα εμπορεύματα, θα ενσωματώσει πλήρως τα νέα μέρη στην αγορά. Οφέλη μπορούν επίσης να αναμένονται από την ελευθέρωση των υπηρεσιών, των κεφαλαίων και της απασχόλησης. Τα οφέλη αυτά είναι του ίδιου τύπου με αυτά που παρατηρήθηκαν με την καθιέρωση της ενιαίας αγοράς χωρίς σύνορα το 1993. Για τα ήδη μέλη μεγαλύτερες οικονομικές προοπτικές

Στους παράγοντες συγκαταλέγονται:

- ίσοι όροι ανταγωνισμού στη διευρυμένη αγορά,
- πρόσβαση σε εργατικό δυναμικό με ικανότητες και προσόντα,
- μεγαλύτερη ζήτηση, ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης στα νέα μέλη.

Για τα νέα μέλη, η ευκαιρία να φθάσουν στα επίπεδα ευημερίας της Δυτικής Ευρώπης
Στους παράγοντες συγκαταλέγονται:

- περισσότερες επενδύσεις, παράλληλα με την εισροή κεφαλαίων τα τελευταία χρόνια, που θα οδηγήσει σε περαιτέρω βελτίωση της παραγωγικότητας, των ικανοτήτων και της μεταφοράς τεχνολογίας,
- σταθερό νομικό και οικονομικό πλαίσιο ως απόρροια της προσχώρησης στην ΕΕ,
- συνδρομή από ταμεία της ΕΕ.

Τα νέα μέλη έχουν υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης απ' ότι η ΕΕ. Εάν αυτή η τάση διατηρηθεί τα αποτελέσματα θα είναι :

- μείωση του κοινωνικού και οικονομικού χάσματος,
- υψηλότερα εισοδήματα και κοινωνικά πρότυπα,
- λιγότερα κίνητρα για μετανάστευση σε άλλες χώρες της ΕΕ.

Η έλευση νέων μελών δίνει στην ΕΕ την ευκαιρία να προβεί στην ήδη αναγκαία μεταρρύθμιση της οικονομικής και κοινωνικής της πολιτικής. Η διεύρυνση δεν αποτελεί απειλή αλλά κινητήρια δύναμη για ανανέωση.

Η ΕΕ μπορεί να πάρει μαθήματα από τα νέα μέλη και από την εμπειρία τους όσον αφορά την κοινωνική και οικονομική μεταρρύθμιση. Ορισμένα από τα κράτη αυτά έχουν ήδη προβεί στις αναγκαίες αλλαγές ταχύτερα απ' ότι τα ήδη μέλη της ΕΕ.

Η διεύρυνση και οι αλλαγές που θα επιφέρει μπορούν να οδηγήσουν σε μακροπρόθεσμα οφέλη, αλλά το κόστος θα προηγηθεί των οφελών, και θα υπάρξουν χαμένοι όπως και κερδισμένοι. Η πρόκληση έγκειται στη διαχείριση της αλλαγής αυτής.

5.4 Το Βασικό Πρόβλημα της Διεύρυνσης

Η διεύρυνση θα προσθέσει 75 εκατομμύρια ανθρώπους στα 375 εκατομμύρια πολιτών της Ε.Ε., αλλά θα αυξήσει το ΑΕΠ μόνο κατά 4,5%. Όπως προειδοποιεί το περιοδικό "the Economist": "είναι πολλοί και είναι φτωχοί". Για να γίνει μια σύγκριση η διεύρυνση που περιέλαβε την Ισπανία την Ελλάδα και την Πορτογαλία αύξησε τον πληθυσμό κατά 20% και το ΑΕΠ κατά 10%. Η διαφορά στα εισοδήματα είναι τεράστια. Το ΑΕΠ της καθεμίας από τις τρεις Μεσογειακές χώρες που μπήκαν στην Ε.Ε. ήταν περίπου 66% του μέσου όρου των υπολοίπων χωρών της Ένωσης, αλλά στην περίπτωση των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης είναι περίπου 38%, γεγονός που θα μειώσει τον συνολικό μέσο όρο εισοδήματος κατά 15%. Ενώ ο πληθυσμός της Πολωνίας αποτελεί το 10% της Ε.Ε. το ΑΕΠ της είναι μόνο το 2% αυτού της Ένωσης. Τα αντίστοιχα ποσοστά για την Ισπανία το 1980 ήταν 14% και 8% αντίστοιχα. Είναι όμως δύσκολο και να πούμε ότι αυτές οι χώρες θα καταφέρουν να προσεγγίσουν το μέγεθος της ανάπτυξης των 15 χωρών της Ε.Ε. . Με τους σημερινούς ρυθμούς ανάπτυξης και με την προϋπόθεση ότι δεν θα αλλάξουν τα μέσα με τα οποία η Επιτροπή "βοηθάει" τις χώρες αυτές να ενταχθούν, υπολογίζεται ότι για τις 8 χώρες που έχουν γίνει ήδη δεκτές αλλά ακόμα και αν συμπεριλάβουμε την Ρουμανία και την Βουλγαρία, ένας κατά μέσο όρο ρυθμός ανάπτυξης του 3% για την περίοδο 2000-2009, ενώ παράλληλα ο ρυθμός

ανάπτυξης των υπολοίπων χωρών της Ε.Ε. φτάνει στο 2,5%. Η προσέγγιση των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης θα συνεχίζεται με πολύ αργούς ρυθμούς. Δυστυχώς όμως ούτε καν αυτή η αργή προσέγγιση δεν φαίνεται να επιτυγχάνεται αφού το προηγούμενο μοντέλο ανάπτυξης βασίζεται στους ρυθμούς ανάπτυξης που σημείωσαν οι χώρες αυτές κατά τα έτη 1994-1999. Οι πιο πρόσφατες ενδείξεις καθώς και οι προβλέψεις για την επόμενη δεκαετία όσον αφορά το ΑΕΠ δείχνουν πως η παγκόσμια ύφεση και η γενικευμένη πτώση σε εγχώρια και εξωτερική ζήτηση προκαλούν μείωση στους ρυθμούς ανάπτυξης των χωρών αυτών της τάξεως του 1% στην Ουγγαρία και του 3% στην Πολωνία. Η διεύρυνση θα αποφέρει, κατά συνέπεια και με βάση αυτό το μοντέλο, για τα ήδη κράτη μέλη της Ε.Ε. "ιδιαίτερα μικρά οφέλη που ισοσταθμίζονται με τα αρνητικά". Οι πολιτικές συνέπειες αυτής της προοπτικής για τις διαπραγματεύσεις είναι μια σκλήρυνση των θέσεων της Ε.Ε. αλλά και των υπό ένταξη χωρών μέχρι την τελευταία στιγμή. Όσον αφορά τους διαρθρωτικούς πόρους που διαθέτει η Ε.Ε. από τα ταμεία στήριξης και περιφερειακής ανάπτυξης, περίπου 213,000 ή το 35% του προϋπολογισμού της Ένωσης θα διατεθούν στις υπό ένταξη χώρες. Αυτό όμως σημαίνει πως οι 11 από τις 17 περιφέρειες της Ισπανίας που τώρα λαμβάνουν διαρθρωτική ενίσχυση θα την χάσουν. Ο ισπανός πρωθυπουργός Aznar, έκανε μια παρακινδυνευμένη προσπάθεια να ξανανοίξει την συζήτηση, η οποία είχε κλείσει στην συνάντηση του Βερολίνου το 1999, ώστε να εξασφαλίσει ένα μικρό ποσό ενίσχυσης από την Ε.Ε. μετά το 2007 για την Ισπανία. Έφτασε σε σημείο να απειλήσει ότι θα μπλοκάρει την Γερμανική πρωτοβουλία για μια επταετή μεταβατική περίοδο στην κίνηση προσώπων κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων. Ξέρουμε και το τέλος αυτής της ιστορίας, με την απόλυτη απομόνωση του Aznar μέσα στην Ε.Ε.

Αλλά στο νέο γύρω διαπραγματεύσεων που θα ανοίξει μετά την διεύρυνση το 2007, η Ισπανία με τη συμμαχία των υπό ένταξη χωρών, μπορεί να πιέσει για να αυξηθούν οι ενισχύσεις στις αναπτυξιακά καθυστερημένες περιφέρειες οι οποίες θα ορίζονται ως αυτές που το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους δεν ξεπερνά το 90% του μέσου όρου της κοινότητας (2). Έχει γίνει επίσης και μια πρόταση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή -την οποία η Ισπανία υποστηρίζει και ίσως να στραφεί προς αυτή την κατεύθυνση - για να αυξηθούν οι ενισχύσεις της μεταβατικής περιόδου (κάποιο διάστημα μετά την ολοκλήρωση των ΚΠΣ) από 0,45% του ΑΕΠ της Ε.Ε. σε 0,66%. Στην πρώτη περίπτωση οι υπό ένταξη χώρες δεν έχουν κανένα συμφέρον και στη δεύτερη θα προτιμήσουν μια συμμαχία με την Γερμανία -καθώς είναι η χώρα που συνεισφέρει περισσότερο στον προϋπολογισμό της ένωσης από όλους τους εταίρους- και θα επιθυμούσαν να αποφύγουν να συνασπιστούν οι δυνατότερες χώρες της ένωσης και να αποφασίσουν συνολική περικοπή των περιφερειακών ενισχύσεων, όπως απείλησε στο παρελθόν ο Schroeder .

ΓΕΩΡΓΙΑ

Ο πιο δύσκολος από τους τομείς που έχουν μείνει για διαπραγμάτευση καθώς επίσης και αυτός που αντικατοπτρίζει τις πιο μεγάλες διαφορές. Το 17% της εργατικής δύναμης στις χώρες της κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης απορροφάται στον τομέα της γεωργίας. Το ποσοστό που απασχολείται στον αγροτικό τομέα στην Ισπανία, την Πορτογαλία και την Ελλάδα είναι κατά μέσο όρο 8% αλλά και αυτό απέχει πολύ από το μέσο ποσοστό των υπολοίπων χωρών της ένωσης που ποικίλη από 4% σε 1,5%. Η κατάσταση στην Πολωνία είναι η εξαίρεση με ποσοστό απασχόλησης στη γεωργία 21% και συμβολή του αγροτικού τομέα στο ΑΕΠ μόνο 4% (στη Ρουμανία τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 40% και 15%). Και στις δύο χώρες περισσότερο από το 80% της γης χρησιμοποιείται από μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις με πολύ μικρή παραγωγικότητα και το άθροισμα των αγροτών τους φτάνει τα 7,3 εκατ. όσο και το άθροισμα των αγροτών όλης της υπόλοιπης Ευρώπης. Σε όλες τις υπό ένταξη χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, με την εξαίρεση της Ρουμανίας, η ανεργία στον αγροτικό τομέα έχει αυξηθεί κατά 4% από το 1994. Μόνο

στην Πολωνία έχουν χαθεί 600.000 θέσεις εργασίας στην τελευταία περίοδο. Οι προβλέψεις της Επιτροπής έκαναν λόγο για μείωση της εργασίας στον αγροτικό τομέα κατά περίπου 1% το χρόνο για τις οκτώ υπό ένταξη χώρες στην πρώτη φάση, και μείωση των θέσεων εργασίας κατά 2% στον δημόσιο τομέα.

Για την Πολωνία, με βάση την ιδιαιτερότητα της στον αγροτικό τομέα, αυτό σημαίνει ξεριζώμα περισσότερων από ένα εκατομμύριο ανθρώπους από τη γη τους και ταυτόχρονα η αναμόρφωση του δημόσιου τομέα και η βιομηχανική αναδιάρθρωση πετούν άλλους 250.000 εργαζόμενους στο δρόμο. Είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς τις κοινωνικές συνέπειες όλων αυτών, ακόμα και αν πάρει υπόψη του το σημερινό επίπεδο κατανάλωσης στην ύπαιθρο που έχει μειωθεί κατά 50% στα τελευταία δέκα χρόνια, με επίπεδα φτώχειας να αγγίζουν το 29,5%, συγκρινόμενα με αυτά του συνόλου της χώρας που είναι περίπου 16,5%. Όπως και να έχει, η Επιτροπή υποστηρίζει πως η ΚΑΠ (3) πρέπει να εφαρμοστεί συνδυαζόμενη με την απαραίτητη αναδιάρθρωση του αγροτικού χώρου στην Πολωνία. Ήταν ότι πιο κυνικό η δήλωση του Franz Fischler -αρμοδίου για θέματα αγροτικής πολιτικής, ανάπτυξης της περιφέρειας και αλιευτικών ζητημάτων- που στις 10 Ιανουαρίου στο Βερολίνο τόνισε ότι " η διαρθρωτική αλλαγή στις αιτούσες χώρες θα πάρει καιρό και ένα σημαντικό ζήτημα είναι αυτό των άμεσων πληρωμών. Τι θα συνέβαινε λοιπόν αν όλες οι επιδοτήσεις δίνονταν απευθείας από την πρώτη μέρα ένταξης στην Ε.Ε.; Πρώτον θα αποτελούσε έναν ακόμη παράγοντα για την διατήρηση της υπάρχουσας παραγωγικής δομής και δεύτερον θα δημιουργούσε κοινωνική αναταραχή αφού οι εργαζόμενοι στον αγροτικό τομέα θα έπαιρναν ξαφνικά πολύ μεγαλύτερους μισθούς". Επίσης σε έντυπα όπως το "the Economist" αναφέρεται ότι " Σύμφωνα με τα σημερινά σχέδια η ΚΑΠ δεν θα εφαρμοστεί πλήρως στις υπό ένταξη χώρες αφού κάτι τέτοιο θα χρεοκοπούσε το σύστημα και δεν υπάρχει και ιδιαίτερη ανάγκη να γίνει, αφού οι τιμές στα τρόφιμα θα ανεβούν με την ένταξη". Σε παρόμοια έντυπα δυστυχώς αναφέρεται πως "αυξήσεις στις τιμές με την ένταξη αναμένετε να σημειωθούν μόνο σε συγκεκριμένα προϊόντα όπως το μοσχάρι, η ζάχαρη και το γάλα καθώς και σε κατώτερης ποιότητας σπόρους".

Με βάση διάφορες ενδείξεις πιστεύουμε πως οι επίδραση της ένταξης στις τιμές θα είναι σχετικά πολύ μικρή σε μέσο όρο. Η Ισπανία έχει τώρα κάνει μια καινούργια πρόταση για μια μεταβατική περίοδο 5 χρόνων κατά την οποία οι γεωργοί θα παίρνουν άμεσα μόνο το 30% των πόρων ενώ το υπόλοιπο θα διατίθεται σε ένα ταμείο για την αναδιάρθρωση του αγροτικού τομέα. " Η Ε.Ε. φαίνεται να λέει πως θα έχουμε τις ίδιες υποχρεώσεις με τα υπόλοιπα μέλη αλλά όχι τα ίδια δικαιώματα", σχολιάζει ο Pawel Samecki, ένας από τους Πολωνούς διαπραγματευτές.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Σαν να μην έφταναν τα προηγούμενα προβλέπεται και μείωση της κρατικής χρηματοδότησης με ταυτόχρονη αναδιάρθρωση της βιομηχανίας του ατσαλιού, η οποία έχει μέχρι τώρα αναβληθεί στις περισσότερες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Δεν θα έπρεπε να λείπει και μια αναφορά στα αυξανόμενα χρέη από δάνεια της Πολωνίας, σε συνδυασμό με την νομισματική κρίση καθώς και την αποτυχία του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας -το οποίο σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη υστερεί σημαντικά στις υπό ένταξη χώρες-. Ο Karol Modzelewski προειδοποίησε από το 1995 για τις αρνητικές συνέπειες της ένταξης. Η μόνη βαλβίδα ασφαλείας θα είναι το αναμενόμενο κιμά μετανάστευσης από τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης προς την Δυτική Ευρώπη -περίπου 900.000 άνθρωποι στα πέντε πρώτα χρόνια της διεύρυνσης. Αλλά η τράπουλα έχει ήδη μοιραστεί και παρόλη την σκληρότητα των διαπραγματεύσεων μέχρι το 2002 όλες οι χώρες, η μια μετά την άλλη θα υποκύπτουν την τελευταία στιγμή. Οι κυβερνήσεις τους έχουν πειστεί ότι η μη συμμετοχή στην πρώτη ομάδα της διεύρυνσης θα σήμαινε πολύ χειρότερες εκλογικές συνέπειες στο πολιτικό τους μέλλον από μια κακή συμφωνία. Τελικά, υπάρχει πάντα και η

παρηγοριά ότι ως ισότιμα μέλη στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα μπορούν να συνδιαμορφώσουν τις αποφάσεις όσον αφορά τον κοινοτικό προϋπολογισμό. Αλλά οι μεγάλες δυνάμεις της Ευρωπαϊκής κοινότητας (Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία) δεν πρόκειται να επιτρέψουν την περαιτέρω συζήτηση στα θέματα της διεύρυνσης και, πιθανόν, οι νέοι Ευρωπαίοι πολίτες των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης ίσως να καταλήξουν, όπως είπε και ο Marx Groucho, "να πηγαίνουν από το στάδιο της φτώχειας σε αυτό της απόλυτης μιζέριας, χάρη στις δικές τους προσπάθειες".

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Μετά από δέκα χρόνια διαπραγματεύσεις και τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Κοπεγχάγης (12-13 Δεκεμβρίου 2002), η Ευρωπαϊκή Ένωση αναμένει την ένταξη των δέκα νέων κρατών μελών από την 1^η Μαΐου 2004: Εσθονία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία και Τσεχία, θα προσχωρήσουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ένταξη θα επικυρωθεί με δημοψηφίσματα που θα διεξαχθούν σε αυτές τις χώρες. Το δημοψήφισμα στη Μάλτα έλαβε χώρα στις 8 Μαρτίου με θετικό αποτέλεσμα.

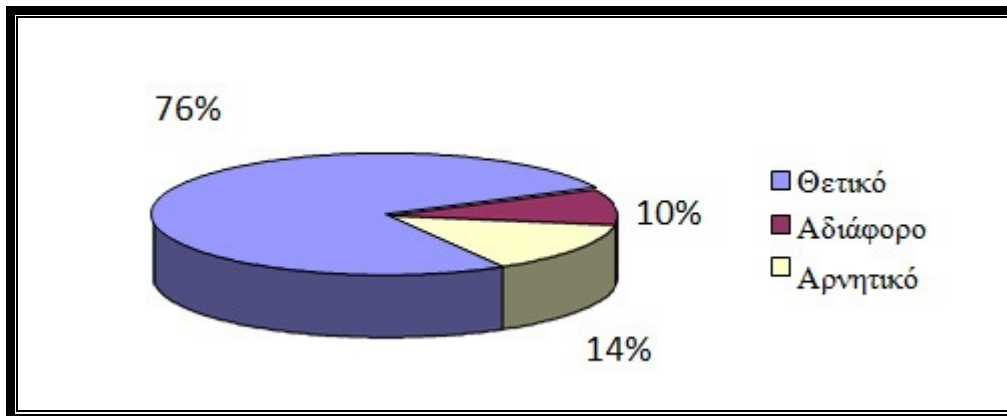
Ως πλήρη μέλη μιας Ένωσης που βασίζεται στην αλληλεγγύη, τη συναίνεση και τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι χώρες αυτές θα συμβάλλουν σημαντικά στη μελλοντική εξέλιξη της Ένωσης. Επειδή η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφορά πρωτίστως τους πολίτες κι όχι τις διοικήσεις και τους γραφειοκράτες, η επερχόμενη ένταξη είναι ένα νέο συμβόλαιο ανάμεσα στους λαούς μας, ανατολικούς και δυτικούς, κι όχι απλά μια συνθήκη ανάμεσα σε κράτη. Το επίτευγμα αυτό αποδεικνύει ότι οι ευρωπαϊκοί λαοί έχουν από κοινού αποφασίσει να ενωθούν στα πλαίσια μιας κοινότητας αξιών που έχει καταστεί η κινητήρια δύναμη για ειρήνη, δημοκρατία, σταθερότητα και ευημερία στην ήπειρό μας.

Αρκεί όμως η εγγύηση ότι μια διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση εξασφαλίζει στους πολίτες της κάποια σταθερότητα και ένα ορισμένο βιοτικό επίπεδο; Έχουμε την πολυτέλεια να δεχτούμε στους κόλπους μας δέκα νέα μέλη, χωρίς να εξετάσουμε τις δυνατότητες και τις ανάγκες των γειτόνων μας στην Ευρύτερη Ευρωπαϊκή Ένωση- αλλά και σε όλη την υφήλιο πέρα από την Ευρωπαϊκή Ένωση;

Σχετικά με την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα αποτελέσματα που παρατίθενται διαμορφώθηκαν από τις απαντήσεις 14424 ευρωπαίων πολιτών κατά την διάρκεια της ελληνικής προεδρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Φεβρουάριος- Ιούνιος του 2003).

6.1 Αποτελέσματα- Συμπεράσματα

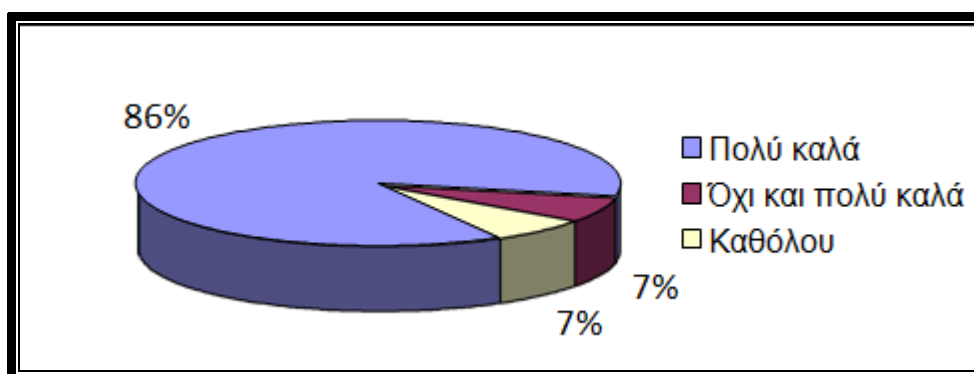
Αρχικά, ζητήσαμε από τους Ευρωπαίους πολίτες να μας εκφράσουν την άποψή τους σχετικά με τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο διάγραμμα που ακολουθεί.

Γράφημα 6.1: Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Παρατηρούμε πως η πλειοψηφία των Ευρωπαίων (76%) πιστεύει πως η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι κάτι θετικό ενώ μόνο το 14% έχει την αντίθετη άποψη. Υπάρχει όμως και ένα ποσοστό της τάξης του 10% που εμφανίζεται αδιάφορο απέναντι στην διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

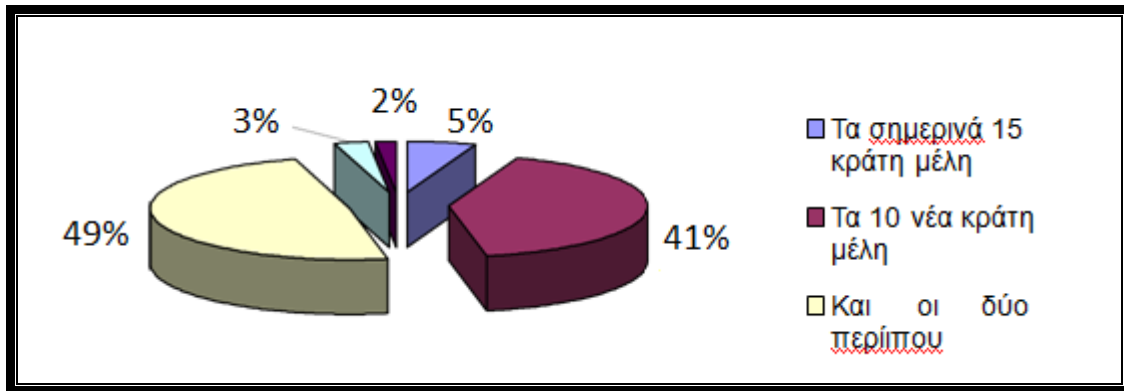
Εν συνεχεία, ελέγξαμε αν οι Ευρωπαίοι πιστεύουν ότι είναι αρκετά ενημερωμένοι σχετικά με την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο παρακάτω διάγραμμα.

Γράφημα 6.2: Πόσο καλά ενημερωμένοι είναι οι Ευρωπαίοι σχετικά με την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το 86% των ερωτηθέντων απάντησε πως είναι πολύ καλά ενημερωμένο σχετικά με την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντίθετα μόνο το 7% έχει την αντίθετη άποψη και πιστεύει πως δεν είναι καθόλου ενημερωμένο σχετικά με την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ακόμη, υπάρχει και ένα ποσοστό της τάξης του 7% το οποίο δηλώνει πως δεν γνωρίζει και πολλά πράγματα.

Βλέπουμε λοιπόν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των πολιτών θεωρεί ότι είναι καλά ενημερωμένο σχετικά με την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην ερώτηση όμως που σχετίζεται με το ποιες χώρες θα ωφεληθούν μακροπρόθεσμα περισσότερο από την ένταξη των δέκα νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουμε τα εξής αποτελέσματα.

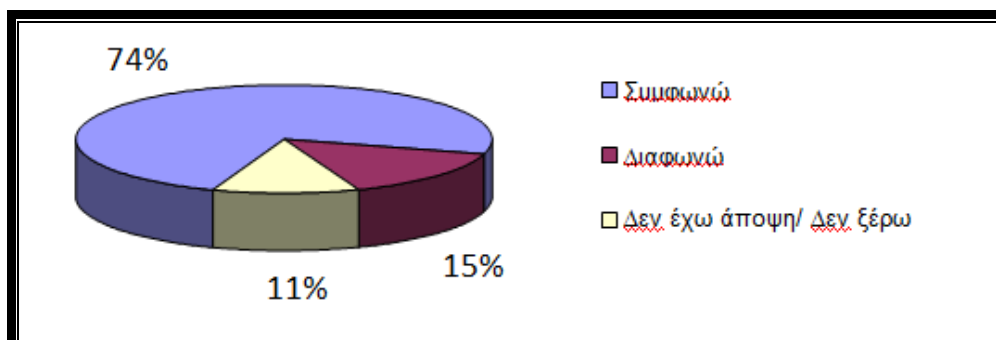

Γράφημα 6.3: Ποιοι θα ωφεληθούν περισσότερο από την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Παρατηρούμε πως το 49% των ερωτηθέντων πιστεύει πως τόσο τα νέα κράτη μέλη όσο και τα σημερινά δέκα πέντε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα επωφεληθούν περίπου ισότιμα. Το 41% θεωρεί πως μετά την ένταξη των νέων κρατών τα νέα μέλη είναι αυτά που θα επωφεληθούν περισσότερο. Μόνο το 5% πιστεύει πως τα σημερινά δέκα πέντε κράτη μέλη είναι αυτά που θα ωφεληθούν περισσότερο ενώ υπάρχει και το ποσοστό του 7% που εμφανίζεται να πιστεύει πως κανένας δεν πρόκειται να επωφεληθεί ή δεν εκφέρει γνώμη για το θέμα.

Εν συνεχεία, αναφέρονται παρακάτω ορισμένες θετικές επιπτώσεις από τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης από 15 σε 25 μέλη. Ενδιαφερόμαστε να μελετήσουμε ποια είναι η γνώμη των Ευρωπαίων για την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρακάτω εξετάζουμε κάποιες από τις θετικές επιπτώσεις που θα έχει η διεύρυνση και πως τις χαρακτηρίζουν οι Ευρωπαίοι. Μελετάμε δηλαδή εάν όντως συμφωνούν ή όχι με τις θετικές συνέπειες της διεύρυνσης.

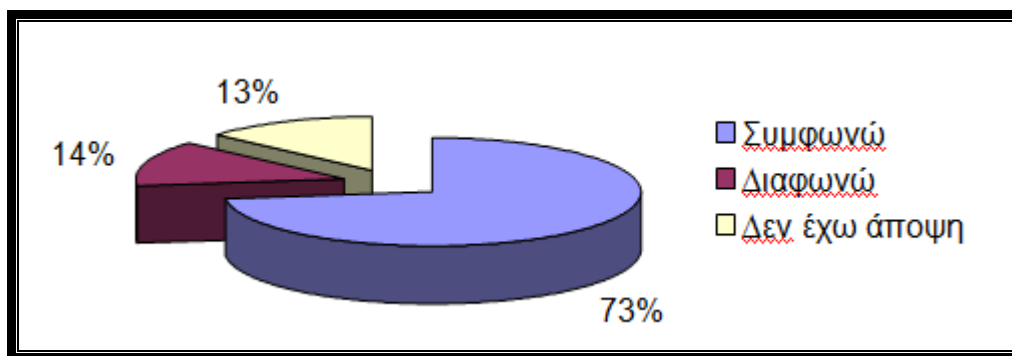
Η πρώτη συνέπεια αφορά την ισχυροποίηση του ρόλου και των σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις άλλες χώρες.

Γράφημα 6.4: Η διεύρυνση θα ισχυροποιήσει το ρόλο και τις σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις άλλες χώρες

Το 74% των Ευρωπαίων συμφωνεί με την άποψη πως η διεύρυνση θα ισχυροποιήσει το ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διεθνή σκηνή αλλά και στις σχέσεις της με άλλες χώρες. Αντίθετη άποψη φαίνεται να έχει το 15% των ερωτηθέντων, ενώ υπάρχει και το 11% το οποίο δεν έχει άποψη επί του θέματος.

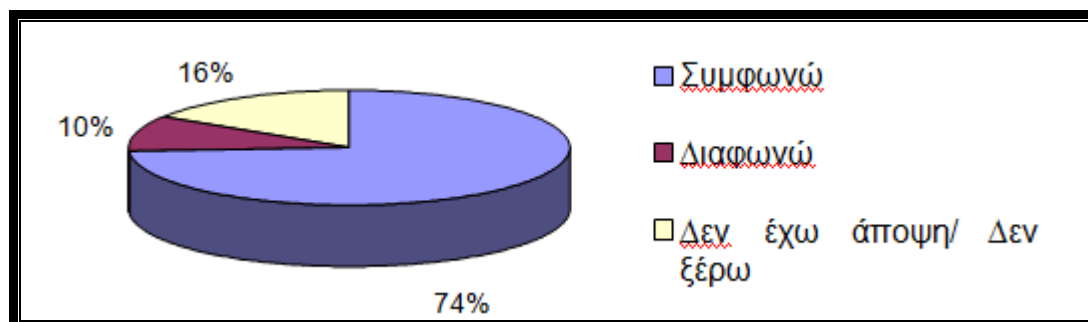
Η δεύτερη επίπτωση αφορά τον περιορισμό των συνεπειών των πολέμων και των βίαιων συρράξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Γράφημα 6.5: Η διεύρυνση θα περιορίσει τις συνέπειες πολέμων και βίαιων συρράξεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Ένα άλλο προτέρημα της διεύρυνσης είναι πως θα περιοριστούν οι πιθανότητες πολέμων και βίαιων συρράξεων μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Με αυτήν την άποψη συμφωνεί το 73% ενώ διαφωνεί το 14%. Επίσης, το 13% δεν εκφέρει άποψη για την παραπάνω επίπτωση της διευρυμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης.

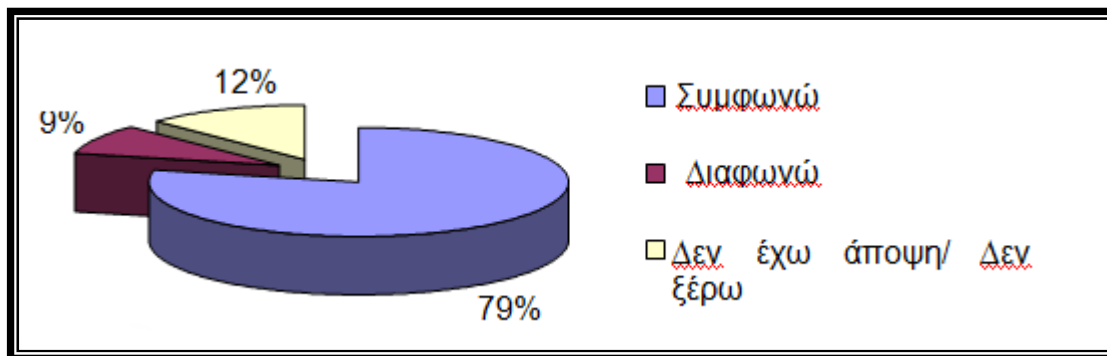
Η τρίτη αιτία είναι το γεγονός ότι η ένωση με αυτές τις χώρες είναι φυσιολογική.

Γράφημα 6.6: Η ένωση με αυτές τις χώρες είναι φυσιολογική

Το 74% συμφωνεί πως από ηθικής άποψης, η ένωση με αυτές τις χώρες είναι φυσιολογική, εφόσον η τεχνική διαίρεση που ήταν το αποτέλεσμα του Ψυχρού πολέμου δεν υπάρχει πια. Με τα παραπάνω διαφωνεί το 10% ενώ το 16% απαντά πως δεν ξέρει ή δεν έχει άποψη επί του θέματος.

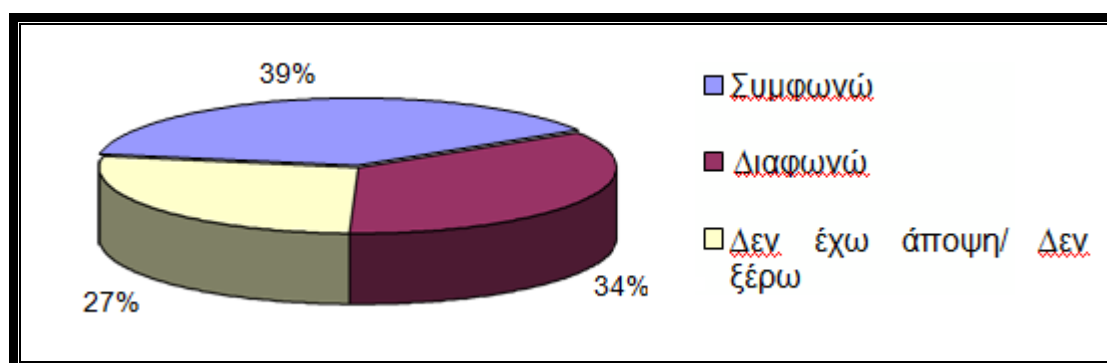
Η επόμενη επίπτωση είναι ότι οι Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις θα επεκταθούν σε νέες αγορές.

Γράφημα 6.7: Οι Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις θα επεκταθούν σε νέες αγορές.

Το 79% των ερωτηθέντων πιστεύει πως η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα έχει σαν αποτέλεσμα να επιτρέψει στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να επεκταθούν σε νέες αγορές, ενισχύοντας την ευημερία και των δύο – παλιών και νέων μελών. Μόλις το 9% διαφωνεί με τα παραπάνω ενώ υπάρχει και ένα ποσοστό της τάξης του 12% το οποίο δεν φέρει γνώμη για την παραπάνω άποψη.

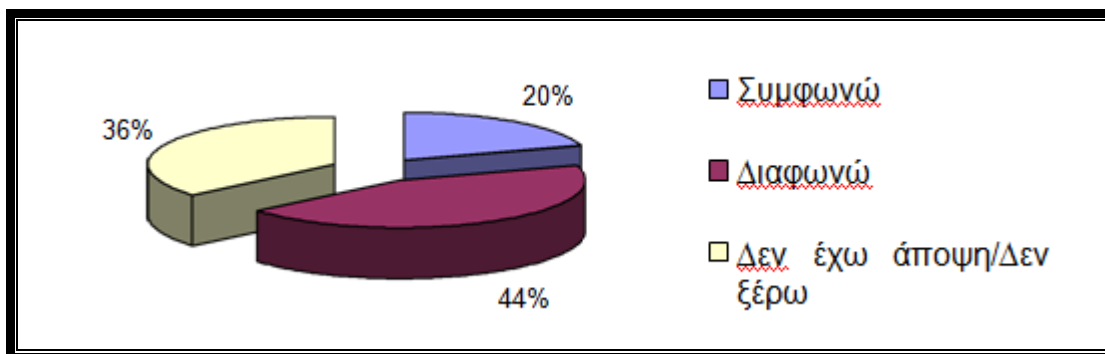
Η επόμενη συνέπεια είναι ότι θα αντιμετωπιστεί η λαθρομετανάστευση με την διεύρυνση αυτή.

Γράφημα 6.8: Θα αντιμετωπιστεί η λαθρομετανάστευση με την διεύρυνση

Επιπλέον, παρατηρούμε πως το 39% των Ευρωπαίων συμφωνεί πως η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα διευκολύνει την αντιμετώπιση της λαθρομετανάστευσης, ενώ το 34% διαφωνεί με την παραπάνω πρόταση. Υπάρχει και ένα ποσοστό της τάξης του 27% που απάντησε πως δεν γνωρίζει ή δεν έχει άποψη επί του θέματος.

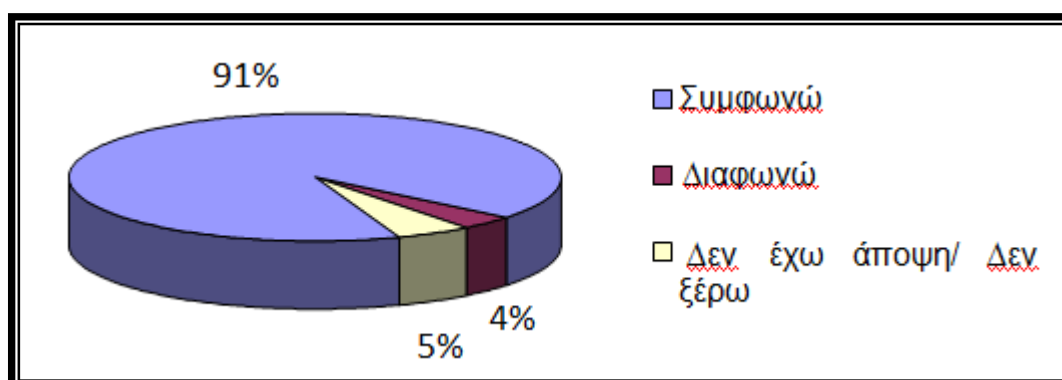
Η επόμενη θετική συνέπεια είναι ότι η διεύρυνση θα συμβάλλει στην ενίσχυση των σχέσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης και Η.Π.Α.

Γράφημα 6.9: Η διεύρυνση θα συμβάλει στην ενίσχυση των σχέσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης και Η.Π.Α.

Με την άποψη πως η διεύρυνση θα συμβάλει στην ενίσχυση των σχέσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης και Η.Π.Α. συμφωνεί το 20% ενώ διαφωνεί το 44% των ερωτηθέντων. Μόλις, το 36% απάντησε πως δεν γνωρίζει ή δεν έχει άποψη.

Η τελευταία συνέπεια της διεύρυνσης είναι ότι θα προωθήσει την ανάπτυξη των νέων κρατών μελών.

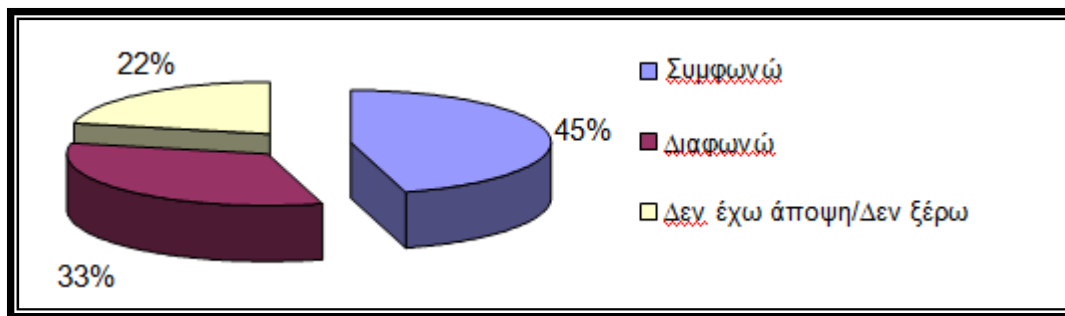
Γράφημα 6.10: Η διεύρυνση είναι ότι θα προωθήσει την ανάπτυξη των νέων κρατών μελών

Στην μεγαλύτερη πλειοψηφία τους οι Ευρωπαίοι 91% συμφωνούν με την άποψη πως η διεύρυνση θα προωθήσει την ανάπτυξη των νέων κρατών μελών.

Μόνο το 4% πιστεύει πως κάτι τέτοιο δεν πρόκειται να συμβεί ενώ υπάρχει και το ποσοστό του 5% που απαντά πως δεν έχει άποψη ή δεν ξέρει.

Εν συνεχεία, ενδιαφερόμαστε να μελετήσουμε ποια είναι η γνώμη των Ευρωπαίων για την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρακάτω εξετάζουμε κάποιες από τις αρνητικές επιπτώσεις που θα έχει η διεύρυνση και πως τις χαρακτηρίζουν οι Ευρωπαίοι. Μελετάμε δηλαδή, εάν όντως συμφωνούν ή όχι με τις αρνητικές συνέπειες της διεύρυνσης.

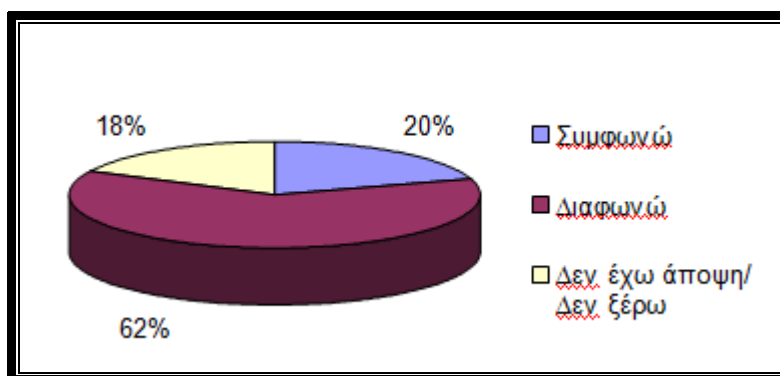
Η πρώτη συνέπεια της διεύρυνσης που εξετάζουμε είναι η επιδείνωση της γραφειοκρατίας στις χώρες- μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Γράφημα 6.11: Η επιδείνωση της γραφειοκρατίας στις χώρες- μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το 45% των ερωτηθέντων δήλωσε πως συμφωνεί με την άποψη πως η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι πολύ γραφειοκρατική και με τη διεύρυνση η κατάσταση θα επιδεινωθεί. Διαφωνεί με τα παραπάνω όμως το 33% των ερωτηθέντων ενώ υπάρχει και το ποσοστό του 22% που δηλώνει πως δεν έχει άποψη ή δεν γνωρίζει.

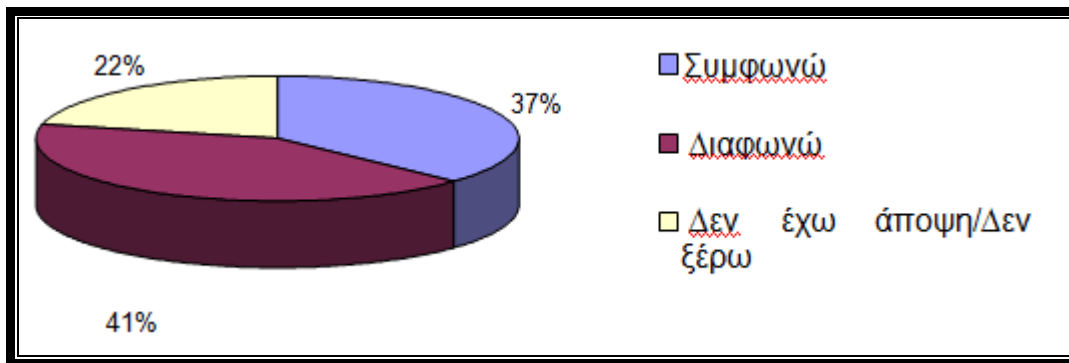
Η δεύτερη αρνητική επίπτωση είναι η αύξηση των προβλημάτων λόγω της προσέλευσης των νέων Ευρωπαίων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Γράφημα 6.12: Θα αυξηθούν τα προβλήματα με την προσέλευση των νέων Ευρωπαίων στην χώρα μου

Υψηλό είναι επίσης το ποσοστό που διαφωνεί (62%) με την άποψη πως θα έχουμε περισσότερα προβλήματα όταν οι πολίτες των νέων χωρών έρθουν στα ήδη υπάρχοντα κράτη μέλη. Μόνο το 20% πιστεύει πως θα υπάρξουν περισσότερα προβλήματα όταν οι πολίτες των νέων χωρών πάνε στις χώρες των παλιών κρατών μελών. Επιπλέον υπάρχει και το ποσοστό του 18% που δεν παρουσιάζεται να έχει άποψη επί του θέματος.

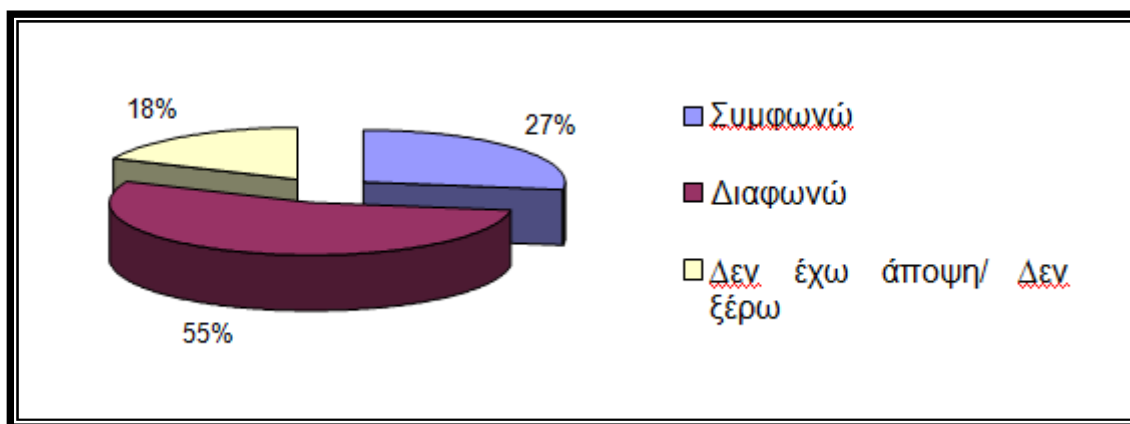
Η τρίτη αρνητική επίπτωση είναι ότι τα κονδύλια των νέων κρατών μελών θα είναι εις βάρος των φτωχότερων περιοχών της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Γράφημα 6.13: Τα κονδύλια των νέων κρατών μελών θα είναι εις βάρος των φτωχότερων περιοχών της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το 41% διαφωνεί με την άποψη πως τα νέα κράτη μέλη θα απορροφήσουν τεράστια κονδύλια για τα οποία θα πληρώσουν οι φορολογούμενοι των πλουσιότερων χωρών, εις βάρος των φτωχότερων περιοχών της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μόλις το 37% συμφωνεί με την παραπάνω άποψη και το 22% εμφανίζεται να μην έχει άποψη επί του θέματος.

Η τελευταία αρνητική επίπτωση της διεύρυνσης αφορά τον περιορισμό του ρόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

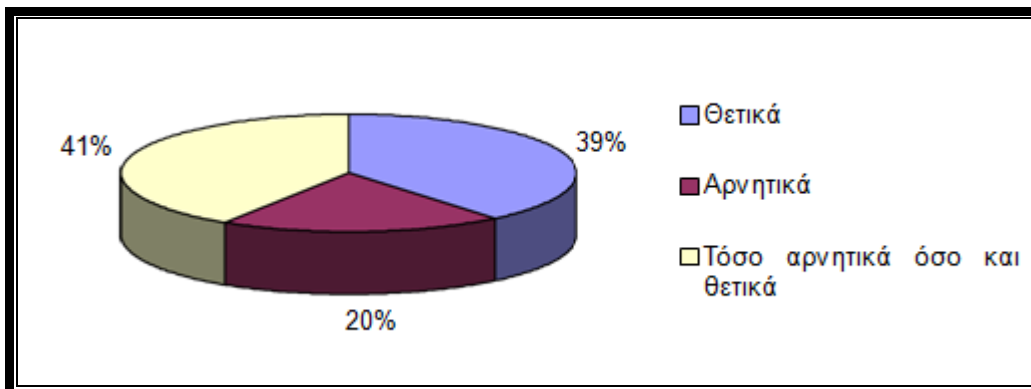

Γράφημα 6.14: Ο περιορισμός του ρόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το 55% διαφωνεί με την άποψη πως η διεύρυνση θα περιορίσει την ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εξελιχθεί σε ισχυρότερη πολιτική οντότητα και να διαδραματίσει ανεξάρτητο ρόλο στην παγκόσμια σκηνή. Με αυτήν την άποψη συμφωνεί το 27% ενώ το 18% δεν εκφέρει γνώμη.

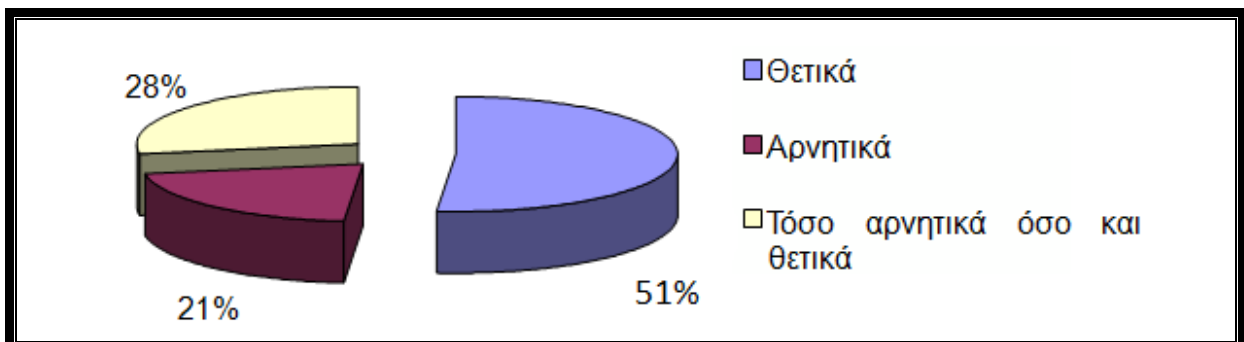
Εν συνεχεία, μας ενδιαφέρει να δούμε πως κρίνουν οι Ευρωπαίοι κάποια αποτελέσματα της διεύρυνσης όπως αν θα συμβάλει στην μείωση της ανεργίας, θα διευκολύνει την καταπολέμηση του εγκλήματος και της μάστιγας των ναρκωτικών, θα διευκολύνει την

επίλυση των περιβαλλοντολογικών προβλημάτων ή ακόμα αν θα ανοίξει νέες αγορές για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες μας και τέλος αν θα ανοίξει νέους ορίζοντες στον πολιτικό τομέα.

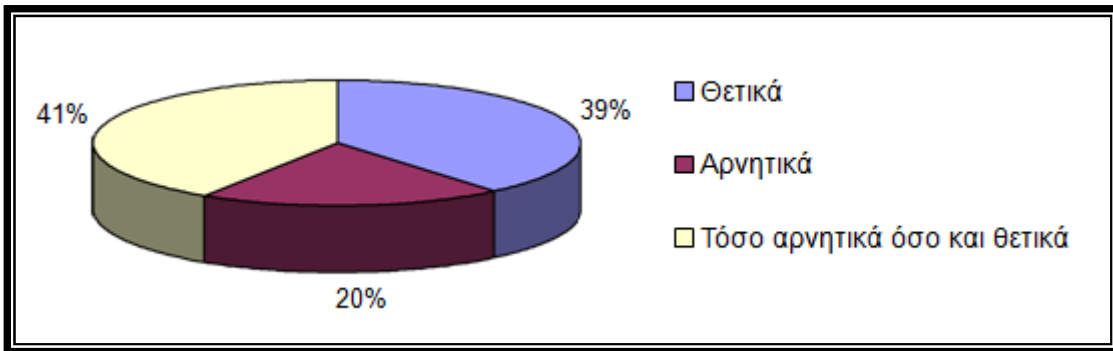
Γράφημα 6.15: Η διεύρυνση θα συμβάλει στην μείωση της ανεργίας

Το 41% των Ευρωπαίων πιστεύει πως η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα συμβάλει στην μείωση της ανεργίας τόσο θετικά όσο και αρνητικά, δηλαδή δεν θα επηρεάσει καθόλου το πρόβλημα της ανεργίας. Από την άλλη το 39% πιστεύει πως με την διεύρυνση υπάρχει ελπίδα να μειωθεί η ανεργία. Μόνο το 20% διαφωνεί με τα παραπάνω και απαντά πως ακόμα και μετά την διεύρυνση το πρόβλημα της ανεργίας θα παραμείνει άλυτο.

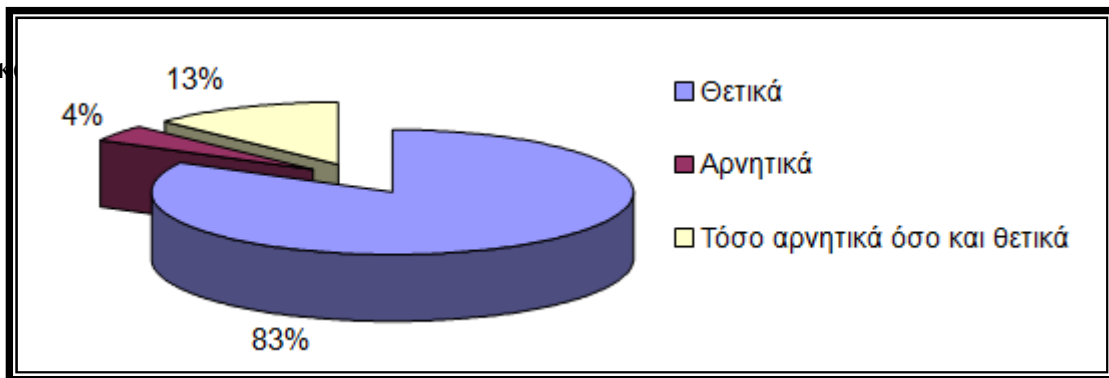
Γράφημα 6.16: Η διεύρυνση θα διευκολύνει την καταπολέμηση του εγκλήματος και των ναρκωτικών

Το 51% των ερωτηθέντων συμφωνεί με την άποψη πως η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα διευκολύνει την καταπολέμηση του εγκλήματος και της μάστιγας των ναρκωτικών. Αντίθετα το 28% πιστεύει πως ο τομέας αυτός θα μείνει ανεπηρέαστος από την διεύρυνση, ενώ μόνο το 21% των ερωτηθέντων διαφωνεί με τα παραπάνω και πιστεύει πως δεν πρόκειται η διεύρυνση να διευκολύνει στην καταπολέμηση τόσο των ναρκωτικών όσο και του εγκλήματος.

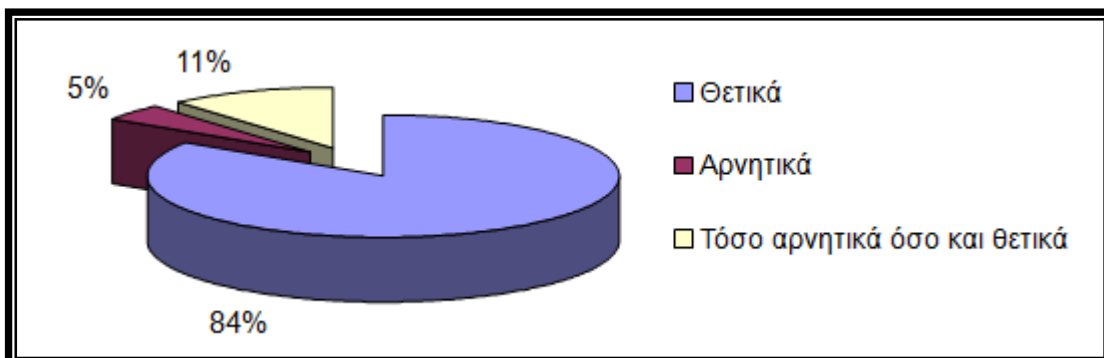
Γράφημα 6.17: Θα διευκολύνει την επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων

Το 41% των Ευρωπαίων πιστεύει πως η διεύρυνση θα επηρεάσει τόσο θετικά όσο και αρνητικά την επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Σε ποσοστό 39% οι Ευρωπαίοι πιστεύουν πως η διεύρυνση θα διευκολύνει την επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων

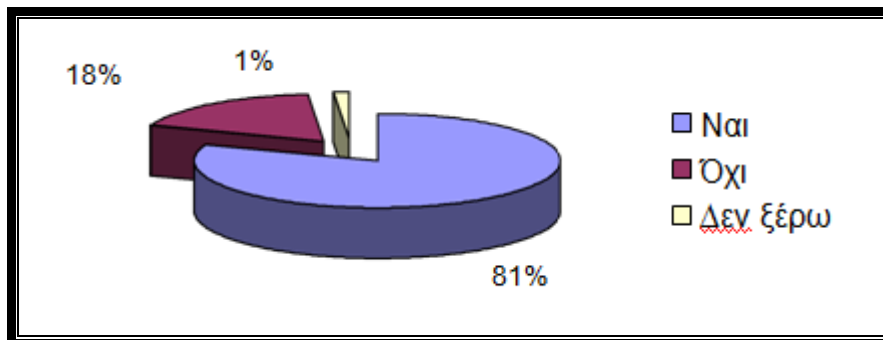
Γράφημα 6.18: Η διεύρυνση θα ανοίξει νέες αγορές για προϊόντα και υπηρεσίες

Το 83% των Ευρωπαίων εμφανίζεται αισιόδοξο με την άποψη πως μετά την διεύρυνση θα ανοίξουν νέες αγορές για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες. Μόνο το 4% έχει την αντίθετη άποψη ενώ το 13% πιστεύει πως η διεύρυνση θα επηρεάσει αυτόν τον τομέα εξίσου θετικά και αρνητικά.

Γράφημα 6.19: Θα ανοίξει νέους ορίζοντες στον πολιτικό τομέα

Η πλειοψηφία των Ευρωπαίων (84%) πιστεύει πως με την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωση θα ανοίξουν νέοι ορίζοντες στον πολιτικό τομέα. Εμφανίζεται να έχει αντίθετη άποψη μόνο το 5% των Ευρωπαίων, ενώ το 11% πιστεύει πως η διεύρυνση θα επηρεάσει τόσο θετικά όσο και αρνητικά το πολιτικό σκηνικό.

Γράφημα 6.20: Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα αυξήσει την επιρροή της Ευρωπαϊκής Ένωσης διεθνώς;

Παρατηρούμε πως το 81% των Ευρωπαίων πιστεύει πως η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα αυξήσει την επιρροή της διεθνώς. Μόνο το 18% έχει αντίθετη άποψη ενώ μόλις το 1% εμφανίζεται να μην έχει άποψη επί του θέματος. Πάντως στην συντριπτική τους πλειοψηφία οι Ευρωπαίοι πιστεύουν πως η διεύρυνση θα αυξήσει την επιρροή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο διεθνές σκηνικό.

Στην ερώτηση που σχετίζεται με την ένταξη των δέκα νέων χωρών, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα έχει 25 μέλη. Το 31% των ερωτηθέντων συμφωνεί με την άποψη πως η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να συνεχίσει την επέκτασή της και να περιλάβει τις υπόλοιπες βαλκανικές χώρες, την Ουκρανία, τη Μολδαβία, τη Λευκορωσία και τη Ρωσία. Επίσης, το 31% συμφωνεί και με την άποψη πως η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να συνεχίσει την επέκτασή της και να περιλάβει και τις υπόλοιπες βαλκανικές χώρες. Μόλις, το 19% πιστεύει πως μια Ευρωπαϊκή Ένωση με 25 χώρες είναι ήδη αρκετά μεγάλη και δεν θα πρέπει να επεκταθεί άλλο. Επιπλέον, το 5% συμφωνεί με την άποψη πως η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να συνεχίσει την επέκτασή της και να περιλάβει την Ουκρανία, τη Μολδαβία και τη Λευκορωσία. Ακόμη, το 5% επιθυμεί να συνεχιστεί η επέκταση συμπεριλαμβανόμενης και της Ρωσίας. Τέλος, το 9% των ερωτηθέντων απάντησε πως δεν γνωρίζει.

Επίσης, γίνονται μεγάλοι συμβιβασμοί στις διαπραγματεύσεις με τις νέες χώρες εν όψει της ένταξής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εν όψει της μελλοντικής ένταξης των νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση γίνονται μεγάλοι συμβιβασμοί στις διαπραγματεύσεις με τις νέες χώρες. Το 51% των Ευρωπαίων πιστεύει πως και οι δύο πλευρές ωφελούνται το ίδιο από τις διαπραγματεύσεις. Μόλις, το 20% πιστεύει πως τα σημερινά μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης κάνουν υπερβολικές παραχωρήσεις στα δέκα νέα μέλη. Επίσης, μόλις το 16% πιστεύει πως τα νέα δέκα μέλη πρέπει να κάνουν υπερβολικές παραχωρήσεις για να κερδίσουν την ένταξή τους. Τέλος, υπάρχει και το ποσοστό του 13% το οποίο απάντησε πως δεν γνωρίζει.

6.2 Συνοπτικά Συμπεράσματα

- Η πλειοψηφία των Ευρωπαίων (76%) πιστεύει πως η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι κάτι θετικό.
- Το 86% των ερωτηθέντων απάντησε πως είναι πολύ καλά ενημερωμένο σχετικά με την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Το 49% των ερωτηθέντων πιστεύει πως τόσο τα νέα κράτη μέλη όσο και τα σημερινά δέκα πέντε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα επωφεληθούν περίπου ισότιμα.
- Το 74% των Ευρωπαίων συμφωνεί με την άποψη πως η διεύρυνση θα ισχυροποιήσει το ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διεθνή σκηνή αλλά και στις σχέσεις της με άλλες χώρες.
- Ένα άλλο προτέρημα της διεύρυνσης είναι πως θα περιοριστούν οι πιθανότητες πολέμων και βίαιων συρράξεων μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Με αυτήν την άποψη συμφωνεί το 73%.
- Το 74% συμφωνεί πως από ηθικής άποψης, η ένωση με αυτές τις χώρες είναι φυσιολογική, εφόσον η τεχνική διαίρεση που ήταν το αποτέλεσμα του Ψυχρού πολέμου δεν υπάρχει πια.
- Το 79% των ερωτηθέντων πιστεύει πως η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα έχει σαν αποτέλεσμα να επιτρέψει στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να επεκταθούν σε νέες αγορές, ενισχύοντας την ευημερία και των δύο – παλιών και νέων μελών.
- Το 39% των Ευρωπαίων συμφωνεί πως η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα διευκολύνει την αντιμετώπιση της λαθρομετανάστευσης.
- Με την άποψη πως η διεύρυνση θα συμβάλλει στην ενίσχυση των σχέσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης και Η.Π.Α. συμφωνεί το 20% ενώ διαφωνεί το 44% των ερωτηθέντων.
- Στη μεγαλύτερη πλειοψηφία τους οι Ευρωπαίοι 91% συμφωνούν με την άποψη πως η διεύρυνση θα προωθήσει την ανάπτυξη των νέων κρατών μελών.
- Το 45% των ερωτηθέντων δήλωσε πως συμφωνεί με την άποψη πως η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι πολύ γραφειοκρατική και με τη διεύρυνση η κατάσταση θα επιδεινωθεί.
- Υψηλό είναι το ποσοστό που διαφωνεί (62%) με την άποψη πως θα έχουμε περισσότερα προβλήματα όταν οι πολίτες των νέων χωρών έρθουν στα ήδη υπάρχοντα κράτη μέλη.
- Το 41% διαφωνεί με την άποψη πως τα νέα κράτη μέλη θα απορροφήσουν τεράστια κονδύλια για τα οποία θα πληρώσουν οι φορολογούμενοι των πλουσιότερων χωρών, εις βάρος των φτωχότερων περιοχών της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Το 55% διαφωνεί με την άποψη πως η διεύρυνση θα περιορίσει την ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εξελιχθεί σε ισχυρότερη πολιτική οντότητα και να διαδραματίσει ανεξάρτητο ρόλο στην παγκόσμια σκηνή.
- Το 41% των Ευρωπαίων πιστεύει πως η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα συμβάλλει στην μείωση της ανεργίας τόσο θετικά όσο και αρνητικά, δηλαδή δεν θα επηρεάσει καθόλου το πρόβλημα της ανεργίας.
- Το 51% των ερωτηθέντων συμφωνεί με την άποψη πως η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα διευκολύνει την καταπολέμηση του εγκλήματος και της μαστίγας των ναρκωτικών.
- Το 41% των Ευρωπαίων πιστεύει πως η διεύρυνση θα επηρεάσει τόσο θετικά όσο και αρνητικά την επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων.
- Το 83% των Ευρωπαίων εμφανίζεται αισιόδοξο με την άποψη πως μετά την διεύρυνση θα ανοίξουν νέες αγορές για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες.
- Η πλειοψηφία των Ευρωπαίων (84%) πιστεύει πως με την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα ανοίξουν νέοι ορίζοντες στον πολιτικό τομέα.
- Το 81% των Ευρωπαίων πιστεύει πως η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα αυξήσει την επιρροή της διεθνώς.
- Το 31% των ερωτηθέντων συμφωνεί με την άποψη πως η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να συνεχίσει την επέκτασή της και να περιλάβει τις υπόλοιπες βαλκανικές χώρες, την Ουκρανία, τη Μολδαβία, τη Λευκορωσία και τη Ρωσία. Επίσης, το 31% συμφωνεί και με την άποψη πως η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να συνεχίσει την επέκτασή της και να περιλάβει και τις υπόλοιπες βαλκανικές χώρες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

1. «Η Κρίση του Ευρωχρέους και το ευρωτρίλλημα της Γερμανίας», Jörg Bibow - Levy Economics Institute of Bard College, Μάιος 2012.
2. «Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επιτεύγματα και προκλήσεις», Wim Kok, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
3. «Η Ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης», Μακρίδης, 2001.
4. «Παγκοσμιοποίηση, νέα οικονομία και περιφερειακή ανάπτυξη», Κόκος & Τσέλιος, 2002.
5. Τι είναι καλό να γνωρίζουμε για την Ε.Ε., Olli Rehn, Επίτροπος της Ε.Ε.
6. «Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Οι δημοσιονομικές πτυχές της και οι επιπτώσεις της στην κοινοτική περιφερειακή πολιτική», Νικόλαος Γ. Λαζαρίδης.
7. «Οικονομική κρίση και ευρωπαϊκή διεύρυνση: Επιπτώσεις στην περιφερειακή οικονομική συνεργασία της Ελλάδας με τις χώρες των Βαλκανίων», Βασίλειος Σιοκορέλης, Διδάκτωρ Παντείου Πανεπιστημίου.
 - a. http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/3/7/3/?lang=gr&all=1&s=1&e=10
8. http://youth.okde.org/Themata/Europe_Union/EU_2.htm
9. <http://europa.eu/>
10. http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AE_%CE%88%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7
11. http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%B9%CE%B5%CF%8D%CF%81%CF%85%CE%BD%CF%83%CE%B7_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%95%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AE%CF%82_%CE%88%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%82